

VALSTS KASE

Valsts kases
publiskais gada
pārskats
2010

Saturs

Pārskatā lietotie saīsinājumi.....	4
Valsts kases pārvaldnieka ziņojums.....	5
Valsts kases darbības stratēģija.....	10
Valsts kases juridiskais statuss, struktūra un strukturālā reforma.....	12
Valsts kases darbība 2010.gadā.....	17
1. Valsts budžeta izpilde.....	17
1.1. Valsts budžeta izpildes funkcijas raksturojums.....	18
1.2. 2010.gada valsts budžeta izpildes organizācija.....	19
1.3. Valsts kases pakalpojumu un elektronisko pakalpojumu attīstīšana.....	22
1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē.....	32
2. Valsts parāda vadība.....	33
2.1. Valsts parāda vadības funkcijas raksturojums.....	34
2.2. Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija.....	35
2.3. Investoru informēšanas pasākumi.....	36
2.4. Valsts parāda izmaiņas 2010.gadā.....	37
2.5. Valsts iekšējais parāds.....	38
2.6. Valsts ārējais parāds.....	41
2.7. Valsts parāda portfeļa vadība.....	45
2.8. Valsts sniegtie galvojumi.....	48
2.9. Publiskās-privātās partnerības veicināšana.....	49
2.10. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā.....	50
3. Naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība.....	51

3.1. Naudas līdzekļu vadība.....	52
3.2. Valsts aizdevumu izsniegšana un apkalpošana.....	52
3.3. Likviditātes vadība.....	54
3.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā.....	56
4. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija.....	57
4.1. Maksājumu iestādes funkcija 2004.-2006.gada plānošanas periodā.....	58
4.2. Sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcija 2007.-2013.gada plānošanas periodā.....	62
4.3. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā.....	65
5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība.....	66
5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums.....	67
5.2. Personāls un personāla vadība.....	76
5.3. Kvalitātes un risku vadība.....	78
5.4. Iekšējās kontroles sistēma.....	80
Komunikācija ar sabiedrību.....	81
Valsts kases 2011.gada attīstības prioritātes.....	84
Valsts budžeta izpildē.....	84
Valsts parāda vadībā.....	84
Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadībā.....	85
ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā.....	86
Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldībā.....	86

Pārskatā lietotie saīsinājumi

AS	Akciju sabiedrība
CDS	(<i>Credit Default Swap</i>) Finanšu instruments, kas nodrošina iespēju apdrošināties pret konkrētas institūcijas maksātnespēju. Kredītsaistību neizpildes mijmaiņas līgumi
EIB	Eiropas Investīciju banka
eKase	Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēma
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds
EPAB	Eiropas Padomes Attīstības banka
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERAB	Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUROSTAT	Eiropas Savienības Statistikas birojs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
PPP	Publiskā-privātā partnerība
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
ZVFI	Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments

© Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā obligāta atsauce uz Valsts kasi kā datu avotu.

Publikācijā iekļautie dati turpmākajās publikācijās var tikt precizēti. Valsts kase neatbild par zaudējumiem, kas radušies publikācijas lietošanas rezultātā. Šo dokumentu nedrīkst pavairot, izplatīt komerciālos nolūkos vai kā citādi publicēt bez Valsts kases piekrišanas.

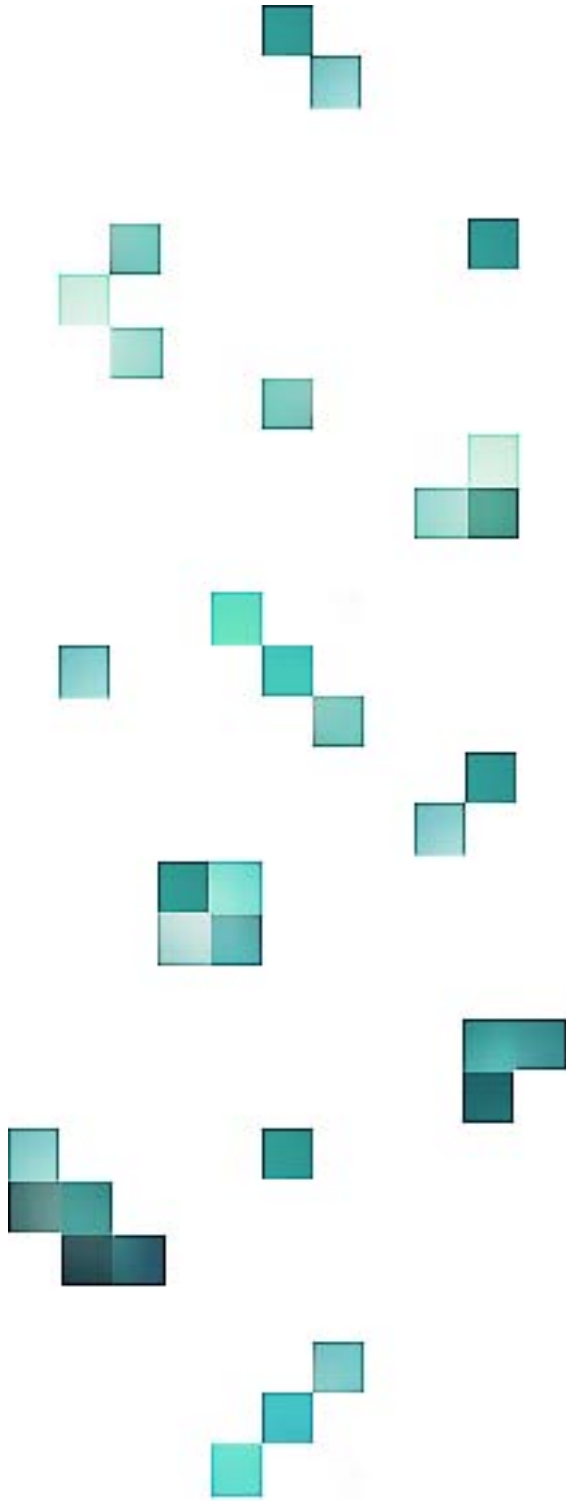
Valsts kases pārvaldnieka ziņojums

Latvijas valstij atgūstoties no globālās un vietējās finanšu krīzes un ekonomikas lejupslīdes, 2010.gadā vērojami pirmie uzlabojumi ekonomikā un tautsaimniecībā, kā arī Latvijas relatīvā novērtējuma pret citām krīzes skartajām Eiropas valstīm uzlabošanās. Valsts kases 2010.gada stratēģiskā virzība un definētās prioritātes ir cieši saistītas ar valsts finanšu krīzes pārvarēšanas un stabilizēšanas pasākumiem: turpmāku budžeta izpildes optimizēšanu, valsts parāda apkalpošanas izmaksu optimizēšanu, valsts finanšu ilgtspējas nodrošināšanu, investoru uzticības atjaunošanu.

Valsts kases uzdevums ir efektīvi un droši vadīt un uzraudzīt valsts finanšu vadības procesus, nodrošinot valsts budžeta izpildi, valsts parāda, naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadību, kā arī ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizāciju. Līdz ar to Valsts kase kā Latvijas finanšu tirgus dalībnieks, nodrošinot valsts budžeta finanšu pārvaldību, uzņemas valstij būtisku risku vadību. Valsts kases procesu un darbības atbilstību šim nozīmīgajam statusam apliecinājām arī 2010.gadā (un nule – arī 2011.gada sākumā), sekmīgi uzturot Valsts kases kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši ISO 9001:2008 standarta prasībām.

Ņemot vērā iestādes darbību ietekmējošos faktorus, Valsts kases vadība par prioritāriem 2010.gadā izvirzīja:

1. pastiprinātu valsts fiskālās disciplīnas uzraudzību, nepieļaujot valsts budžeta līdzekļu neefektīvu un nesaimniecisku izlietošanu, vienlaicīgi saglabājot no ātruma un ērtuma viedokļa uz klientu vērstu pakalpojumu sniegšanu;
2. esošo un jaunu Valsts kases e-pakalpojumu, tiešsaistes informācijas apmaiņas attīstīšanu un piedāvāšanu Valsts kases klientiem, lai tādējādi panāktu valsts finanšu līdzekļu nozīmīgu ietaupījumu turpmākajos gados;
3. izvērtēt Valsts kases pakalpojumu sniegšanas iespējas specifiskai klientu grupai – pašvaldībām un to iestādēm;

-
4. pasākumus, lai tuvākajos gados nodrošinātu Latvijas atgriešanos starptautiskajos finanšu kapitāla tirgos;
  5. Valsts kases strukturālās reformas pabeigšanu.

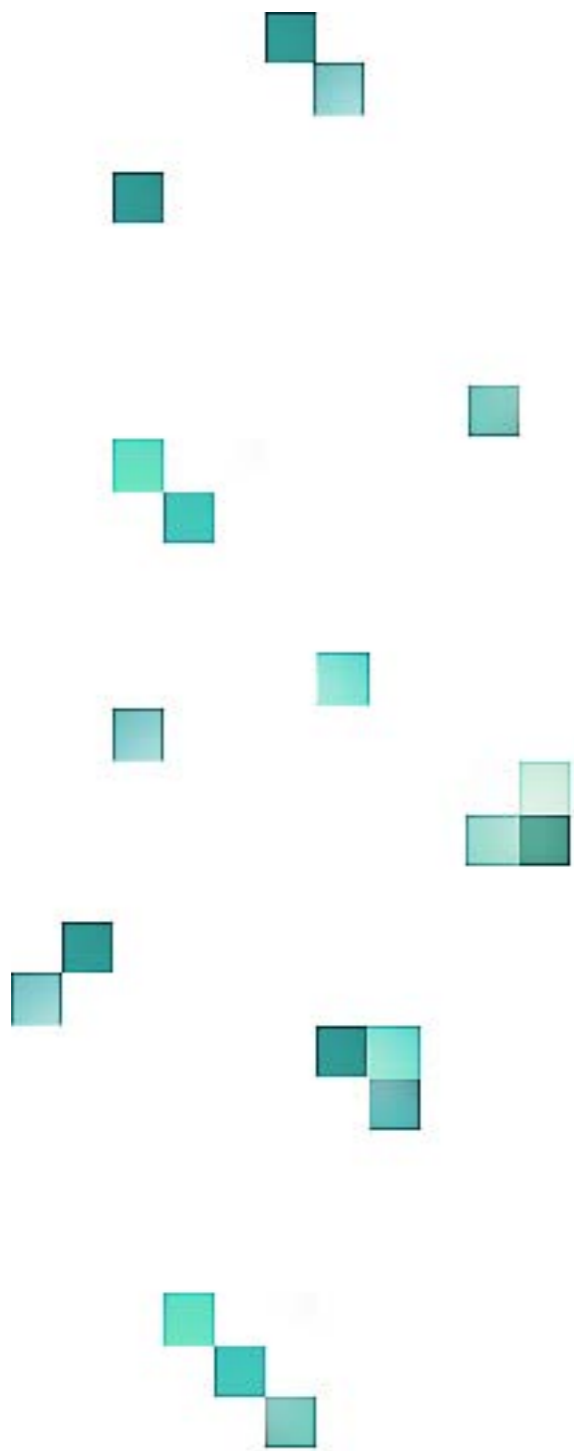
Lai nodrošinātu efektīvu un drošu valsts finanšu vadības un uzraudzības procesu, kā arī lai standartizētu budžeta finanšu vadības procedūras, veicām investīcijas informācijas sistēmās un attīstījām elektronisku informācijas apmaiņu ar Valsts kases klientiem, lai tādējādi nodrošinātu Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī, maksimāli izmantojot to sniegtās resursu optimizācijas iespējas.

2010.gadā nododot ekspluatācijā tehnoloģiski un funkcionāli pilnveidoto valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*, tajā papildus nodrošinājām vienotā piekļuves punkta (*single sign-on*) principa ieviešanu, tai skaitā nodrošinot iespēju autentifikācijai izmantot drošu elektronisko parakstu, skaidras naudas izmaksu pieprasījumu veikšanu, valūtas pieteikšanas funkcionalitāti u.c.

Ieviesām būtiskus jauninājumus Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informatīvajā sistēmā, kuri no 2011.gada nodrošina pilnīgu pāreju uz elektronisko pārskatu iesniegšanu, parakstīšanu un informācijas apmaiņu starp valsts budžeta un pašvaldību budžetu iestādēm, būtiski atvieglojot un automatizējot pārskatu iesniegšanu un to sagatavošanas procesu. Gada pārskata sagatavošanas ietvaros veicamā savstarpējo darījumu salīdzināšana starp valsts un pašvaldību budžeta iestādēm, kas tāpat kā pārskata iesniegšana turpmāk notiks tikai elektroniski, nodrošina procesa caurskatāmību un samazina kļūdu iespējamību.

2010.gada nogalē Valsts kase uzsāka SEPA kredīta pārvedumu piedāvāšanu Valsts kases klientiem, lai paātrinātu eiro bezskaidras naudas norēķinus un maksimāli taupītu valsts budžeta līdzekļus, kas saistīti ar banku komisijas maksām par maksājumu apstrādi.

Šie un citi Valsts kases sniegtie pakalpojumi, kā arī Valsts kases strukturālā reforma nodrošina valsts finanšu līdzekļu nozīmīgu ietaupījumu: ievērojami samazinās pakalpojuma sniegšanai nepieciešamais laiks un pakalpojuma administrēšanas izmaksas, klientam pakalpojumu saņemšanai vairs nav jāierodas klātienē Valsts kasē, līdz ar to vairs nav būtiska Valsts kases struktūrvienību pārstāvniecība valsts reģionos. Izmantojot Valsts

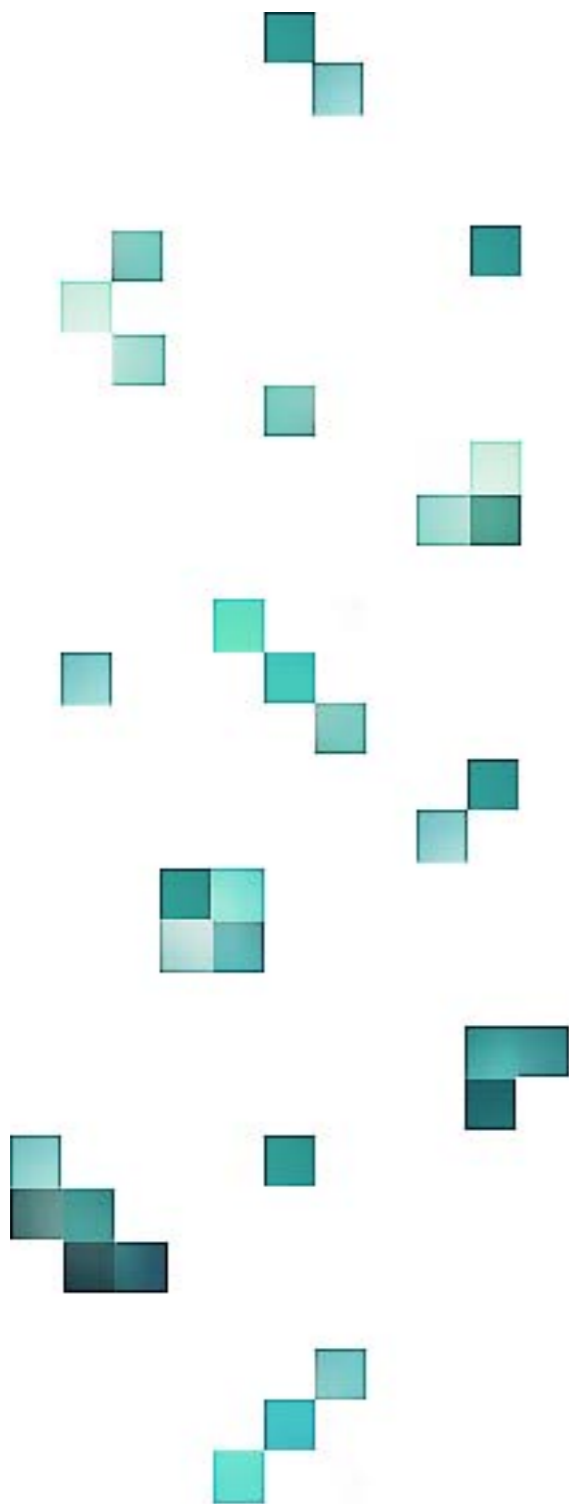

kases piedāvātos pakalpojumus, klientiem iespējams optimizēt darbu savā iestādē, iedzīvotājiem, izmantojot Valsts kases pakalpojumus iestādēs, nav jāsedz komisijas maksa, norēķiniem ar valsti izmantojot maksājumu kartes.

2010.gadā, veicot finanšu resursu piesaistīšanas pasākumus valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, valsts budžeta cikla un saistību izpildei nepieciešamās likvīdo naudas līdzekļu rezerves nodrošināšanai, tika turpināta aizņemšanās iekšējā tirgū, kā arī līdzekļu saņemšana starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros. Kopējā finanšu tirgus stabilizēšanās, kā arī vērtspapīru tirgus dalībnieku uzticības palielināšanās radīja ievērojamas izmaiņas vērtspapīru tirgus vidējās procentu likmes apmērā. Vidēja termiņa vērtspapīru izsoļu procentu likmju līmeņi joprojām bija zemāki nekā pirms krīzes. Investoriem tika piedāvāti arvien garāka termiņa vērtspapīri – divu, trīs un piecu gadu obligācijas, tādējādi veiksmīgi pagarinot vidējo iekšējā parāda atmaksas termiņu. Savukārt, uzlabojoties valsts makroekonomiskajiem rādītājiem un veicot pārrunas ar starptautiskajiem aizdevējiem, finansējums starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros tika pieprasīts mazākā apjomā nekā bija iespējams. Lai gan 2010.gadā starptautiskā aizņēmuma programmas finansējums sniedza nozīmīgu atbalstu valsts kredītspējas nodrošināšanai, turpmāk valsts budžeta un parāda saistību finansēšanu plānots galvenokārt nodrošināt ar aizņemšanās pasākumiem iekšējā un ārējos finanšu tirgos, kā arī izmantojot Valsts kases kontos pieejamo resursu atlikumu.

Atbilstoši deleģējumam 2011.gadā pārskatījām gan valsts galvojumu plānošanas un sniegšanas, gan valsts budžeta aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas procesu. Tādējādi galvojumu sniegšanas procesā potenciālie valsts galvojuma saņēmēji un viņu realizējamie projekti tiek izvērtēti pēc vienotiem kritērijiem pirms galvojumu iekļaušanas gadskārtējā valsts budžeta likumā. Savukārt valsts budžeta aizdevumu izsniegšanā vienkāršota valsts aizdevumu izsniegšanas procedūra, uzlabojot pakalpojuma kvalitāti un izpildes ātrumu, kā arī nepieļaujot risku, kas saistīti ar valsts aizdevumu neatgūšanu, palielināšanos.

Veicot maksājuma iestādes funkciju, Valsts kase nodrošināja 2004.-2006.gada plānošanas perioda ES struktūrfondu slēguma procesu, nosūtot Eiropas Komisijai noslēguma izdevumu deklarācijas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un termiņos. Pēc Valsts kases ierosinājuma veikti grozījumi normatīvajā aktā, paredzot, ka ES fondu līdzfinansētajiem projektiem, kuru ietvaros tiek sniegts komercdarbības atbalsts, maksājumus

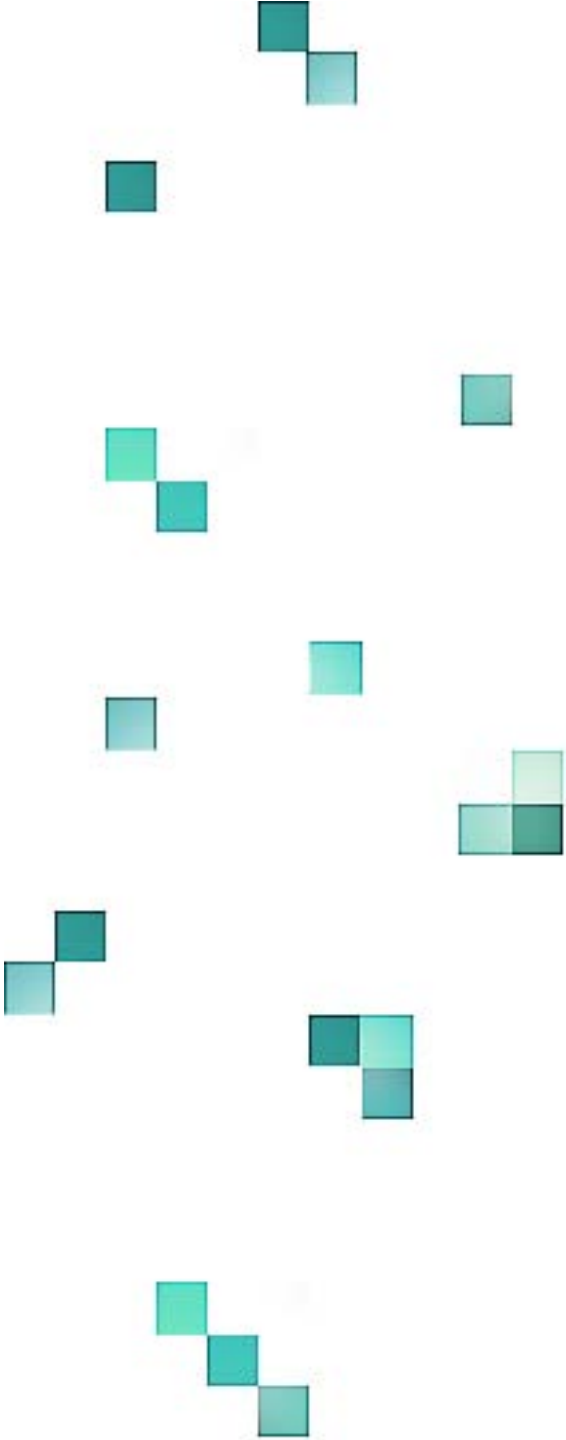
finansējuma saņēmējam veic, negaidot līdzekļu saņemšanu no Eiropas Komisijas, tādējādi saīsinot termiņu, kādā finansējuma saņēmēji saņem līdzekļus par projekta ietvaros veiktajiem izdevumiem. Noteikumos arī iekļauta norma izdevumu deklarāciju sagatavošanas procesa optimizācijai: Valsts kase kā ES politiku instrumentu sertifikācijas iestāde gatavos izdevumu deklarācijas ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmā, savukārt sadarbības/atbildīgās iestādes vairs nebūs iesaistītas izdevumu deklarāciju sagatavošanas procesā. Latvijas un Šveices sadarbības programmas apgūšanai pieprasīti un saņemti pirmie maksājumi.

2010.gadā pabeidzām 2008.gadā uzsākto Valsts kases strukturālo reformu: kopumā likvidētas 87 štata vietas jeb 33% amata vietu, attiecīgi samazinātas saimnieciskās izmaksas un iestādes budžeta līdzekļi atlīdzībai, preču un pakalpojumu iegādei. Reformu varējām īstenot, pilnveidojot Valsts kases sniegtos pakalpojumus, tādējādi būtiski optimizējot centrālā aparāta un valsts budžeta izpildes un kontroles funkcijas izpildē nodarbināto personālu, t.sk. likvidējot reģionālās pārstāvniecības (27 norēķinu centrus). Strukturālā reforma pabeigta 2010.gada decembrī, pārtraucot klientu apkalpošanu klātienē Daugavpilī, Kuldīgā, Madonā un Valmierā un pārejot uz attālinātu klientu apkalpošanu (klientu apkalpošana klātienē tiek veikta tikai Klientu apkalpošanas un pakalpojumu attīstības departamenta Klientu apkalpošanas daļā Rīgā). Izmantojot tehnoloģiju sniegtās iespējas, Valsts kase arī turpmāk pilnveidos un attīstīs pakalpojumus, savukārt veiktās strukturālās izmaiņas nemazina Valsts kases pakalpojumu kvalitāti un pieejamību klientiem visā Latvijas teritorijā.

Valsts kasei uzsākot darbu 2011.gadā, mēs:

1. turpināsim esošo un jaunu Valsts kases elektronisko pakalpojumu attīstīšanu un piedāvāšanu ne tikai Valsts kases klientiem, bet arī kā pakalpojumus iedzīvotājiem, valstij un valsts budžetam kopumā;
2. pamatojoties uz 2010.gadā uzsākto izpētes procesu, piedāvāsim pašvaldībām un to iestādēm iespēju izmantot Valsts kases sniegtos pakalpojumus;
3. padarīsim efektīvākus valsts budžeta izpildes uzraudzības procesus un mehānismus, kā arī netiešo saistību vadību;
4. veiksīm pasākumus, lai nodrošinātu finansiāli izdevīgu un taktiski pareizu Latvijas atgriešanos starptautiskajos finanšu kapitāla tirgos;
5. pārskatīsim un iespējami mazināsim iestādes birokrātiskos procesus.

Esmu gandarīts par Valsts kases darbinieku 2010.gadā paveikto, par vienotu, profesionālu, mērķtiecīgu un apzinīgu komandas darbu, bez kura nebūtu iespējama mūsu izvirzīto stratēģisko mērķu sasniegšana un ikdienas uzdevumu kvalitatīva izpilde: tā ir mūsu iestādes artava ceļā uz valsts ekonomikas atveseļošanu un iedzīvotāju labklājības veicināšanu.

Pārvaldnieks
Kaspars Āboliņš
Rīgā 2011.gada 1.martā

Valsts kases darbības stratēģija

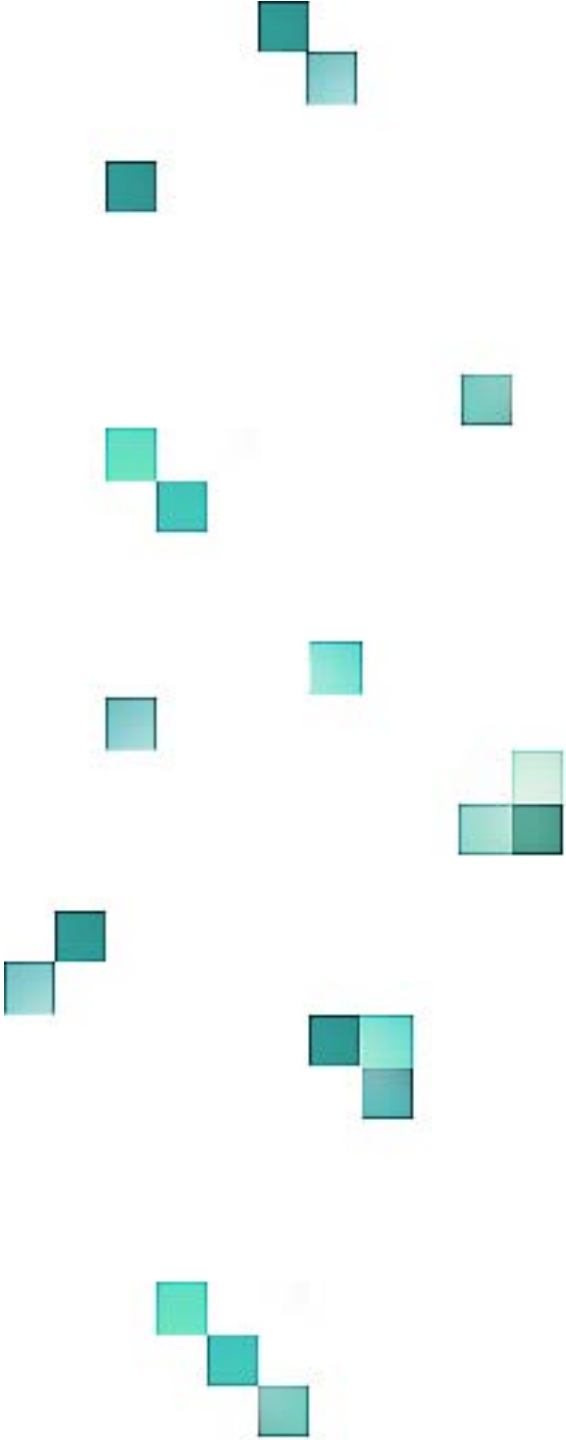
Valsts kases darbības stratēģija ir vidēja termiņa plānošanas un vadības dokuments, kurš balstīts uz Valsts kases nolikumā noteiktajām funkcijām un uzdevumiem, kā arī to izpildei plānoto finansējumu.

Stratēģija nosaka Valsts kases darbības virzienus, to stratēģiskos mērķus, uzdevumus, rezultātus un rezultatīvos rādītājus, kā arī darbības virzieniem atbilstošās budžeta programmas un apakšprogrammas un to finansiālo rādītāju kopsavilkumu. Stratēģijas uzdevums ir veicināt visu Valsts kases darbinieku iesaistīšanu izvirzīto mērķu sasniegšanā.

Valsts kases **virsmērķis** – būt dinamiskai un mūsdienīgai, uz sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu orientētai iestādei, kas saskaņā ar labāko finanšu vadības praksi efektīvi un droši vada un uzrauga valsts finanšu vadības procesus atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.

Stratēģijā noteikti šādi Valsts kases **darbības virzieni**, par kuru izpildi 2010.gadā informējam šajā pārskatā:

1. **valsts budžeta izpilde**, kas orientēta uz efektīvu un saimniecisku budžeta izpildes procesa nodrošināšanu un Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši labākajai finanšu vadības praksei;
2. **valsts parāda vadība**, nodrošinot nepieciešamos finanšu resursus, tai skaitā publiskajos kapitāla tirgos, ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus, kā arī iespējami veicinot valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes faktorus un kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā;
3. **naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība**, nodrošinot efektīvu un drošu naudas līdzekļu vadību, ierobežojot un uzraugot finanšu riskus, savlaicīgi un pilnā apjomā nodrošinot nepieciešamo likviditāti valsts finansiālo saistību izpildei, kā arī veicot valsts budžeta aizdevumu efektīvu izsniegšanu un apkalpošanu, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes un attīstības mērķu sasniegšanas nepieciešamību vidējā termiņā;

4. **ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija**, organizējot un standartizējot maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkciju izpildi tā, lai nodrošinātu piešķirēj institūciju un Latvijas Republikas normatīvajos aktos iekļauto prasību ievērošanu, savlaicīgu līdzekļu saņemšanu no piešķirēj institūcijām un minimizētu pieļaujamo risku neatbilstoši veikto izdevumu iekļaušanai izdevumu deklarācijās un pārskatos.

Valsts kase stratēģisko mērķu sasniegšanā ievēro vienotus **iestādes darbības principus**:

1. kvalitātes un risku vadībā;
2. personāla vadībā;
3. efektīvas iekšējās kontroles sistēmas darbības nodrošināšanā;
4. informāciju tehnoloģiju pielietošanā un informācijas drošībā;
5. likumības un tiesiskas kārtības nodrošināšanā;
6. iestādes administratīvajā pārvaldībā;
7. iestādes komunikācijā.

Stratēģijas **galvenās prioritātes** ir:

1. cilvēkresursu kapitāla efektīva vadība, veicinot visu līmeņu darbinieku attīstību un iesaistīšanu Valsts kases mērķu sasniegšanā;
2. Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamības augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī nodrošināšana, izmantojot to sniegtās resursu optimizācijas iespējas;
3. valsts finanšu vadības procesu efektīva, ekonomiska, operatīva un droša vadība un uzraudzība atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.

Valsts kases juridiskais statuss, struktūra un strukturālā reforma

Valsts kase ir Finanšu ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir efektīva valsts pārvaldes funkciju īstenošana valsts finanšu vadības jomā.

Valsts kases darbu vada **pārvaldnieks**. Pārvaldnieku ieceļ un atbrīvo no amata finanšu ministrs.

Valsts kasei ir šādas **funkcijas**:

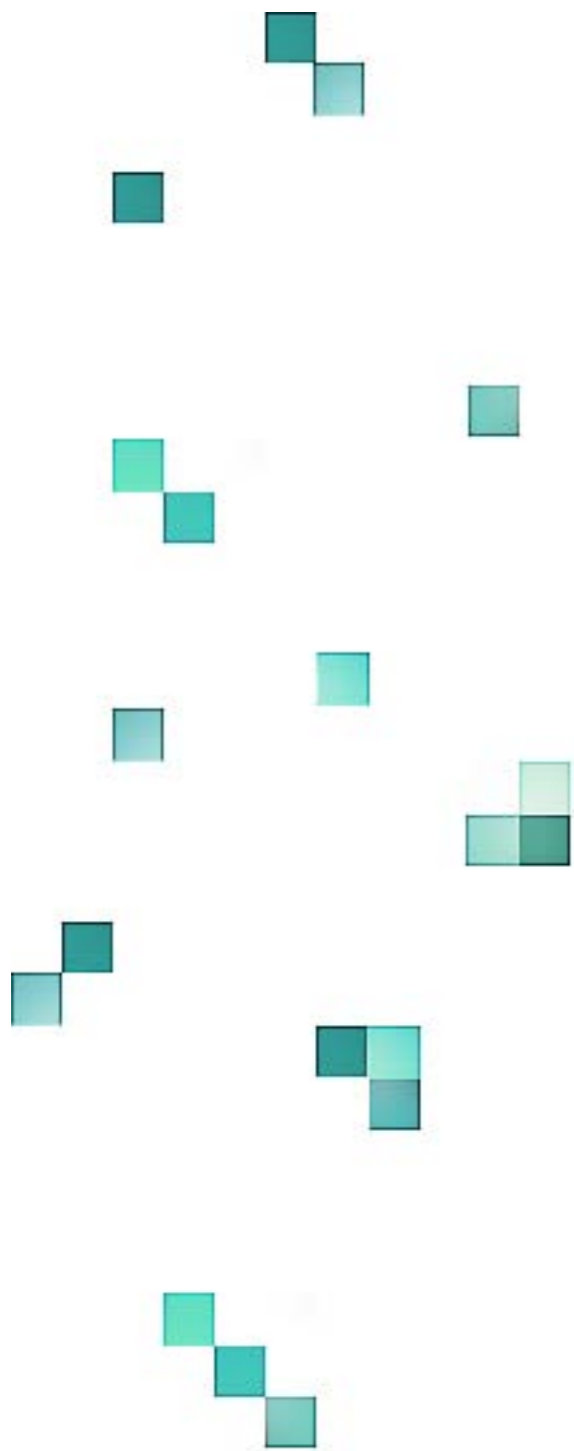
1. valsts budžeta izpildes un finanšu uzskaites organizēšana;
2. asignējumu piešķiršana un maksājumu veikšana no valsts budžeta ieņēmumiem;
3. valsts parāda vadība;
4. normatīvajos aktos noteikto ES politiku instrumentu, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta maksājumu iestādes un sertifikācijas iestādes funkcijas un nacionālās atbildīgās amatpersonas uzdotās nacionālā fonda funkcijas;
5. citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Valsts kases juridisko statusu, funkcijas, uzdevumus, kompetenci, tiesības un tiesiskuma nodrošināšanas kārtību nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes likumu 2004.gada 3.augustā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.677 “**Valsts kases nolikums**”.

Valsts kases struktūru, darba organizāciju nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu 2009.gada 16.jūlijā izdotais **Valsts kases reglaments**.

Lai maksimāli ierobežotu finanšu riskus, Valsts kases **struktūra** ir izveidota pēc funkciju nodalīšanas principa (atbilstoši banku un Eiropas parāda vadības birojiem):

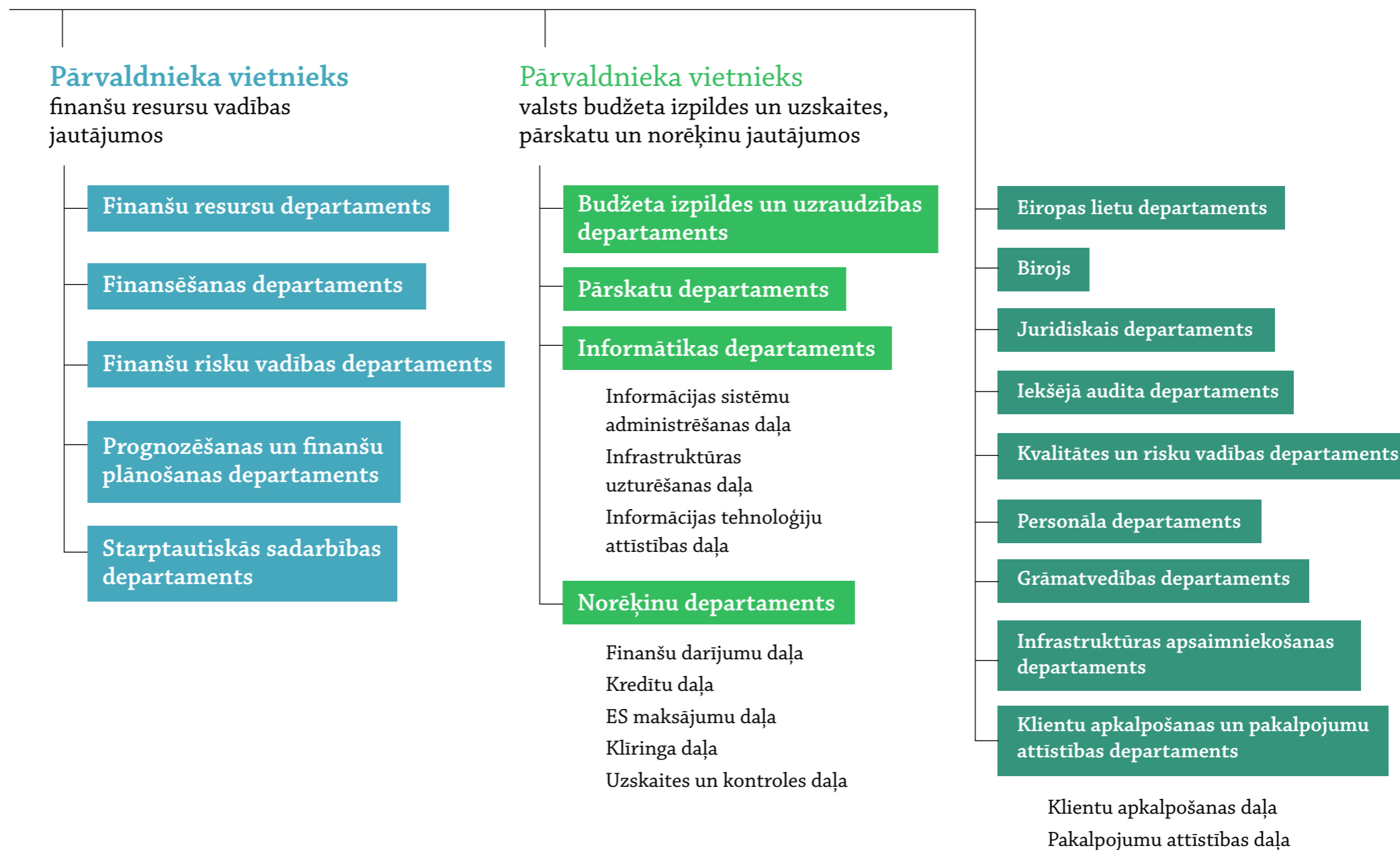
1. klientu apkalpošana un finanšu darījumi;
2. finanšu risku vadība;
3. uzskaites nodrošināšana un pārskatu sagatavošana.

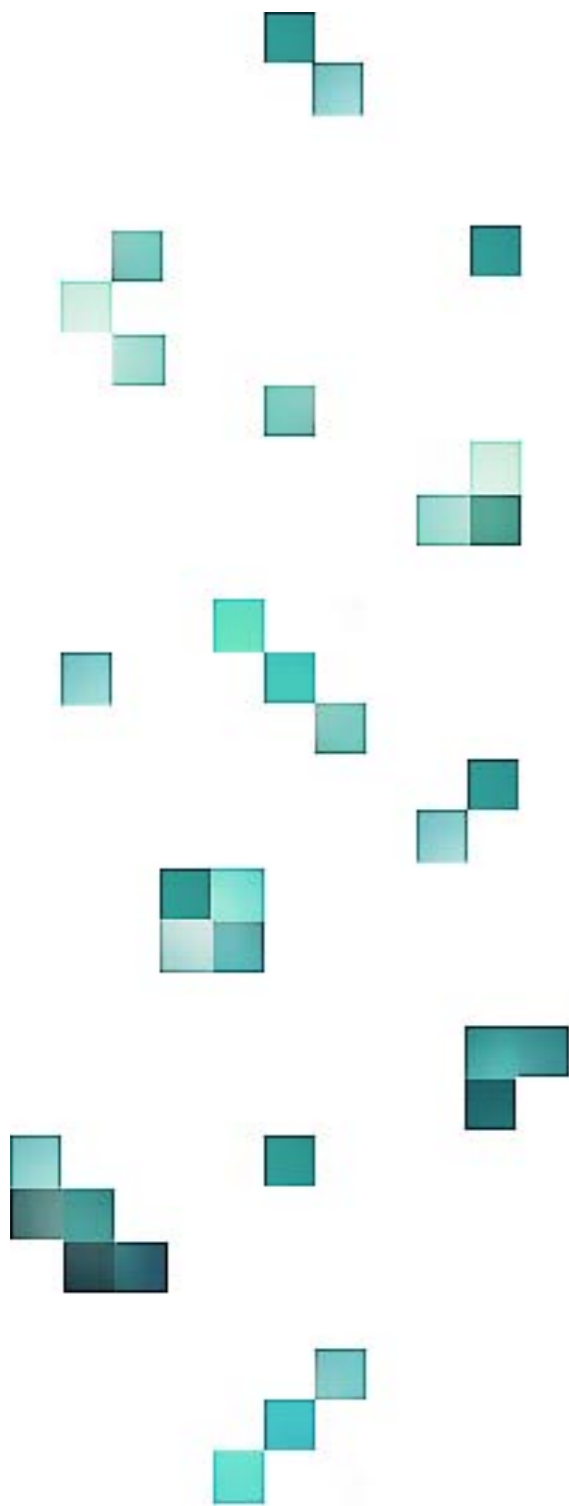

No 2008. līdz 2010.gadam Valsts kase pilnveidoja sniegtos pakalpojumus un pilnībā pārgāja uz norēķinu veikšanu elektroniski, izmantojot valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*, pamatojoties uz Administratīvi teritoriālo reformu un ekonomisko situāciju valstī, veica strukturālo reformu, optimizējot centrālā aparāta un valsts budžeta izpildes un kontroles funkcijas izpildē nodarbināto personālu, t.sk. likvidējot reģionālās pārstāvniecības (27 norēķinu centrus). Strukturālā reorganizācija pabeigta 2010.gada decembrī, pārtraucot klientu apkalpošanu klātienē Daugavpilī, Kuldīgā, Madonā un Valmierā un pārejot uz attālinātu klientu apkalpošanu (klientu apkalpošana klātienē tiek veikta tikai Klientu apkalpošanas un pakalpojumu attīstības departamenta Klientu apkalpošanas daļā Rīgā). Izmantojot tehnoloģiju sniegtās iespējas, **Valsts kase arī turpmāk pilnveidos un attīstīs pakalpojumus, un veiktās strukturālās izmaiņas nemazina Valsts kases pakalpojumu kvalitāti un pieejamību** klientiem visā Latvijas teritorijā.

Valsts kases struktūra

Pārvaldnieks

Vienota lēmuma pieņemšanai 2010.gadā darbu turpina šādas **komitejas**:

Audita komiteja – lai pilnveidotu Valsts kases iekšējās kontroles sistēmas darbību un sekmētu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, efektīvu kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu. Komiteja izskata iekšējā audita un ārējo auditoru ziņojumos par Valsts kases darbību ietvertos konstatējumus un secinājumus, ziņojumos iekļautos ieteikumus Valsts kasē izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidojumam un auditēto struktūrvienību sniegtos komentārus par audita laikā konstatētajiem faktiem. Komiteja ir tiesīga pieņemt lēmumus par iespējamajiem pasākumiem būtiskāko Valsts kases risku novēršanai vai mazināšanai.

Eiro ieviešanas komiteja – lai izstrādātu priekšlikumus eiro ieviešanas nodrošināšanai Valsts kases kompetences jomās un koordinētu Valsts kases struktūrvienību iesaistīšanos eiro ieviešanas pasākumu realizēšanā.

Informācijas sistēmu izmaiņu vadības komiteja – lai nodrošinātu koordinētu Valsts kases informācijas sistēmu izmaiņu pieprasījumu izskatīšanu un realizāciju.

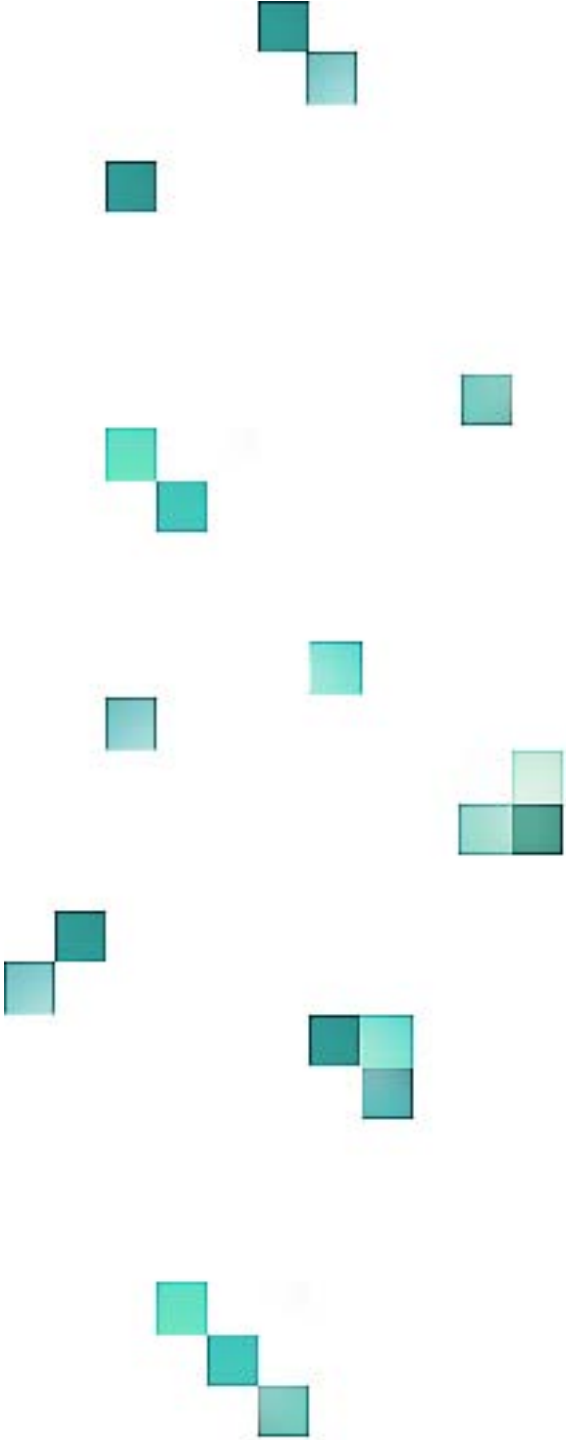
Kreditkomiteja – lai veicinātu kredītriska vadību, koordinējot Valsts kases struktūrvienību darbību valsts budžeta aizdevumu, valsts vārdā sniegto galvojumu un darījumu partneru limitu uzraudzības jautājumos.

Kvalitātes un risku vadības komiteja – lai veicinātu nepārtrauktu Valsts kases darbības pilnveidošanu un pakalpojumu atbilstību klientu interesēm, nodrošinot efektīvu kvalitātes, risku un informācijas drošības vadību.

Resursu likviditātes komiteja – lai sekmētu kvalitatīvu naudas līdzekļu vadību saskaņā ar Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģijā noteiktajiem uzdevumiem likviditātes vadības nodrošināšanai.

Vadības komiteja – lai nodrošinātu efektīvu Valsts kases budžeta un personāla resursu vadību, Valsts kases darbības stratēģijā noteikto mērķu, kā arī prioritāro pasākumu un jauno politikas iniciatīvu realizēšanu.

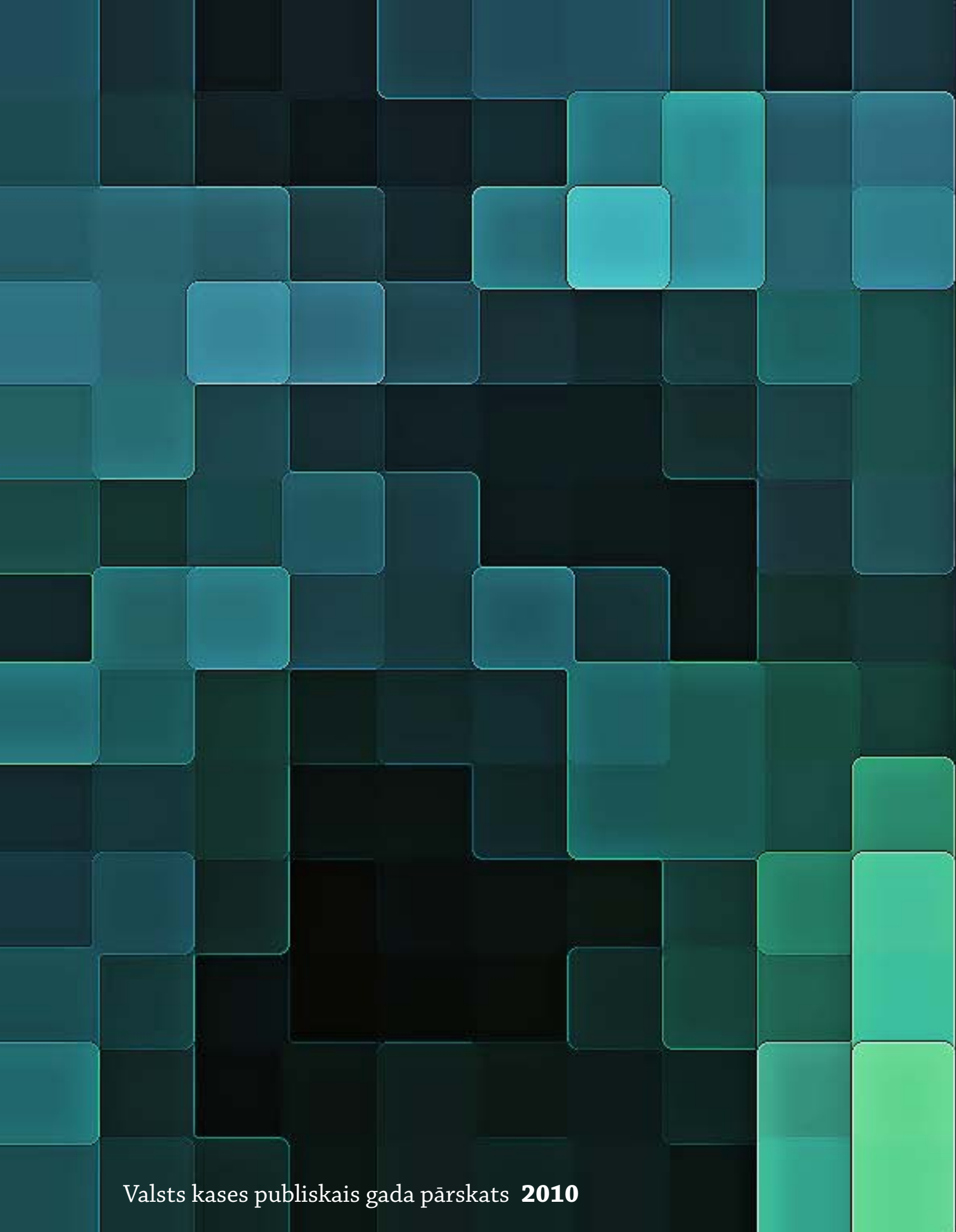
Valsts budžeta grāmatvedības uzskaites komiteja – lai organizētu Valsts kases pārvaldīto finanšu grāmatvedības uzskaites politikas izpildes aktualizēšanu un nodrošinātu grāmatvedības politikas izmaiņu vadību.

Komitejas uzdevums ir definēt grāmatvedības uzskaites politiku un tās atbilstību grāmatvedības standartiem, noteikt grāmatvedības uzskaites politikas mērķus, pilnveidot un aktualizēt grāmatvedības uzskaites politiku un veicināt tajā noteikto prasību ievērošanu.

Valsts parāda vadības komiteja – lai veicinātu sekmīgu valsts parāda vadību un sagatavotu priekšlikumus Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas pilnveidošanai un īstenošanai.

Valsts kases darbība 2010.gadā

1. Valsts budžeta izpilde >

1.1. Valsts budžeta izpildes funkcijas raksturojums

Valsts kasei kā Finanšu ministrijas pakļautībā esošai tiešās pārvaldes iestādei saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību ir deleģēts **organizēt valsts budžeta izpildi un finanšu uzskaiti, nodrošināt asignējumu piešķiršanu un budžeta iestāžu maksājumu veikšanu gadskārtējā valsts budžeta apropriācijas ietvaros.**

Realizējot valsts budžeta izpildi, Valsts kase uztur **Vienoto valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu**, kurā budžeta izpildītājiem atver budžeta kontus, piešķir asignējumus saskaņā ar finansēšanas plāniem, izmantojot valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*, nodrošina budžeta iestāžu maksājumu apstrādi un izpildi, uzskaita budžeta finansēto institūciju budžeta izpildes darījumus, uzraugot to atbilstību gadskārtējā valsts budžeta apropriācijai, un uzskaita valsts budžeta ieņēmumus, kā arī sniedz informāciju Valsts ieņēmumu dienestam par iemaksājamiem nodokļiem un nodevām.

Nodrošinot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase **izstrādā normatīvos aktus par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti**, nosakot vienotus grāmatvedības uzskaites principus, metodes un vienotu grāmatvedības kontu plānu, kā arī uz Ministru kabineta apstiprinātām finanšu informācijas klasifikācijām balstītu pārskatu sistēmu, kas ļauj iegūt kvalitatīvu informāciju par budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan uzkrāšanas principiem. Valsts un pašvaldību budžeta iestāžu sniegto pārskatu apkopošana tiek nodrošināta vienotā budžeta pārskatu sistēmā, kuru izmanto ne tikai Valsts kase, bet arī Finanšu ministrija, Valsts kontrole, Latvijas Banka, Centrālā statistikas pārvalde un pārējās valsts pārvaldes iestādes.

1.2. 2010.gada valsts budžeta izpildes organizācija

Asignējumu piešķiršana un izpilde

2010.gadā valsts budžeta izpildes nodrošināšanai Valsts kase piešķīra **asignējumus 5192,46 milj. latu apmērā**, tajā skaitā 3561,95 milj. latu pamatbudžetam un 1630,51 milj. latu speciālajam budžetam. Asignējumi piešķirti **378 budžeta iestādēm**, kurām **atvērts 2041 budžeta konts**.

1.tabula

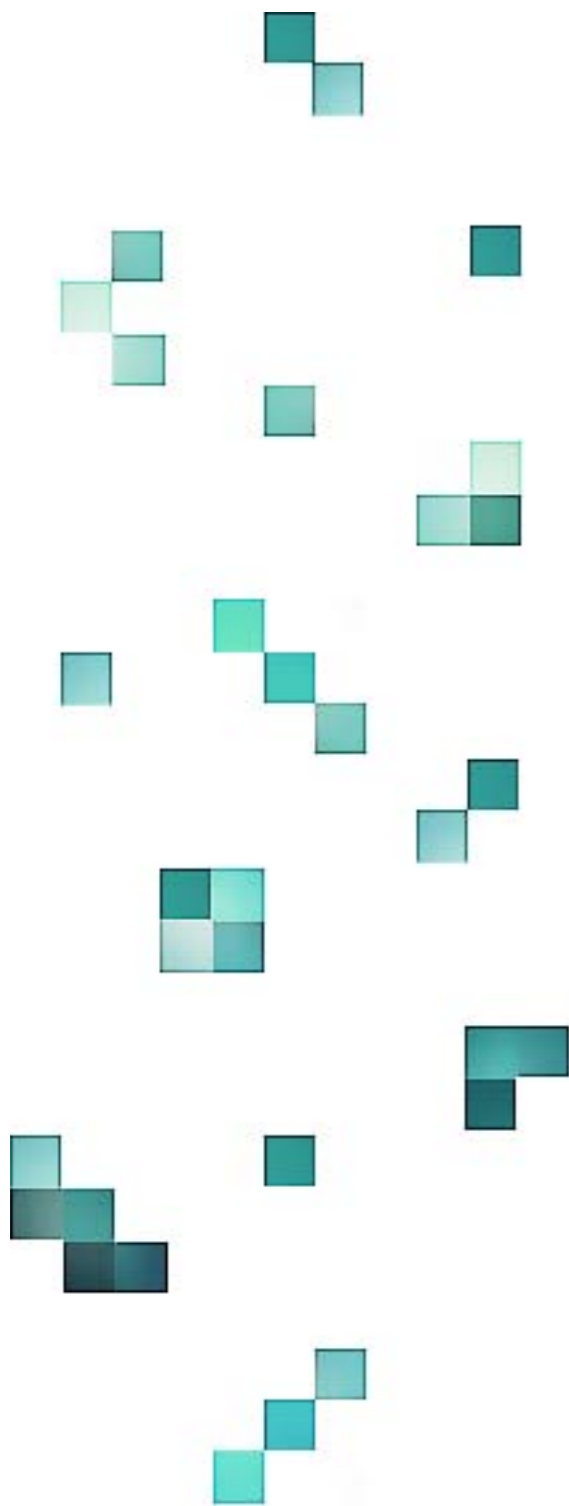
Valsts budžeta ieņēmumu un izdevumu kontu skaits Valsts kasē 2009. un 2010.gadā

Valsts budžeta ieņēmumu konti			Valsts pamatbudžeta izdevumu konti			Speciālā budžeta konti			Ziedojumu un dāvinājumu konti			Norēķinu konti			Deponēto līdzekļu konti		
2009	2010	%	2009	2010	%	2009	2010	%	2009	2010	%	2009	2010	%	2009	2010	%
283	291	+2,8	2210	2041	-7,6	43	44	+2,3	305	242	-20,6	5787	5843	+1,0	615	487	-20,8

Avots: Valsts kase

Pamatbudžeta izdevumu kontu skaits 2010.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, ir **samazinājies par 169 kontiem jeb 7,6%**. Galvenais kontu skaita samazināšanās iemesls 2010.gadā ir veiktās valsts pārvaldes strukturālās reformas, kā rezultātā joprojām turpināja samazināties budžeta iestāžu skaits, kā arī atvērtu budžeta izdevumu kontu skaits. Prognozējams, ka budžeta iestāžu skaita un atvērtu kontu skaita samazināšanās tendence turpināsies arī 2011.gadā.

2010.gadā atvērti **1660 norēķinu konti, slēgti 1604 konti**. Galvenie kontu skaita pieauguma cēloņi ir intensīvi apgūtie ES struktūrfondi un ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti, kuru realizācijai atvērti jauni norēķinu konti Valsts kasē, bet slēgšanas iemesli – pašvaldību grāmatvedību centralizācija un realizētie ES struktūrfondu projekti. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, **samazinājies deponēto līdzekļu kontu skaits** – salīdzinot ar 2009.gadu, – par 128 kontiem jeb 20,8%, kas izskaidrojams ar budžeta iestāžu skaita samazināšanos 2010.gadā.

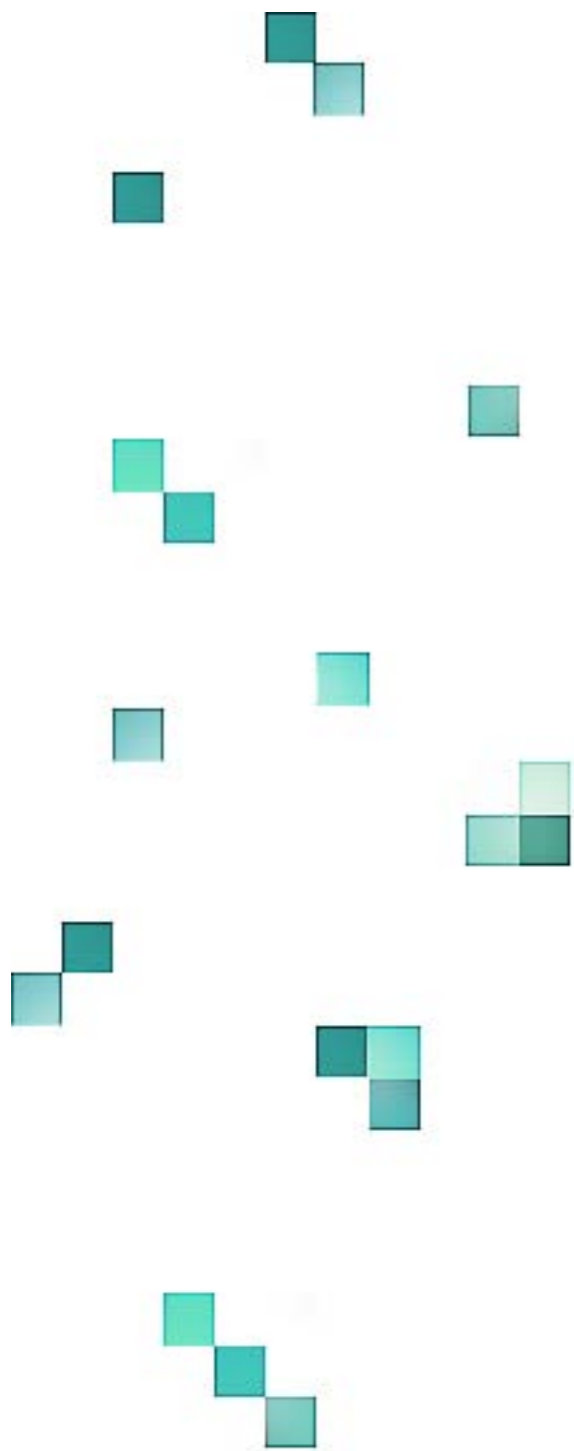
Asignējumu piešķiršanu un izpildi Valsts kase veic atbilstoši normatīvajam regulējumam, kas nosaka asignējumu un dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem piešķiršanas budžeta izpildītājiem procesu, pamatojoties uz apstiprinātiem finansēšanas plāniem, kā arī nosaka iepriekšējā gada valsts budžeta līdzekļu atlikumu izmantošanas kārtību. 2010.gada nogalē papildus noteikta arī ES politikas instrumentu vai ārvalstu finanšu palīdzības asignējumu apturēšanas, atjaunošanas vai atsaukšanas kārtība, kā arī precizētas gada beigās veicamās darbības, kas saistītas ar neizmantoto asignējumu slēgšanu, kā arī saskaņā ar vienotās lietotāju autentifikācijas ieviešanu Valsts kases informācijas sistēmās, noteikts, kā veicama Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmas lietotāju autorizācija.

Grāmatvedības uzskaitē un pārskati

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem Valsts kase **sagatavo oficiālos dienas, mēneša, ceturkšņa pārskatus un ikgadējo Saimnieciskā gada pārskatu par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izpildi** (mēneša pārskati pieejami Valsts kases interneta mājas lapā, Saimnieciskā gada pārskatu Valsts kases mājas lapā publicē pēc Valsts kontroles atzinuma saņemšanas).

Valsts kase ikgadējo **Saimnieciskā gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem sagatavo, konsolidējot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību iesniegto gada pārskatu informāciju**. Saimnieciskā gada pārskata struktūru un apjomu nosaka Likums par budžetu un finanšu vadību un Ministru kabineta noteikumi par saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību. 2010.gadā sagatavots Saimnieciskā gada pārskats par 2009.gada rezultātiem, **konsolidējot 14 ministriju, 12 centrālo valsts iestāžu un 144 pašvaldību konsolidētos gada pārskatus. Ministrijas un citas centrālās valsts iestādes konsolidētajā gada pārskatā iekļauj valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu gada pārskatus, pašvaldības konsolidētajā gada pārskatā iekļauj pašvaldības budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu gada pārskatus.**

Valsts kontroles auditētais Saimnieciskā gada pārskats ir nozīmīgākais un ticamākais informācijas avots par valsts finansiālo stāvokli pārskata perioda beigās un budžeta izpildes rezultātiem pārskata gadā. Valsts kontroles atzinums par Saimnieciskā gada pārskatu ir ļoti nozīmīgs apliecinājums, ka pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par pārskatos uzrādītās informācijas pilnīgumu un ticamību. Valsts kontroles

atzinums apliecina Saimnieciskā gada pārskatā ietvertās informācijas kvalitāti, kuras lietotāji ir gan Saeima, Latvijas Banka, gan dažādas starptautiskās institūcijas (Eiropas Komisija, EUROSTAT, SVF, starptautiskās kredītreitinga aģentūras), gan potenciālie investori, kas, pamatojoties uz Saimnieciskā gada pārskatā sniegto informāciju, pieņem lēmumus par iespējamiem ieguldījumiem Latvijas tautsaimniecībā.

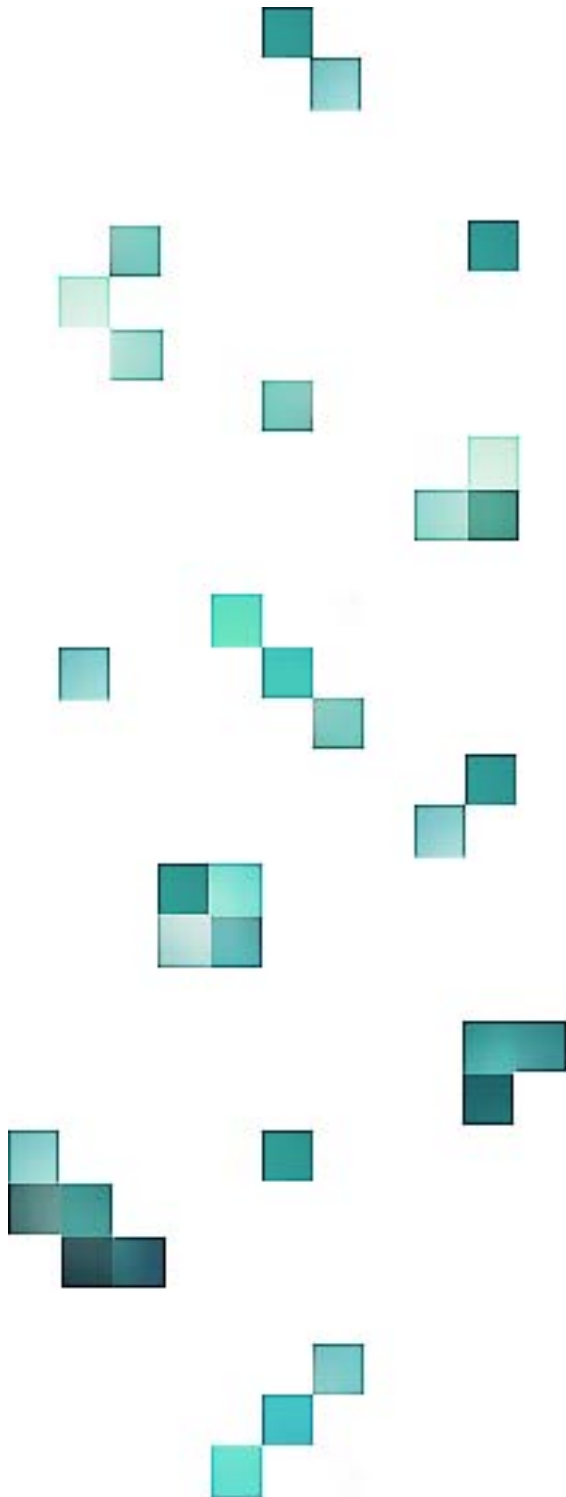
Valsts kontroles atzinumā par iepriekšējo Saimniecisko gadu pārskatu sagatavošanas pareizību akcentētās problēmas sekmējušas valsts un pašvaldību īpašumu apzināšanu un ilgtermiņa aktīvu uzskaites sakārtošanu.

Lai Saimnieciskā gada pārskatā iekļautu vienveidīgu un salīdzināmu informāciju, **Valsts kase izstrādā un aktualizē normatīvos aktus, kas reglamentē budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti un pārskatu sagatavošanu.** Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir palielinājies subjektu loks, kam ir saistoši Valsts kases izstrādātie normatīvie akti, jo Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību nosaka, ka **pārskati Valsts kasē ir jāiesniedz arī no valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām un budžeta nefinansētām iestādēm.**

Nodrošinot vienotu principu ievērošanu valsts un pašvaldību budžeta iestāžu finanšu uzskaitē un pārskatu sagatavošanā, veikti **budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites pilnveidošanas pasākumi**, kas ietver papildinājumu izstrādi esošajos normatīvajos aktos, sadarbību ar citiem normatīvo aktu sagatavotājiem grāmatvedības uzskaites jomā, kā arī detalizētu skaidrojumu sniegšanu pārskatu sagatavotājiem.

2010.gadā stājās spēkā jauni Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka **budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites kārtošānu**, tajos precizēta ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājuma uzskaitē un novērtēšanas metodes, nomas darījumu klasifikācija un uzskaitē, uzkrājumu un uzkrāto saistību atzīšana un novērtēšana, noteikta uzskaitē muzeju krājumiem un valsts vai pašvaldību nekustamajiem īpašumiem, kas nodoti kapitālsabiedrību turējumā, kā arī paskaidrota iespējamo saistību un iespējamo aktīvu, kas veidojas dažādu līgumu noslēgšanas rezultātā, noteikšana un uzskaitē, un papildināts kontu plāns ar jauniem detalizētai uzskaitē nepieciešamiem kontiem, kā arī precizēti esošo kontu pielietojuma apraksti.

2010.gadā izdarītie grozījumi normatīvajos aktos par budžeta iestāžu gada pārskata sagatavošanu, kas stājas spēkā 2011.gada 1.janvārī, paredz, ka auditori atzinumus vai ziņojumus sniegs tikai elektroniski e-pārskatos,

tādējādi **nodrošinot pāreju uz pārskata elektronisko iesniegšanu un arhivēšanu. Paredzēta kontu atlikumu, veikto maksājumu un darījumu salīdzināšana elektroniski**, kas nodrošina operatīvāku informācijas apmaiņu starp darījumu partneriem, veicinot procesa caurskatāmību un samazinot kļūdu iespējamību.

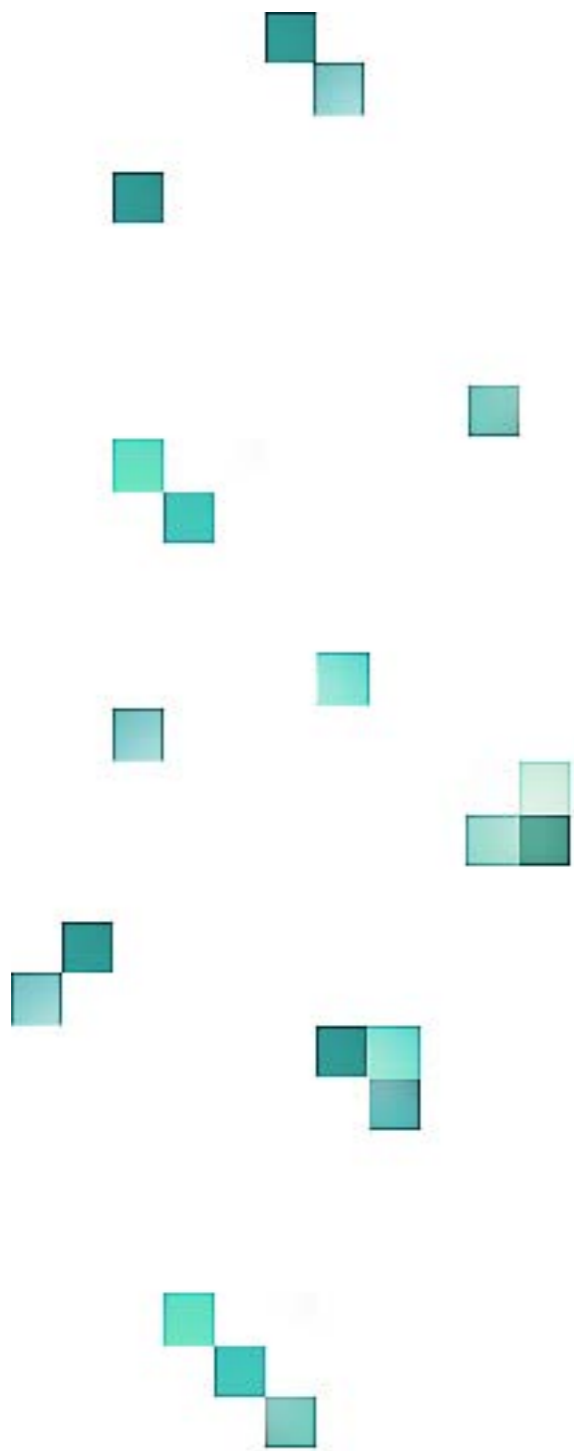
2010.gadā fiskālās disciplīnas uzraudzības mērķiem fiskālās disciplīnas uzraudzības komitejai un saskaņā ar starptautisko aizdevēju un nozīmīgāko lietotāju (EUROSTAT, Eiropas Centrālā banka, starptautiskas finanšu institūcijas, kā arī Saeima, Valsts kontrole, Finanšu ministrija, Latvijas Banka, Centrālā statistikas pārbaude) pieprasījumu Valsts kase sagatavoja un iesniedza **papildu informāciju par valsts budžeta izpildes gaitu, nozīmīgākajiem finanšu rādītājiem, apkopojot valsts un pašvaldību, kā arī radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību finanšu pārskatu informāciju. Veikta arī budžeta finanšu vadības procesā pastāvošo risku analīze**, pieņemot attiecīgus lēmumus par to ierobežošanu vai novēršanu 2011.gadā un vidējā termiņā.

1.3. Valsts kases pakalpojumu un elektronisko pakalpojumu attīstīšana

Viena no Valsts kases darbības stratēģijā izvirzītajām prioritātēm nosaka Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī nodrošināšanu, izmantojot to sniegtās resursu optimizācijas iespējas. 2010. gadā Valsts kase uzturējusi un turpinājusi attīstīt šādus pakalpojumus un informācijas apmaiņas sistēmas Valsts kases klientiem:

Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma

Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma nodrošina pilnu valsts budžeta vadības ciklu – no budžeta plānošanas līdz tā izpildei un izpildes uzraudzībai, kā arī iespēju samazināt transakciju apstrādes laiku un palielināt pakalpojumu skaitu. Ieviešot šo sistēmu, novērstas arī citu sistēmu nepilnības, samazinājies izmantojamo informācijas sistēmu skaits, kā arī vienkāršojusies informācijas un sistēmu pārvaldība.

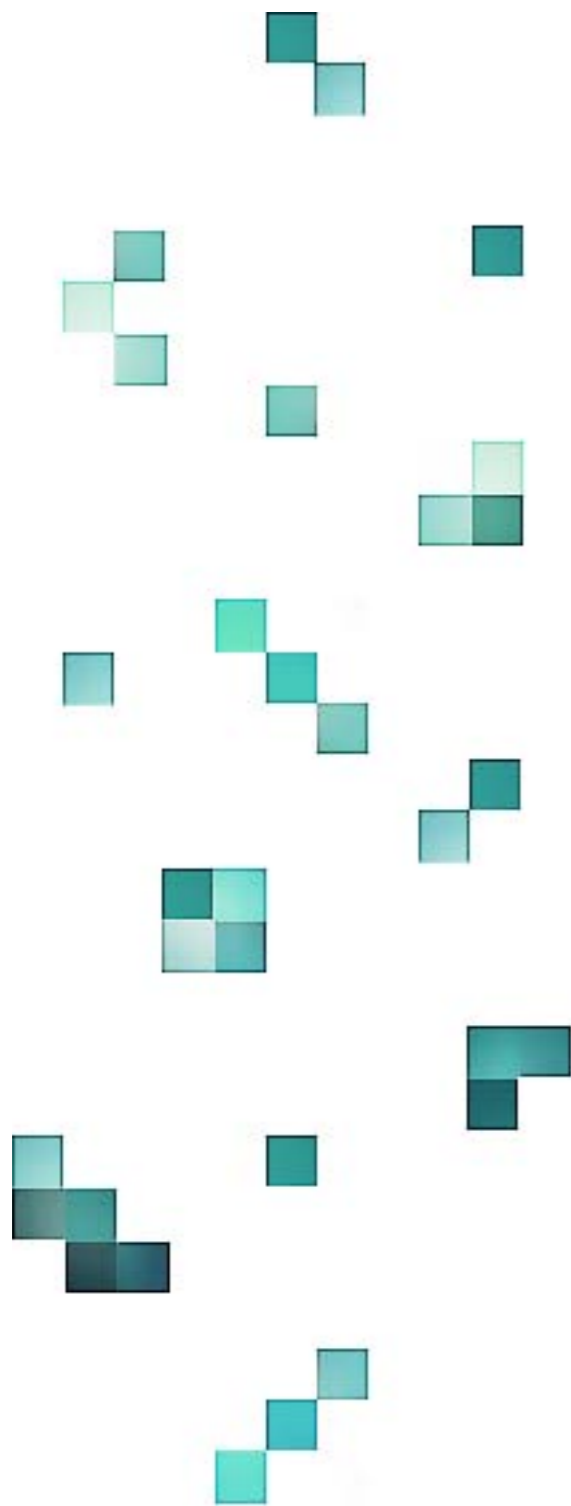
Valsts kase uztur Vienoto valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu, kas nodrošina valsts budžeta plānošanas un izpildes procesu norisi:

1. valsts budžeta plānošanas funkcionalitāte nodrošina valsts budžeta un tā grozījumu apstrādi, apkopojot datus no ministrijām un centrālajām valsts budžeta iestādēm (šo funkcionalitāti realizē Finanšu ministrija);
2. valsts budžeta izpildes funkcionalitāte nodrošina Valsts kases un valsts budžeta iestāžu procesu norisi sistēmā, piemēram, konta veidošanas, asignējumu piešķiršanas un izpildes procesu, valsts budžeta ieņēmumu procesu, dienas, mēneša un gada slēguma procesu, kā arī pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda un iedzīvotāju ienākumu nodokļa sadales procesu (šo funkcionalitāti realizē Valsts kase).

Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas **Datu noliktava** nodrošina pārskatu veidošanu par budžeta izpildi atbilstoši valsts budžeta struktūrai.

No 2010.gada 9.novembra **Valsts kase uzsāka SEPA kredīta pārvedumu piedāvāšanu Valsts kases klientiem, izmantojot eKases sistēmu, kas integrēta ar Vienoto valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu.** SEPA paredz viena integrēta eiro maksājumu tirgus izveidi (perspektīvā aizstājot pašlaik Eiropā izmantotās nacionālās maksājumu sistēmas), kad ikviens klients jebkur Eiropā saskaņā ar vieniem un tiem pašiem pamatnosacījumiem, tiesībām un pienākumiem var saņemt eiro bezskaidras naudas maksājumu pakalpojumu tikpat ātri, droši un vienkārši, kā pašlaik veicot iekšzemes eiro maksājumus. Ģeogrāfiski SEPA ietver 27 ES dalībvalstis, Īslandi, Lihtenšteinu, Norvēģiju, Šveici un Monako.

Maksājumu procesu pārveidošana, izmantojot inovatīvus risinājumus, kas aptver visu maksājumu procesu, būtiski uzlabos datu apstrādes efektivitāti, samazinās izdevumus un veicinās virzību uz standartizāciju un automatizāciju. ISO 20022 XML ziņojumu standarta (SEPA kredīta pārvedumu ziņojumu formāts) ieviešana nodrošinās maksājumu ziņojumu formātu standartizāciju un tādējādi būtiski samazinās izmaksas, kas pašlaik rodas sakarā ar dažādo nacionālo maksājumu formātu un ar tiem saistīto informācijas tehnoloģiju standartu uzturēšanu, t.sk. sistēmu administrēšanu. Turklāt XML tehnoloģijas izmantošana nodrošina lielāku elastību attiecībā uz informāciju sistēmu pielāgošanas iespējām nākotnē.

SEPA maksāšanas līdzekļu ieviešana nodrošina maksājumu datu apstrādes procesu efektivitātes uzlabošanu, piemēram, papīra dokumentu un/vai manuālu procedūru aizstāšanu ar elektroniskiem pakalpojumiem, tādējādi pilnveidojot datu apstrādes kontroli un paaugstinot tās efektivitāti. **Valsts kases pievienošanās Latvijas Bankas SEPA prasībām atbilstošajai elektroniskajai kliringa sistēmai ik mēnesi ļauj ietaupīt valsts budžeta izdevumus Valsts kases kontu apkalpošanā kredītiestādēs aptuveni 4 000 latu apmērā.**

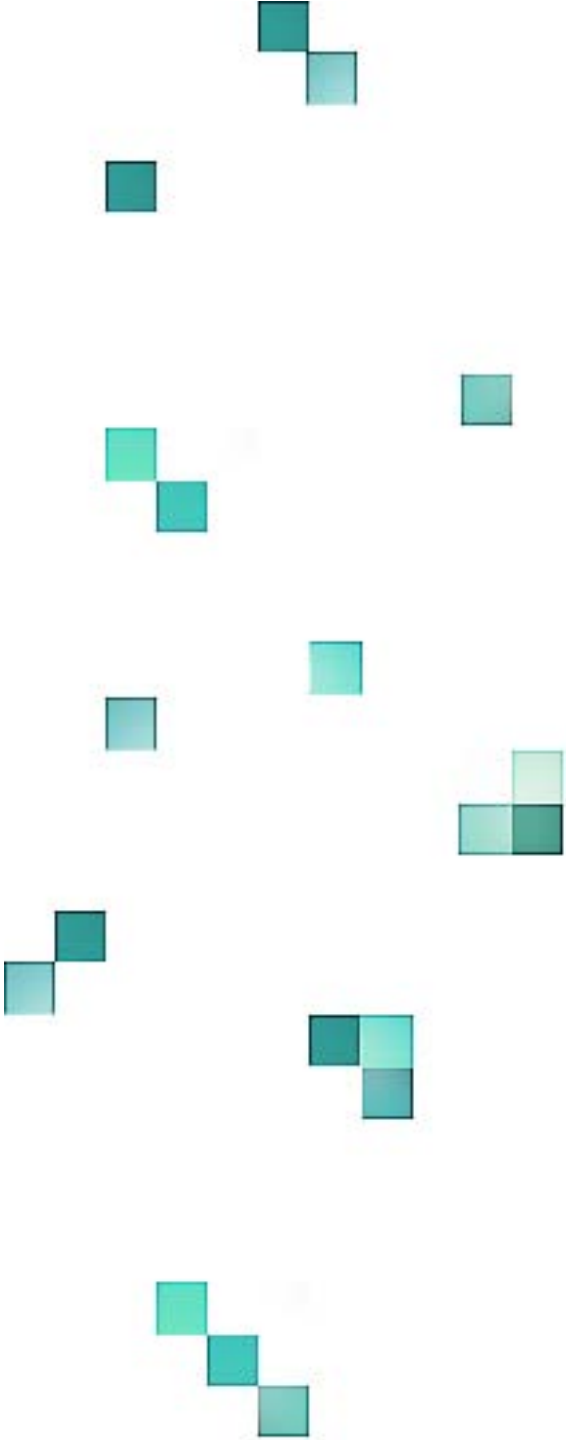
Informācijas sistēma “Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskati”

Budžeta iestāžu pārskatu iesniedzēji mēneša, ceturkšņa un gada pārskatus Valsts kasē iesniedz un paraksta elektroniski informācijas sistēmā “Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskati”, kas bāzēta uz jaunākajiem informācijas tehnoloģiju risinājumiem un izmanto interneta vidi tiešsaistes režīmā. Lai attīstītu elektroniskos pakalpojumus un tiešsaistes (*on-line*) informācijas apmaiņu ar Valsts kases klientiem un nodrošinātu vienotu valsts un pašvaldību budžeta pārskatu sistēmu un statistisko pārskatu sistēmu, **2010.gadā Valsts budžeta un pašvaldību budžetu pārskatu informācijas sistēmā ieviesti būtiski jauninājumi, kuri no 2011.gada nodrošina pilnīgu pāreju uz elektronisko pārskatu iesniegšanu, parakstīšanu un informācijas apmaiņu starp valsts budžeta un pašvaldību budžetu iestādēm**, būtiski atvieglojot un automatizējot pārskatu iesniegšanu un to sagatavošanas procesu. Gada pārskata sagatavošanas ietvaros veicamā savstarpējo darījumu salīdzināšana starp valsts un pašvaldību budžeta iestādēm, kas tāpat kā pārskata iesniegšana turpmāk notiks tikai elektroniski, nodrošina procesa caurskatāmību un samazina kļūdu iespējamību. Elektroniska pārskatu konsolidācija un iesniegšana gan revidentiem, gan Valsts kasē notiks 2011.gadā, iesniedzot pārskatu par 2010.gadu.

Ieviestais **risinājums ļaus nodrošināt elektronisku pārskatu centralizētu iesniegšanu glabāšanai Latvijas Nacionālajam arhīvam**, ko līdz šim nodrošināja katra iestāde pati papīra formātā. Tas ievērojami ietaupīs gan iestāžu, gan Latvijas Nacionālā arhīva resursus.

Ieguvumi no minētajiem jauninājumiem **nodrošinās operatīvāku informācijas apmaiņu starp darījumu partneriem, informācijas pieejamību vienkopus plašākam klientu lokam un vairākiem lietotājiem vienlaicīgi, nodrošinās procesa darbības ātrumu, kā arī būtisku laika un finanšu resursu ietaupījumu Valsts kases klientiem, īpaši pārskatus konsolidējošām iestādēm**, t.i., ministrijām un pašvaldībām,

kā arī auditoriem – zvērinātiem revidentiem un Valsts kontrolei. Elektroniskā pakalpojuma lietotāji varēs ērtāk pārraudzīt savas iestādes un padotības iestāžu finanšu rādītājus, iegūstot operatīvāku un kvalitatīvāku informāciju finanšu vadības procesu īstenošanai.

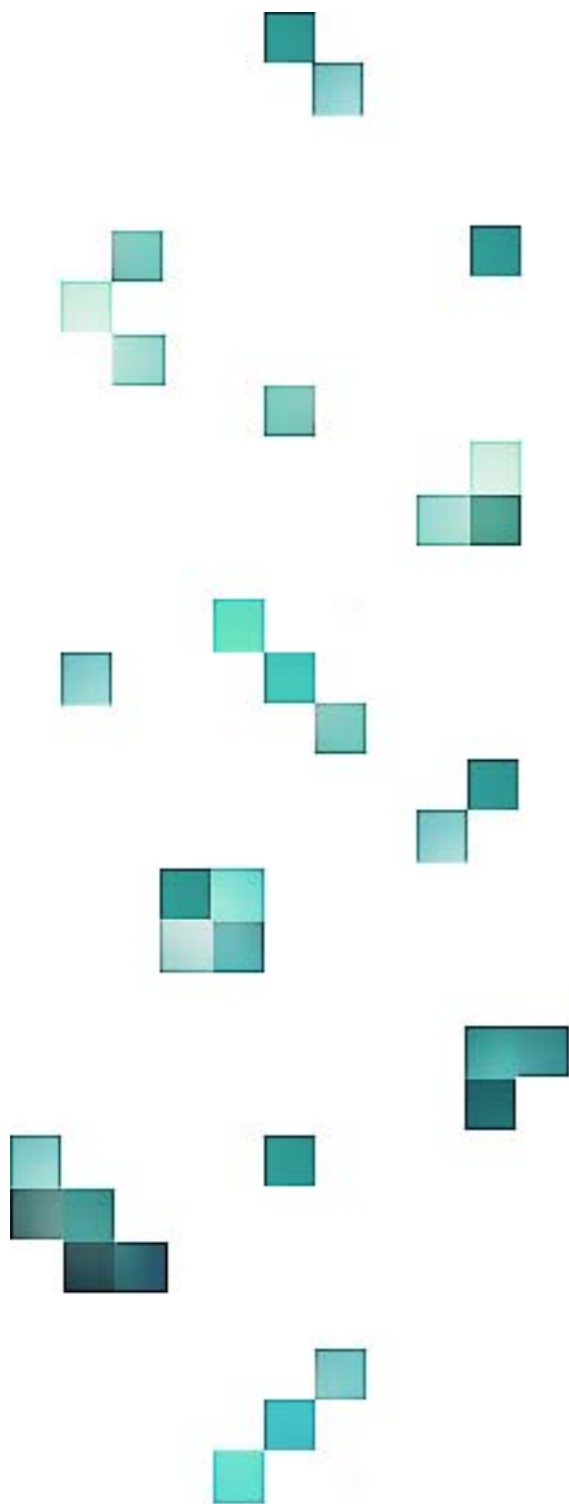
Elektroniskā informācijas apmaiņa starp Valsts kasi un tās klientiem nodrošinās pakalpojumu pieejamību mūsdienīgā, informācijas tehnoloģiju attīstības tendencēm atbilstošā līmenī, izmantojot to sniegtās administratīvo un laika resursu optimizācijas iespējas.

2010.gadā, izmantojot Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmu, **Valsts kase ir nodrošinājusi pašvaldībām iespēju gada inventarizācijas procesa ietvaros veikt elektroniski salīdzināšanos par norēķiniem ar Valsts kasi.** Salīdzināšanos par 2009.gada datiem veic ar novadiem, rajonu padomēm, ministrijām un to padotībā esošajām iestādēm par iemaksājamiem un saņemtajiem līdzekļiem no iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda, no valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, uzņēmējdarbības riska valsts nodevas, Valsts kases izsniegtajiem aizdevumiem, termiņnoguldījumiem Valsts kasē un procentiem par kontu atlikumu. Izmantojot elektronisko salīdzināšanos starp Valsts kasi un klientiem, tiek nodrošināta operatīvāka informācijas apmaiņa, samazināta papīra dokumentu aprīte un nepieciešamība tos uzglabāt, radot iespēju ietaupīt resursus gan Valsts kasei, gan tās klientiem.

2010.gada oktobrī **veikta Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmas integrācija ar Valsts kases ārējo lietotāju vienotās autentifikācijas sistēmu, nodrošinot vienotu autentifikācijas risinājuma lietošanu visām Valsts kases ārējām informācijas sistēmām.**

Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēma eKase

Jau septīto gadu valsts budžeta izpildē Valsts kasē izmanto valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmu *eKase*, kas paredzēta Valsts kases kontu apkalpošanas pakalpojumu sniegšanai elektroniski. **Ar eKasi Valsts kase nodrošina attālinātu kontu apkalpošanas pakalpojumu pieejamību klientiem, vienlaikus garantējot nepieciešamo informācijas drošību un konfidencialitāti.**

Turpinot informācijas tehnoloģiju maksimāli efektīvu izmantošanu klientu apkalpošanā un resursu optimizāciju, **Valsts kase 2010.gadā nodeva ekspluatācijā eKases jauno versiju**, kas pilnībā aizstāj līdzšinējo sistēmu un ir tehnoloģiski un funkcionāli pilnveidota: **ieviests vienotā piekļuves punkta (*single sign-on*) princips**, tajā skaitā **nodrošinot iespēju autentificēties ar drošu elektronisko parakstu, ieviesta valūtas maksājumu apstrādes funkcionalitāte, vizuāli un funkcionāli pilnveidota eKases pārskatu sadaļa, ieviesti sistēmas iekšējās komunikācijas risinājumi un iespēja personalizēt sistēmas uzstādījumus**.

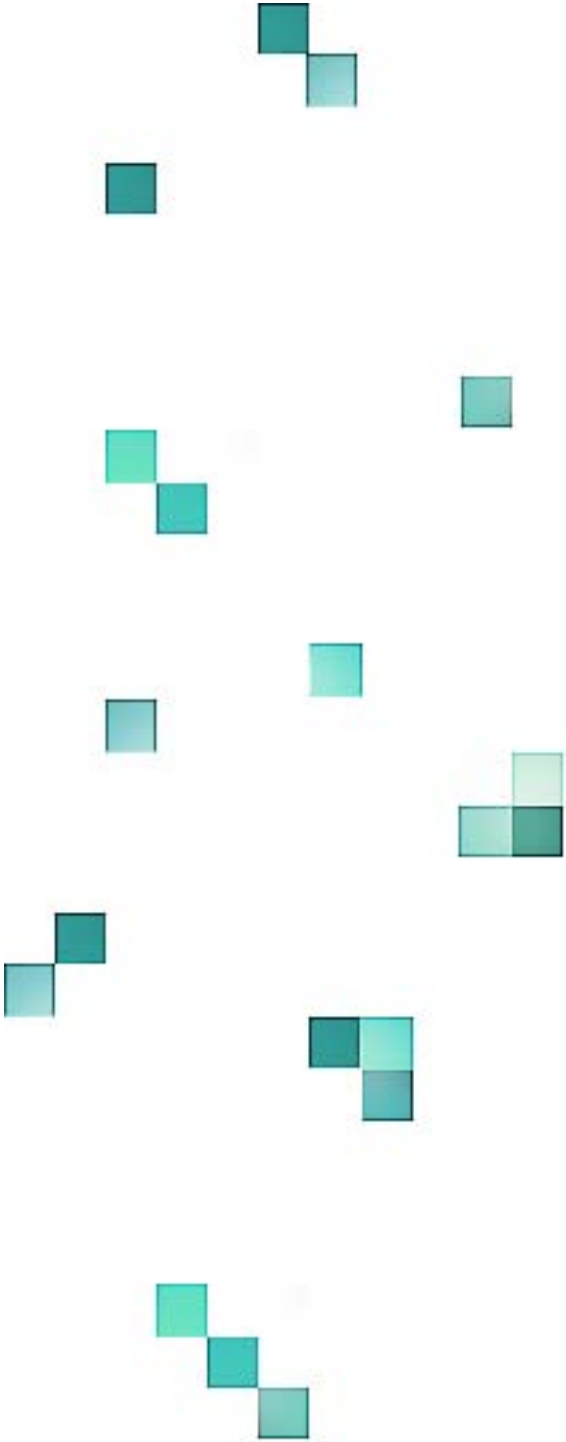
Jaunās eKases ieviešana nodrošināja **iespēju pilnībā pāriet uz maksājumu pieņemšanu izpildei elektroniski**, kā arī efektīvu izpildei iesniegto maksājuma rīkojumu uzraudzību, kontrolējot maksājuma rīkojumus, kas ir neparasti vai rada aizdomas par normatīvo aktu pārkāpumiem.

Lai novērtētu eKases sistēmas drošību un tās atbilstību vispārpieņemtajiem sistēmu drošības standartiem, **Valsts kase veica jaunās eKases drošības testēšanu**: netika konstatēti kritiski eKases sistēmas darbības un klientu datu drošības apdraudējumi.

2010.gada maijā Valsts kase ieviesa jaunu pakalpojumu – **skaidras naudas izmaksu, izmantojot elektronisku Skaidras naudas izmaksu pieprasījumu eKases sistēmā**. Jaunais pakalpojums aizstāj līdzšinējo skaidras naudas izmaksu pakalpojumu – skaidras naudas izmaksu ar čekiem – un nodrošina operatīvāku un mazāk birokrātisku skaidras naudas izmaksu procesu Valsts kases klientiem.

2010.gada jūlijā eKasē realizēta **jauna funkcionalitāte, kas nodrošina maksājumu rīkojumu veikšanai nepieciešamā ārvalstu valūtas apjoma pieteikšanu**, izmantojot speciālu pieteikuma formu, kas atvieglo valūtas pieteikšanas procesu Valsts kases klientiem, samazina Valsts kases darbiniekam nepieciešamo laiku datu apstrādei un samazina operacionālos riskus, kas saistīti ar valūtas resursu sagādi.

2010.gada novembrī, līdz ar Valsts kases pievienošanos SEPA kredīta pārvedumu sistēmai **eKasē veiktas funkcionālas izmaiņas, ieviešot speciālu SEPA maksājumu rīkojumu ievades formu**, kā arī uzlabota maksājumu datu apstrādes kontroles sistēma, tādējādi paaugstinot maksājumu datu apstrādes efektivitāti.

2010.gada oktobrī Valsts kase uzsāka **Valsts kases elektronisko pakalpojumu vienotā piekļuves punkta (Valsts kases elektronisko pakalpojumu portālā) principa ieviešanu**, nodrošinot to, ka no vienas interneta vietnes <https://v.kase.gov.lv/login> ar vieniem un tiem pašiem autentifikācijas rīkiem **Valsts kases klientu pilnvarotie informācijas sistēmu lietotāji var piekļūt vairākām Valsts kases elektronisko pakalpojumu sistēmām** (*eKasei*, Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmai un Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmai). Šādas tehnoloģiskās un funkcionālās izmaiņas ievērojami samazina Valsts kases pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo laiku un ar pakalpojumu administrēšanu saistītās izmaksas gan Valsts kasei, gan tās klientiem.

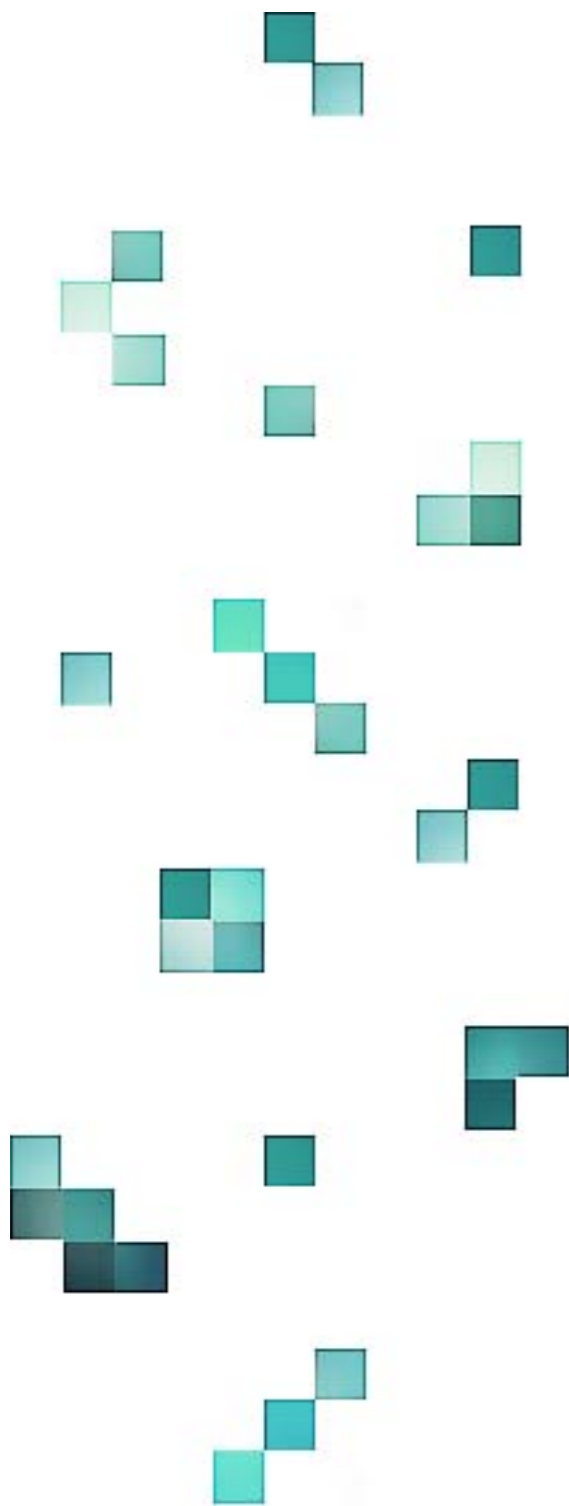
Finansēšanas plānu apstrādes informatīvā sistēma

Valsts kasē ieviestā vienotā Valsts kases informācijas sistēmu lietotāju autentifikācija ļauj pieslēgties vienotai autorizācijai arī Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmas lietotājus. **Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmu izmanto** visu ministriju un centrālo valsts iestāžu lietotāji (2010.gadā – 88). 2010.gadā sistēmā reģistrēti un apstrādāti 9414 pamatbudžeta finansēšanas plāni un 177 speciālā budžeta plāni.

2010.gadā ir uzsākts darbs, lai nodrošinātu šīs sistēmas izmantošanu ne tikai ministriju un centrālo valsts iestāžu līmenī, bet arī to padotības iestāžu līmenī. Ieviešot projektu, 2011.gadā tiks nodrošināts optimāls un mūsdienīgs datu apmaiņas process starp iestādēm, ministrijām un Valsts kasi.

Valsts kontiem piesaistītas kredītkartes

No 2007.gada 1.janvāra Valsts kase sadarbībā ar AS “Swedbank” nodrošina valsts budžeta iestādēm iespēju veikt budžeta izdevumus ar **Valsts kases kontiem piesaistītajām kredītkartēm**. Kredītkaršu pakalpojumi paredzēti darbinieku komandējumam, darba braucienu un saimniecisko izdevumu veikšanai. Ieviešot Valsts kases kontiem piesaistītas kredītkartes, valsts budžeta iestāžu darbiniekiem nodrošināta iespēja komandējumu laikā veikt bezskaidras naudas norēķinus, ievērojot Likuma par budžetu un finanšu vadību prasību, kas nosaka, ka valsts budžeta līdzekļu izdevumi veicami no Valsts kasē atvērtajiem kontiem.

Tuvojoties beigām līguma par vienoto kredītkaršu kontu atvēršanu un apkalpošanu termiņam (2010.gada 31.decembris), Valsts kase 2010.gadā veica jaunu iepirkumu, lai noteiktu jauno Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu apkalpošanas pakalpojuma sniedzēju. Atklātā konkursa rezultātā par pakalpojuma sniedzēju atkārtoti izvēlēta AS “Swedbank”, kas arī turpmāk sniegs minēto pakalpojumu.

Balstoties uz iepriekšējā iepirkuma rezultātā gūto pieredzi, jaunajā pakalpojuma iepirkumā **Valsts kase veica būtiskas izmaiņas pakalpojuma sniegšanas procesa organizācijā, ievērojami vienkāršojot pakalpojuma noformēšanas, kontu atvēršanas, karšu izsniegšanas un finanšu resursu nodrošināšanas procesu.** Jaunā iepirkuma pakalpojumu Valsts kase klientiem uzsāka sniegt 2010.gada 15.decembrī.

2010.gadā Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu pakalpojumu kopumā **izmantoja 90 valsts budžeta iestādes un tām kopā ir izsniegtas 787 kredītkartes.**

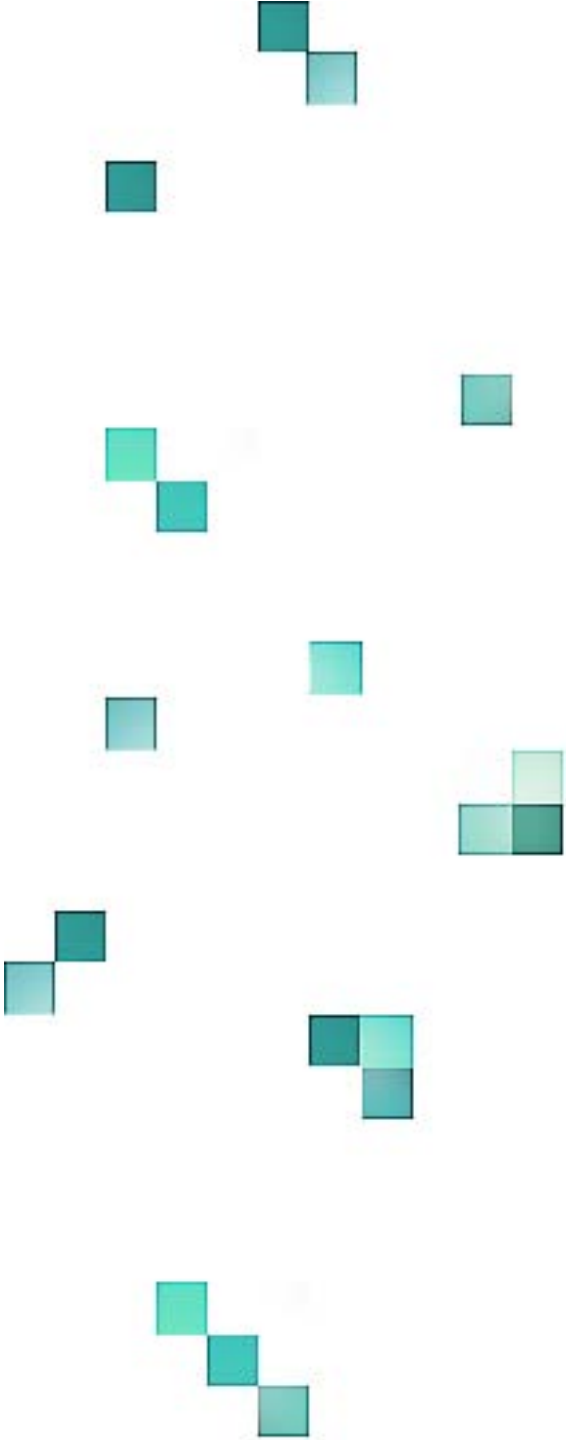
Maksājumu karšu ieviešana, iekasējot valsts budžeta maksājumus un maksu par budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem

2010.gadā Valsts kase sadarbībā ar AS „SEB banka” un AS „Citadele banka” turpināja maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojuma ieviešanu valsts budžeta maksājumus administrējošajās institūcijās.

Noslēgtais līgums starp AS “SEB banka” un Valsts kasi paredz bezmaksas maksājumu karšu termināļu uzstādīšanu, apkalpošanu un darbinieku apmācību darbam ar termināli, kā arī maksājumu karšu pieņemšanas vispārējiem principiem.

Pakalpojuma būtība ir **nodrošināt privātpersonām vienlīdzīgas iespējas visās valsts budžeta iestādēs (arī iestādēs un organizācijās, kas iekasē budžeta maksājumus) kā norēķinu līdzekli par valsts budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem izmantot VISA, VISA Electron, MasterCard, Maestro un American Express maksājumu kartes.**

2010.gadā Valsts kase ir saskaņojusi 36 valsts budžeta iestāžu tiesības saņemt maksājumu karšu pieņemšanas pakalpojumu un **kopā valsts budžeta iestādēs 2010.gadā ir uzstādīti 493 maksājumu karšu termināli.** 2010.gadā ar maksājumu kartēm valsts budžeta iestādēs ir **veikti 287 823 darījumi par kopējo summu**

6 831 145 latu. Salīdzinot šīs datus ar 2009.gada datiem, **darījumu skaits ir palielinājies 2,5 reizes**, kas liecina par to, ka iedzīvotāji atzinīgi novērtē pakalpojumu un, norēķinoties par valsts budžeta iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem, arvien vairāk izmanto maksājumu kartes.

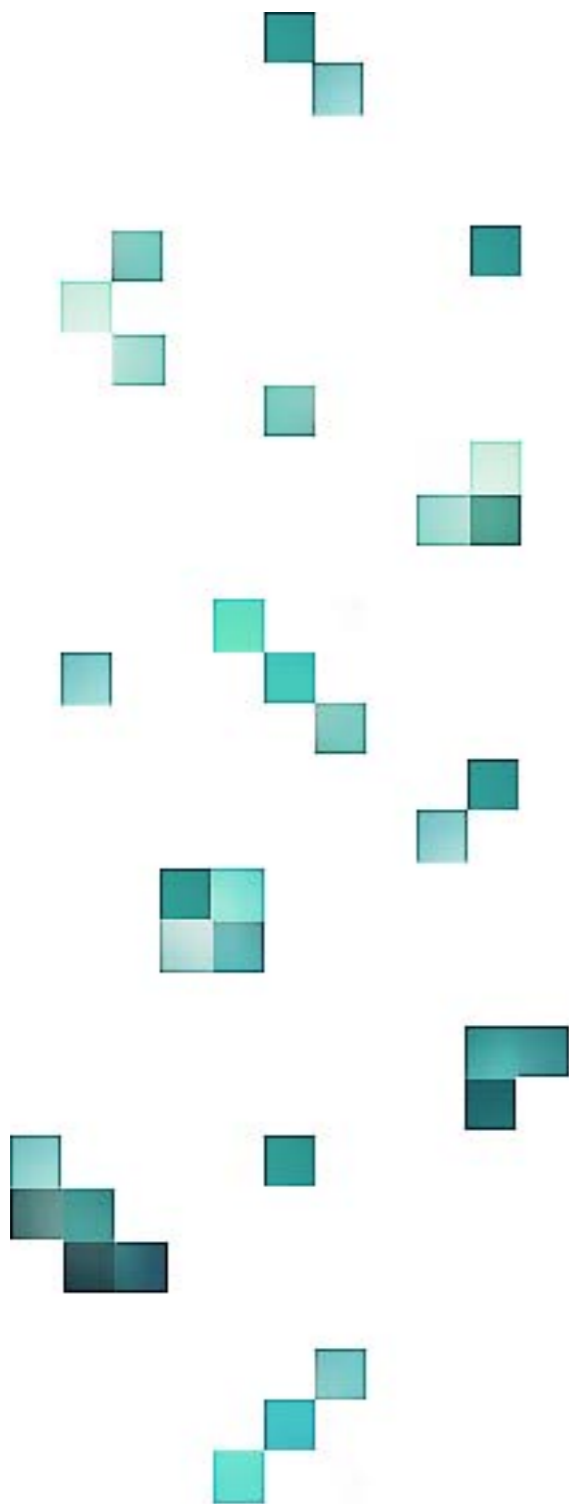
Valsts budžetā veikto maksājumu atzišanas procesa standartizācija (sakārtošana, pilnveidošana)

Saskaņā ar Likumā par budžetu un finanšu vadību 25.panta 1.¹ daļā doto deleģējumu Valsts kase izstrādāja un Ministru kabinets 2010.gada 12.oktobrī pieņēma Ministru kabineta noteikumus Nr. 972 „**Kārtība, kādā veidā veicami maksājumi valsts budžetā un tie atzīstami par saņemtiem, un prasības tiešsaistes maksājumu pakalpojumu izmantošanai norēķinos ar valsts budžetu**”, kas vienotā terminoloģijā reglamentē visus valsts budžetā veicamajiem maksājumiem pielietojamos maksājuma pakalpojumu veidus un nosaka vienotu procedūru kopumu valsts budžetā saņemto maksājumu atzišanai atbilstoši katram maksājuma pakalpojuma veidam.

Noteikumos reglamentētā maksājumu atzišanas par valsts budžetā saņemtiem kārtība **visbūtiskāk ietekmēs attālināti (ar maksājumu iestādes starpniecību) veikto maksājumu atzišanas procesu** – pēc 2012.gada 1.janvāra ar maksājumu iestādes starpniecību veiktie maksājumi tiks atzīti par budžetā saņemtiem tikai tad, kad Valsts kase no maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzēja saņemtā maksājuma summu būs darījusi pieejamu valsts budžeta kontā Valsts kasē un valsts budžeta maksājumus administrējošā institūcija būs pārliecinājusies par maksājuma saņemšanas faktu. Līdz 2012.gada 1.janvārim valsts budžeta maksājumus administrējošās institūcijas var nepiemērot augstākminēto normu un ar maksājumu iestādes starpniecību veikto maksājumu var atzīt par saņemtu valsts budžetā, ja maksājuma dokumentā ir norādīts skaidri salasāms maksātāja vārds, uzvārds vai nosaukums un to ir parakstījis maksātājs vai veikto maksājumu ar spiedogu un parakstu apliecinājis maksājumu pakalpojumu sniedzējs.

Maksājumu datu apmaiņa, izmantojot tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu

Valsts kase, pilnveidojot un attīstot klientu apkalpošanas kvalitāti, 2008.gadā ieviesa **tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu**, kas padara efektīvāku valsts pārvaldes funkciju īstenošanu valsts finanšu vadības jomā, **nodrošinot operatīvu maksājumu datu informācijas apmaiņu starp Valsts kasi un klientu**. Tiešsaistes datu apmaiņas

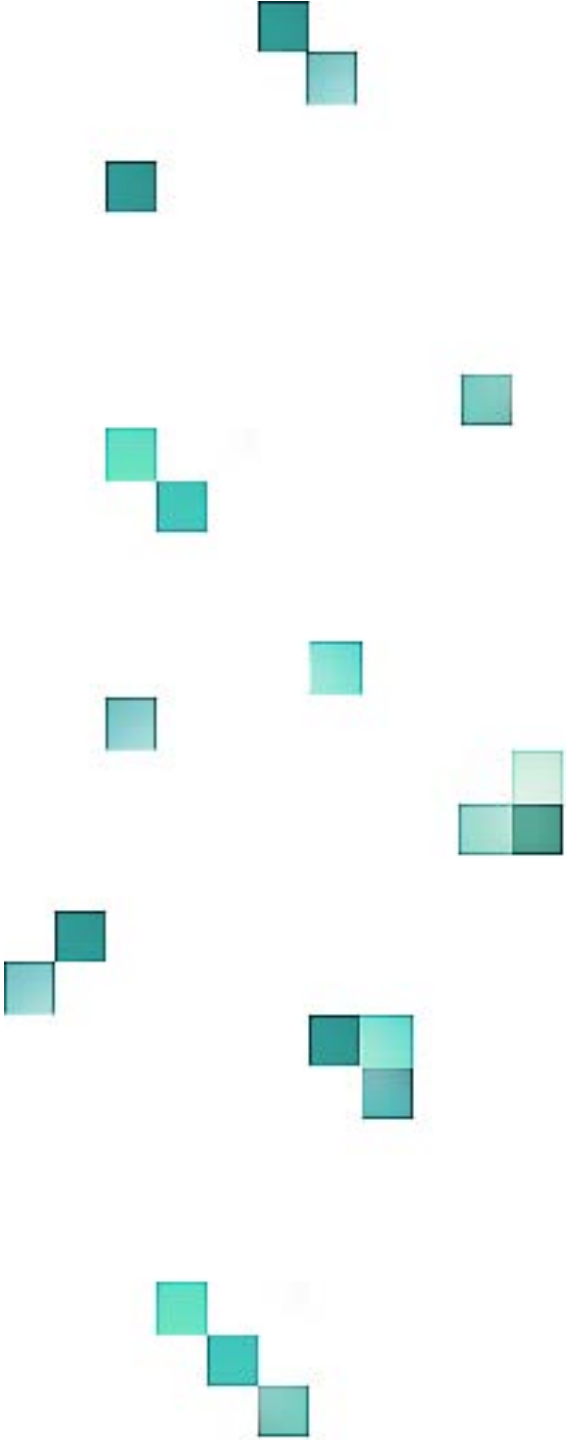

sistēmas darbības principi ir balstīti uz savstarpēji saistītām datu bāzēm un nodrošina automatisku saņemto maksājumu datu pieprasīšanu un nodošanu klientam XML formātā ik pēc noteikta laika intervāla.

Lai pilnveidotu sistēmas funkcionalitāti un izvietotu to uz atbilstošas veiktspējas tehniskās infrastruktūras, Valsts kase pieteicās ERAF līdzekļu apguvei darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.prioritātes “Teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšana” 3.2.2.pasākuma „IKT infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.1.aktivitātes „Publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība” 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes “Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” ietvaros un pieteiktais projekts tika iekļauts ar Ministru kabineta 2010.gada 15.marta rīkojumu Nr.147 apstiprinātajā elektroniskās pārvaldes un informācijas sabiedrības attīstības prioritāro projektu sarakstā.

Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošanas mērķis ir **nodrošināt iespēju visām valsts budžeta maksājumiem administrējošām institūcijām operatīvi saņemt datus par valsts budžeta kontos ieskaitītajiem maksājumiem**, līdz ar to nodrošinot operatīvu un pilnīgu maksājumu atzišanas procesu. Projekta ietvaros Valsts kase ir iecerējusi tehniski pilnveidot tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu, veicot šādus pasākumus:

1. nodrošināt automatizētu (*server-to-server* pieprasījumu) maksājumu datu informācijas apmaiņu starp Valsts kasi kā informācijas turētāju un Valsts kases klientu kā informācijas lietotāju;
2. ieviest lietotāja saskarni, ar kuras palīdzību var autentificēt lietotāja darba sesiju, veikt maksājumu datu pieprasījumus Vienotajai valsts budžeta plānošanas un izpilde sistēmai, tai skaitā veikt maksājumu meklēšanu un saņemt pieprasītos datus tiešsaistē ar interneta pārlūkprogrammas starpniecību (*client-to-server* pieprasījums);
3. ieviest Valsts kases ārējā interneta vietnē integrētu lietotāju saskarni, ar kuras palīdzību jebkurš maksātājs, norādot maksājuma references numuru, var pārlicināties, ka tā veiktais maksājums ir ieskaitīts valsts budžetā (saņemt atbildi par to, vai maksājums ir iegrāmatots valsts budžeta kontā Valsts kasē);
4. izvietot izstrādāto sistēmu uz atbilstošas veiktspējas tehniskajiem resursiem.

2010.gada augustā Ministru kabinets atbalstīja Valsts kases izstrādāto tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas koncepciju, un 2010.gada decembrī Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija kā atbildīgā iestāde par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.prioritātes „Teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšana” 3.2.2.pasākuma „IKT infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.1.aktivitātes „Publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstība” 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” īstenošanu saskaņoja Valsts kases iesniegto projekta iesniegumu. Saskaņā ar projekta plānu tā realizācija ir plānota 15 mēnešu laikā no vienošanās par projekta apguvi noslēgšanas dienas.

Centralizētais finanšu grāmatvedības uzskaites risinājums

Lai nodrošinātu vienotu Finanšu ministrijas un tās padotības iestāžu finanšu vadības, grāmatvedības un personāla uzskaiti, Finanšu ministrija 2010.gada nogalē ir veikusi centralizēta uzskaites risinājuma ieviešanas un uzturēšanas iepirkumu. Valsts kase nodrošinās izvēlētā risinājuma ieviešanu un uzturēšanu, kā arī datu eksportu no tā uz Valsts kases datu noliktavu vienotu vadības atskaišu veidošanai Finanšu ministrijas resora ietvaros.

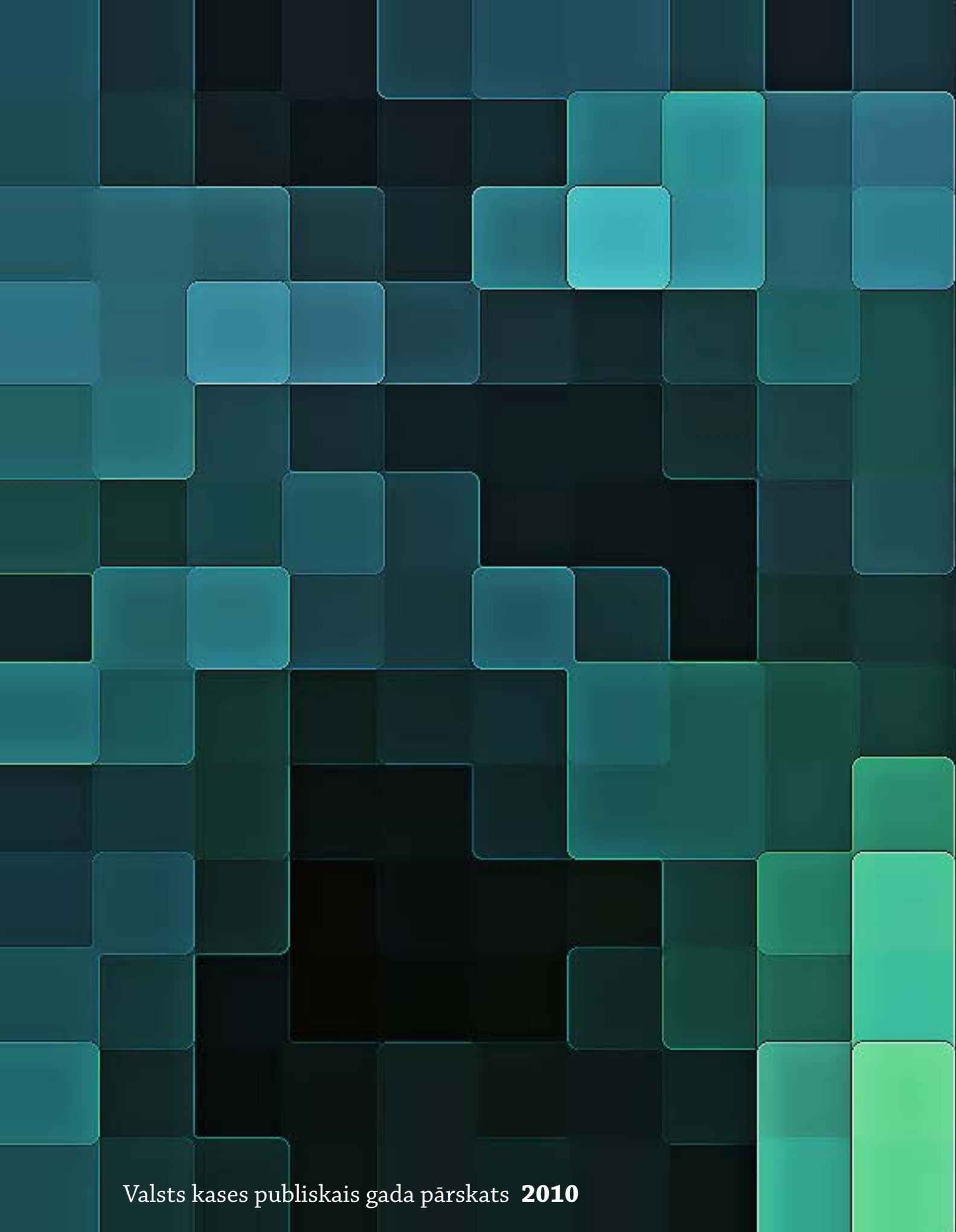
1.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

2.tabula.

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts budžeta izpildē

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2009.gads)	Plānotais 2010.gadā	Izpilde 2010.gadā
1.	Optimizēti budžeta izpildes procesa resursi	1. Ar valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmas <i>eKase</i> starpniecību apstrādāto maksājumu īpatsvars kopējā maksājumu skaitā, %.	86	95	99
		2. Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmu lietojošo iestāžu skaits, % no kopējo iestāžu skaita.	-	2,4	Sakarā ar to, ka no Valsts kases neatkarīgu iemeslu dēļ vēl nav uzsākta ERAF finansētā projekta „Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana” realizācija (saskaņā ar apstiprināto projekta iesniegumu sistēmas nodošana ekspluatācijā ir plānota 2012.gada I ceturksnī), plānotais rezultatīvais rādītājs nav sasniegts.
		3. Ekonomiskajai klasifikācijai un maksājuma mērķim neatbilstošo valsts budžeta kontos ienākošo maksājumu (izņemot nodokļu maksājumus) skaita samazinājums, % no kopējo maksājumu skaita.	-	10	Tā kā norit darbs pie vienotā pakalpojumu klasifikatora un vienotā attaisnojuma dokumentu identifikatora risinājuma, kas nodrošinās Valsts kases darbības stratēģijā plānotā rezultāta sasniegšanu vidējā termiņā, izstrādes un ieviešanas 2010.gadam noteiktais rezultatīvais rādītājs nav sasniegts.

Valsts kases darbība 2010.gadā

2. Valsts parāda vadība

2.1. Valsts parāda vadības funkcijas raksturojums

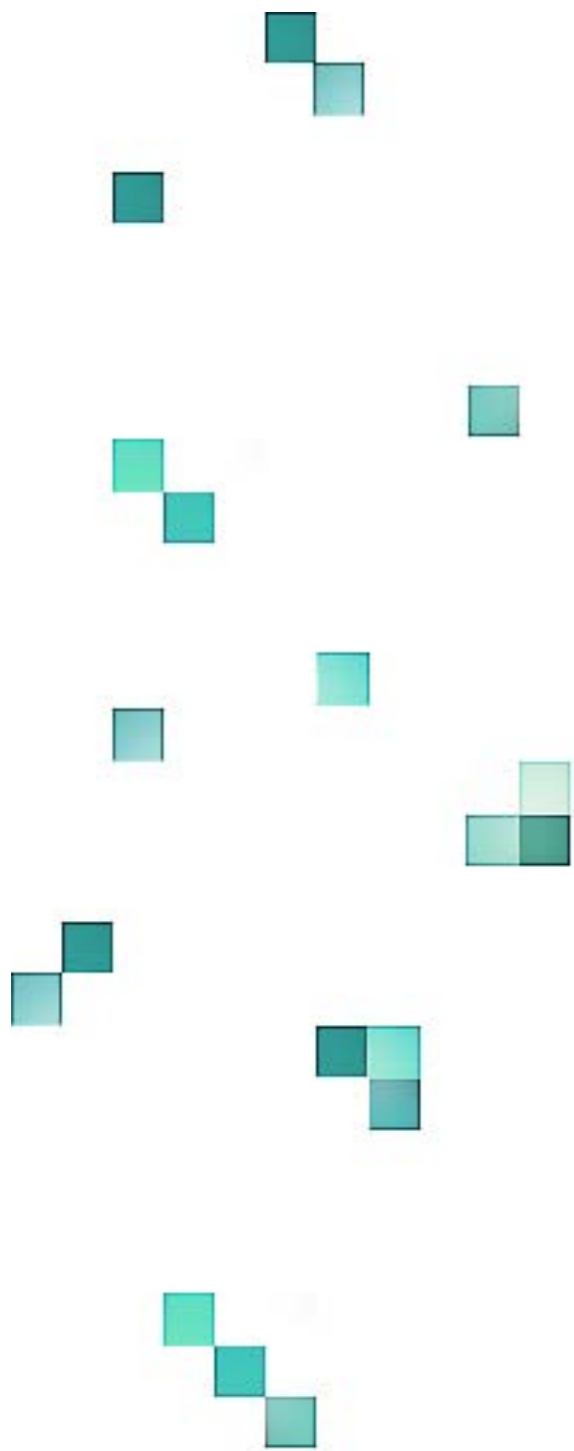
Saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu **Valsts kase veic valsts parāda un uz laiku brīvo valsts budžeta līdzekļu vadību, darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī citus darījumus valsts parāda vadības ietvaros, kā arī organizē valsts budžeta aizdevumu un galvojumu izsniegšanu un uzraudzību.**

Gadskārtējais valsts budžeta likums nosaka maksimālo pieļaujamo neatmaksātā valsts parāda apmēru uz gada beigām, savukārt valsts parāda portfeļa un aizņēmumu vadības mērķus, pamatprincipus un uzdevumus valsts parāda vadības ietvaros vidējā termiņā nosaka **Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija**, kuru apstiprina finanšu ministrs.

Saskaņā ar Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju **valsts parāda portfeļa vadība** ir piesardzīga un orientēta uz finanšu risku ierobežošanu un novēršanu, pieļaujot Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu vienīgi finanšu risku vadības nodrošināšanai. Savukārt **valsts aizņēmumu vadības** pieeja ir orientēta uz aizņemšanās iespēju, likviditātes un izdevīgu aizņēmumu nosacījumu nodrošināšanu.

Valsts aizņēmumu apjomu, valsts parāda līmeni un attiecīgi izmaksas, kas jānovirza parāda saistību izpildei, ietekmē **kopējās finansēšanas nepieciešamības apjoms**, kuru veido valsts budžeta finansiālā bilance, valsts budžeta aizdevumu izsniegšanai nepieciešamais finansējums, valsts parāda saistību dzēšamais apjoms, kā arī valsts budžeta cikla un saistību savlaicīgas izpildes nodrošināšanai noteikto likviditātes prasību izpildei nepieciešamais finansējums. Kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai kārtējā gadā plānotos pasākumus un finansēšanai piemērotāko finanšu instrumentu izvēli nosaka ikgadējs **valstiskās aizņemšanās plāns vidējam termiņam**, kuru, ņemot vērā Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktās vadlīnijas, izstrādā Valsts kase un apstiprina finanšu ministrs, pirms apstiprināšanas saskaņojot viedokli ar Latvijas Banku.

Valsts parāda vadības ietvaros Valsts kase organizē trīs lielāko **starptautisko reitinga aģentūru** – **“Fitch Ratings”**, **“Standard & Poor`s”** un **“Moody`s Investors Service”**, kā arī Japānas reitingu aģentūras **“R&I”** analitiķu vizītes Latvijā, tādējādi nodrošinot iespēju investoriem regulāri saņemt jaunāko informāciju par Latviju,

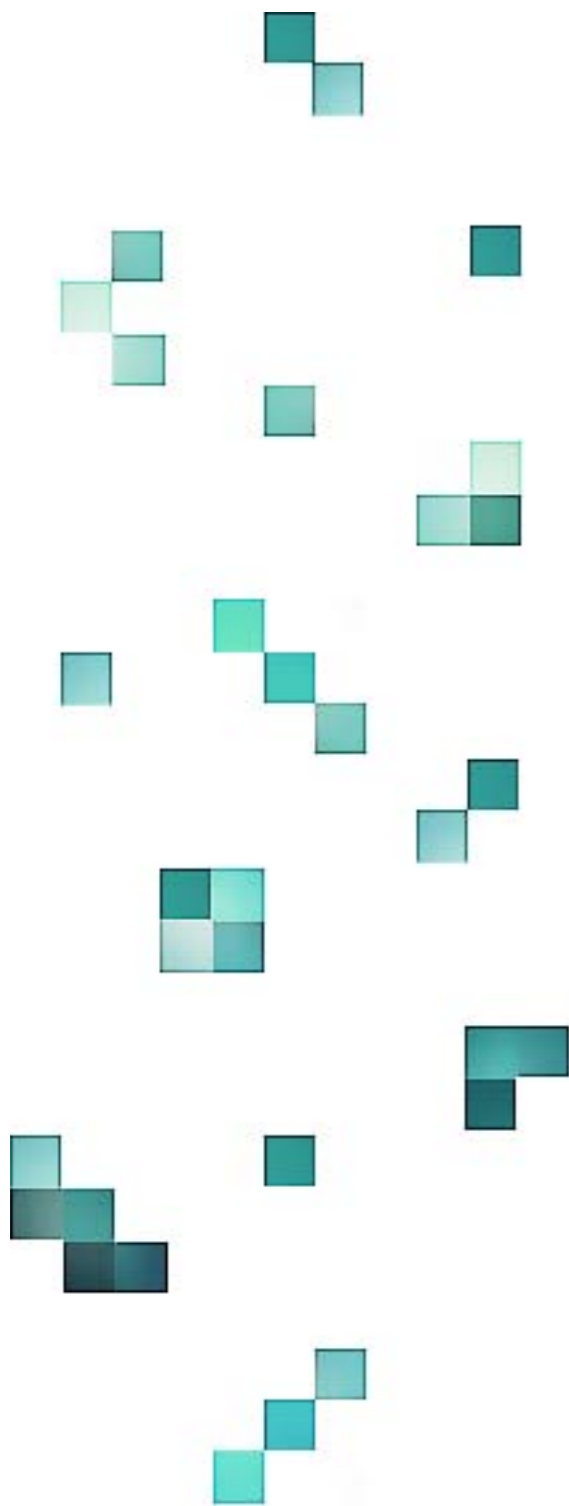

analizēt aģentūras viedokli par Latvijas attīstības tendencēm un iespējamiem riskiem. Balstoties uz pieejamo informāciju, investori novērtē iespējas veikt investīcijas Latvijā (t.sk. valsts emitētajos vērtspapīros). Līdz ar to kredītreitings valstij ir būtisks faktors finanšu līdzekļu pieejamībai, kā arī tas atspoguļojas aizņemto resursu cenā. Reitinga aģentūras ne tikai katru gadu pārskata Latvijas Republikas kredītreitingu un tā nākotnes novērtējumu, bet arī piešķir reitingu konkrētam valsts emitētajam vērtspapīram. 2010.gada beigās **Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā ir Baa3 (“Moody`s Investors Service”) un BB+ („Fitch Ratings”, “Standard & Poor’s” un „R&I”) ar stabilu nākotnes vērtējumu (outlook)** no visām reitinga aģentūrām. Aģentūras, paaugstinot valsts kredītreitinga nākotnes vērtējumu līdz stabilam, norādījušas uz valsts ekonomiskās izaugsmes atjaunošanos, ievērojamu fiskālo konsolidāciju, valūtas kursa stabilitātes nodrošināšanu un finanšu sektora stabilitātes atjaunošanos. Lai koordinētu sadarbību ar starptautiskajām reitingu aģentūrām, nodrošinātu saskaņota viedokļa sniegšanu tām, pilnīgu un objektīvu informāciju par notikumiem valstī, 2010.gada janvārī ar Ministru kabineta rīkojumu ir izveidota starpinstitūciju darba grupa, kuru vada Valsts kases pārstāvis. Darba grupa reizi gadā informē Ministru kabinetu par Latvijas valsts kredītreitingu un faktoriem, kas to ietekmē, kā arī sniedz priekšlikumus kredītreitinga uzlabošanai.

Valsts kase piedalās **valsts vārdā sniegto galvojumu** procesā, izskatot un izvērtējot ar valsts vārdā sniegto galvojumu izsniegšanu saistītos riskus, kā arī organizējot galvojuma līgumu parakstīšanu, t.i., piedalās galvojuma līgumu projektu, galvojuma apkalpošanas līgumu un galvojuma nodrošinājuma līgumu projektu sagatavošanā. Pēc galvojumu līgumu noslēgšanas Valsts kase kārtos valsts vārdā sniegto galvojumu saistību uzskaiti. Pieļaujamos valsts vārdā sniegto galvojumu apmērus un projekta īstenotājus nosaka gadskārtējais valsts budžeta likums.

2.2. Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija nosaka **Latvijas Valsts kases darbību vidējā termiņā, veicot valsts parāda vadību** saskaņā ar ekonomikas attīstības tendencēm, kā arī analizējot situāciju Latvijas un pasaules finanšu tirgū. Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā **noteikti valsts parāda vadības mērķi un uzdevumi.**

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija nodala parāda portfeļa vadību no aizņēmumu vadības. **Valsts parāda portfeļa vadības mērķis** ir optimizēt valsts parāda apkalpošanas izmaksas ilgtermiņā, ierobežojot valsts parāda portfeļa finanšu riskus, un šī mērķa sasniegšanai noteikti vairāki **parāda portfeļa struktūras rādītāji**:

1. latu parāda īpatsvars;
2. dzēšanas profils;
3. fiksētās procentu likmes īpatsvars;
4. procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods;
5. valūtu kompozīcija tīrajam valūtu parādam.

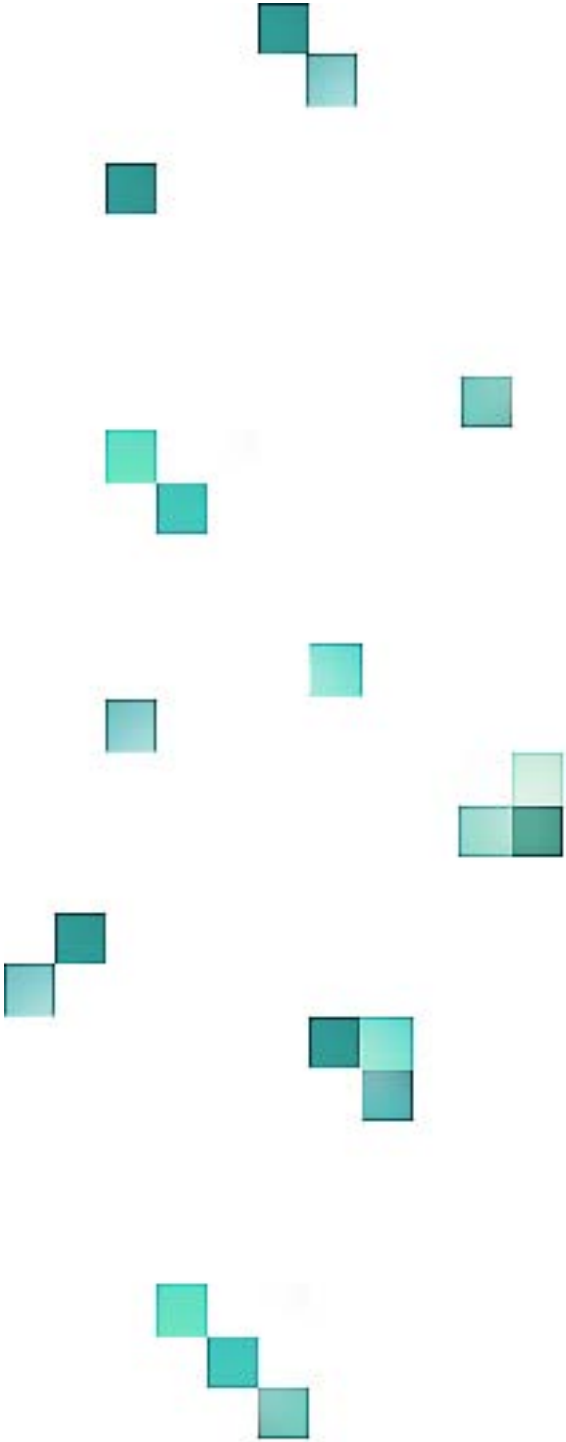
Valsts aizņēmumu vadības mērķis ir nodrošināt pastāvīgu resursu piesaistes iespēju starptautiskajos un iekšzemes kapitāla tirgos ar optimāliem aizņemšanās darījumu nosacījumiem.

Valsts kase pēc nepieciešamības pārskata Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju un parāda portfeļa struktūras rādītāju atbilstību makroekonomiskajai un finanšu tirgus situācijai un prognozēm. Arī 2010.gadā Valsts kase ir **aktualizējusi Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju**, pārskatot valsts parāda vadības mērķus, pieņēmumus un pamatprincipus, kā arī formulējot vidēja termiņa uzdevumus Latvijas kredībspējas atjaunošanai.

2.3. Investoru informēšanas pasākumi

Lai īstenotu mērķtiecīgu investoru attiecību vadību un definētu atbilstošus veicamos pasākumus, Valsts kase turpina regulāri informēt investorus un sadarbības partnerus, sagatavojot Valsts parāda vadības gada pārskatu, ceturkšņa biļetenus un apkopojot apskatos aktuālos nedēļas notikumus.

Katru gadu Valsts kase sagatavo analītisku **Valsts parāda vadības pārskatu** (latviešu un angļu valodā) par iepriekšējo gadu, lai klientiem, finanšu tirgus dalībniekiem, t.sk. esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem un valsts vērtspapīru investoriem nodrošinātu informāciju par valsts parāda vadības aktualitātēm,

rezultatīvajiem rādītājiem un nākotnes tendencēm. Valsts parāda vadības pārskatu nosūta arī citiem pēc funkcijām līdzvērtīgiem valsts parāda vadības funkciju īstenotājiem ES (parāda vadības birojiem), kā arī vairākām Latvijas Republikas vēstniecībām ārvalstīs. Šāda informācijas pasniegšanas forma par aktuālāko Latvijas valsts parāda vadībā no sadarbības partneru (t.sk. banku) puses novērtēta pozitīvi.

Reizi ceturksnī Valsts kase savā interneta mājas lapā publicē **Valsts parāda vadības ceturkšņa biļetenu** (latviešu un angļu valodā), kurā sniedz aktuālos valsts budžeta izpildes un parāda vadības datus, aktuālo informāciju par Latvijas kredītreitingu, iekšējo un ārējo aizņēmumu, parāda vadības portfeļa vadību, valsts vērtspapīru izsoļu tendencēm un rezultātiem, kā arī par pašvaldību aizņēmumiem.

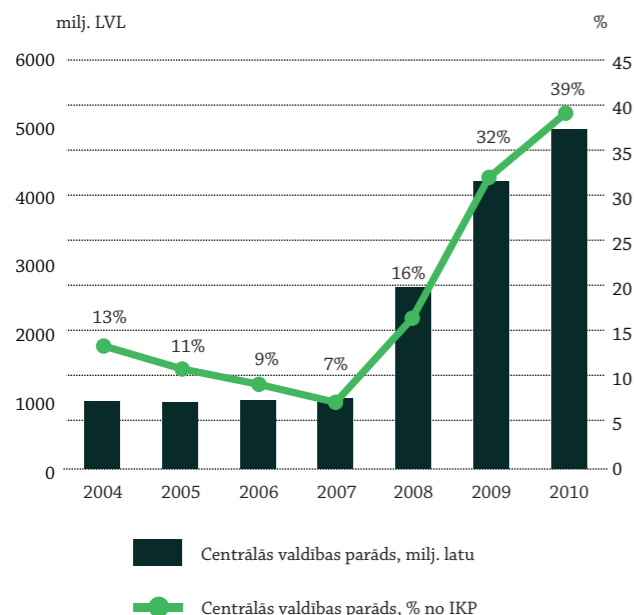
Ik nedēļu Valsts kase apkopo, nosūta investoriem un publicē interneta mājas lapā **Nedēļas notikumu apskatu** (angļu valodā) par valsts budžetu un parāda vadību, aktualitātēm Latvijas finanšu sektorā, ekonomikā un politikā.

2.4. Valsts parāda izmaiņas 2010.gadā

2010.gadā, veicot finanšu resursu piesaistīšanas pasākumus valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, valsts budžeta izpildes cikla un saistību izpildei nepieciešamās likvido naudas līdzekļu rezerves nodrošināšanai, **tika turpināta aizņemšanās iekšējā tirgū, kā arī līdzekļu saņemšana starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros.** 2010.gadā joprojām nozīmīgs kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanas avots bija starptautiskā aizņēmuma programmas finansējums: saņemti aizdevumi no Eiropas Komisijas 492,0 milj. latu apmērā, no SVF — 215,9 milj. latu un no Pasaules Bankas — 70,3 milj. latu apmērā.

Lai uzturētu valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgu, nodrošinātu pietiekamu ieguldījumu apjomu institucionālajiem investoriem un piesaistītu resursus finansēšanas nepieciešamības segšanai, Valsts kase, tāpat kā 2009.gadā, turpināja iekšējās valsts vērtspapīru izsoles, **galvenokārt pārfinansējot iekšējā parāda saistības.**

1.attēls. Centrālās valdības parāds (nominālvērtībā) 2004.-2010.gadā (milj. LVL/% no IKP)

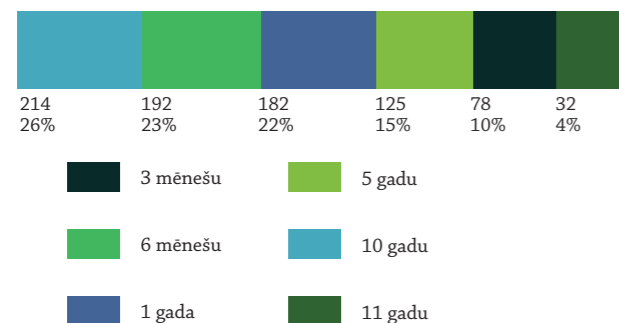

Avots: Valsts kase

2.attēls. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri apgrozībā

2009.gada beigās

milj. LVL; % no kopsummas

Avots: Valsts kase

No valsts iekšējā aizņēmuma instrumentiem 2010.gada **finansēšanas nepieciešamības segšanai izmantotas īstermiņa valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes ar dzēšanas termiņu trīs, seši un 12 mēneši, kā arī vidēja termiņa valsts iekšējā aizņēmuma obligācijas ar dzēšanas termiņu divi, trīs un pieci gadi**. No vērtspapīru emisijām 2010.gadā **iekšējā finanšu tirgū** piesaistīto resursu **apjoms ir 630,3 milj. latu**.

Veikto aizņēmumu un parāda dzēšanas dēļ 2010.gadā **centrālās valdības parāds** palielinājies par 773,3 milj. latu un uz 2010.gada 31.decembri sasniedza **4 942,6 milj. latu** nominālvērtībā **jeb 39,1% no IKP**, nepārsniedzot gadskārtējā valsts budžeta likumā 7 500 milj. latu apmērā noteikto maksimālo parāda līmeni uz gada beigām (sk.1.attēlu).

2.5. Valsts iekšējais parāds

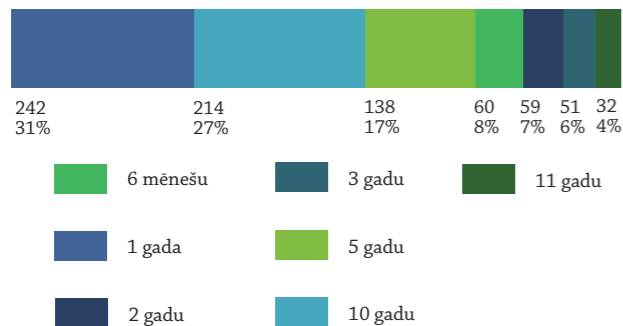
Valsts iekšējais parāds pēc nomināla 2010.gada 31.decembrī bija **796,1 milj. latu**, no kuriem būtiskāko daļu veido latu parāds (iekšējā aizņēmuma vērtspapīri) 796,0 milj. latu.

2010.gadā bija novērojams **iekšējā parāda samazinājums par 111,9 milj. latu** pēc nomināla, t.sk. latu parāds samazinājies par 27,6 milj. latu pēc nomināla un valūtu parāds – par 84,3 milj. latu pēc nomināla, kas bija saistīts ar kredītlīnijas atmaksu.

2010.gadā ir mainījies apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu procentuālais īpatsvars iekšējā parādā (sk. 2.attēlu).

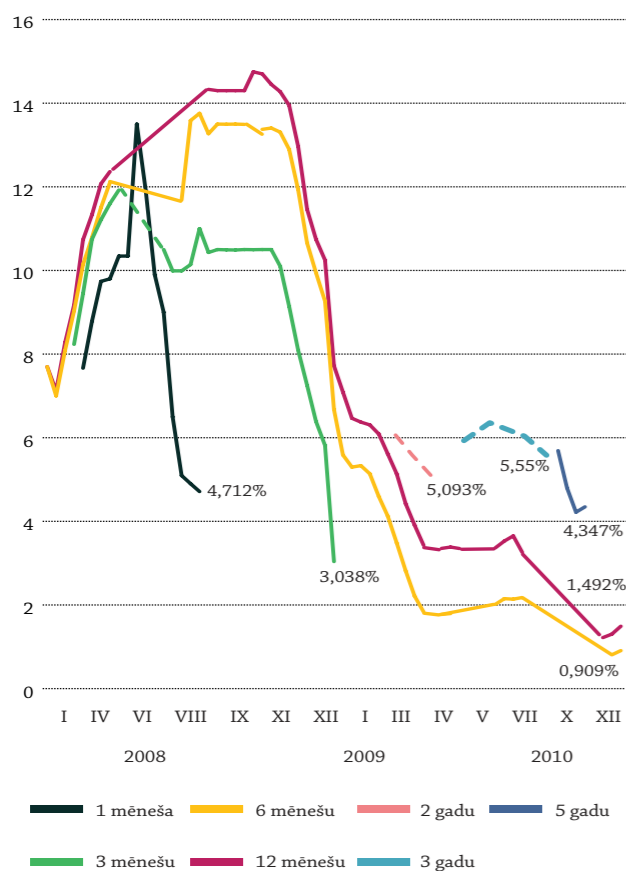
Pozitīvu efektu latu parāda profila pagarināšanai deva starptautiskā aizņēmuma programmas apgūšana, kas jau gada sākumā ļāva atteikties no īsākā termiņa (trīs mēnešu) parādzīmju emisijas un pēc katras nākamās aizņēmuma daļas saņemšanas nostiprināja investoru pārliecību par tirgus stabilitāti, ļaujot pāriet uz garāka termiņa (sešu un 12 mēnešu) parādzīmju emisiju. 2010.gada II ceturksnī pēc pozitīvu makroekonomikas datu publicēšanas ievērojami palielinājās investoru uzticības līmenis un pieauga arī interese par vidēja termiņa obligācijām, tādēļ **parādzīmju piedāvātais apjoms un biežums tika samazināts, Valsts kasei pārsvarā koncentrējoties uz vidēja termiņa obligāciju emisiju**.

2010.gada beigās
milj. LVL; % no kopsummas

Avots: Valsts kase

3.attēls. Valsts vērtspapīru konkurējošajās izsolēs noteiktās vidējās svērtās procentu likmes

Avots: Valsts kase

3.tabula. Valsts vērtspapīru emisijas 2009. un 2010.gadā sadalījumā pa dzēšanas termiņiem

	2009.gads (milj. latu)	2010.gads (milj. latu)
Viena mēneša parādzīmes	481,78	-
Trīs mēnešu parādzīmes	359,41 (t.sk. viens laidiens eiro valūtā 50 milj. eiro apmērā)	10
Sešu mēnešu parādzīmes	317,32 (t.sk. viens laidiens eiro valūtā 50 milj. eiro apmērā)	208,4
12 mēnešu parādzīmes	182,4	242,5
Divu gadu obligācijas	-	58,6
Trīs gadu obligācijas	-	50,7
Piecu gadu obligācijas	-	60,1

Iekšējie aizņēmumi

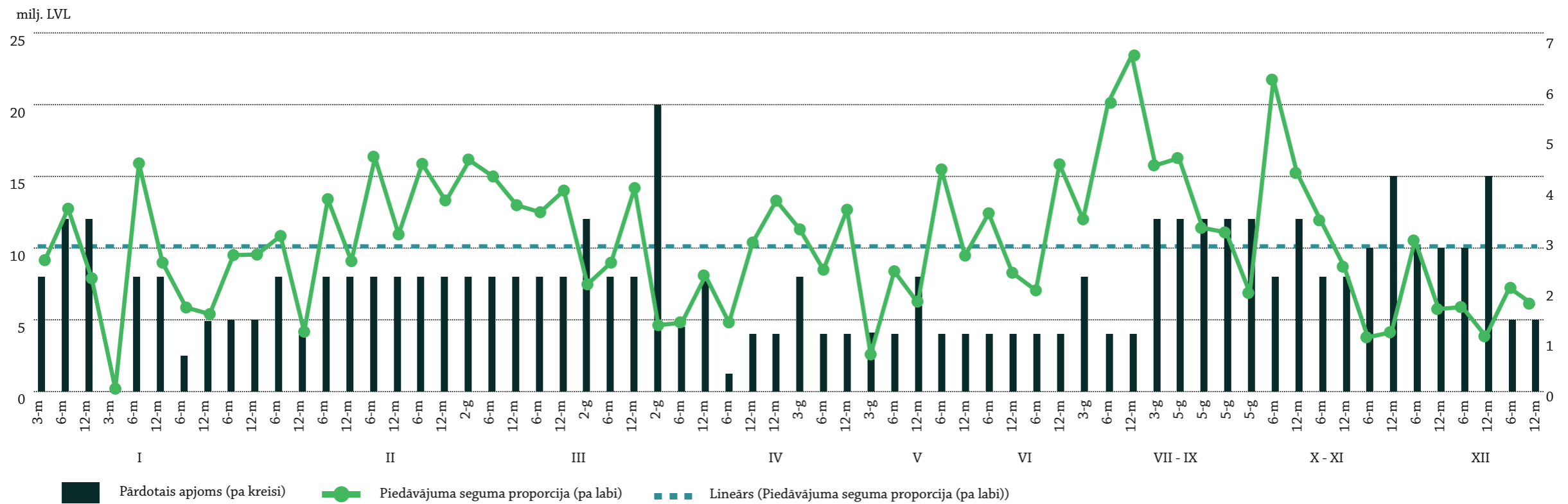
Lai uzturētu vērtspapīru tirgu un nodrošinātu pietiekamu ieguldījumu apjomu institucionālajiem investoriem, Valsts kase, tāpat kā 2009.gadā, arī 2010.gadā turpināja iekšējās valsts vērtspapīru izsoles: 2009.gadā ar iekšējiem valsts vērtspapīriem piesaistīto resursu apjoms bija 1340,9 milj. latu, 2010.gadā – 630,3 milj. latu, tādējādi, salīdzinot ar 2009.gadu, kopumā **no vērtspapīru emisijām 2010.gadā iekšējā finanšu tirgū piesaistīto resursu apjoms samazinājies par 745,6 milj. latu.**

Stabilizējoties finanšu tirgum un uzlabojoties valsts ekonomikas datiem, iekšējā aizņēmuma tirgū pakāpeniski atjaunojās investoru uzticība ieguldījumiem valsts vērtspapīros, līdz ar to Valsts kasei izdevās atjaunot

obligāciju emisijas iekšējā tirgū. **Valsts kases piedāvājuma orientēšana galvenokārt uz garāka termiņa vērtspapīriem samazināja ar valsts iekšējo parādu saistītos pārfinansēšanas riskus un nodrošināja parāda apkalpošanas izmaksu fiksēšanu (īpaši gada otrajā pusē) vēsturiski zemākajos līmeņos.**

2010.gada februāra beigās Valsts kase atsāka valsts iekšējā aizņēmuma obligāciju emisiju, sākotnēji piedāvājot valsts vērtspapīrus ar divu gadu dzēšanas termiņu un pakāpeniski to pagarinot līdz piecu gadu obligāciju emisijai septembrī, kas ļāva pārfinansēt iepriekš emitētās valsts parādzīmes ar vidēja termiņa obligācijām.

4.attēls. Valsts vērtspapīru sākotnējās tirdzniecības aktivitāte konkurējošajās daudz cenu izsolēs

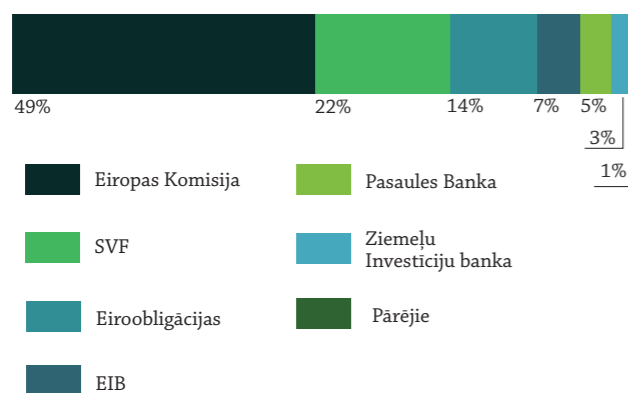

Avots: Valsts kase

Piedāvājuma seguma proporcija konkurējošajās daudz cenu izsolēs gada laikā lielākoties bija augstāka par vienu, t.i., pieprasījums pārsniedza piedāvājumu – reizēm pat 5-6 reizes. Vidēji piedāvājuma seguma proporcija īstermiņa un vidēja/ ilgtermiņa latu vērtspapīriem neatšķīrās.

5.attēls. Valsts ārējais parāds 2010.gada 31.decembrī sadalījumā pa aizdevējiem (%)

Avots: Valsts kase

2.6. Valsts ārējais parāds

Valsts ārējais parāds pēc nomināla 2010.gada 31.decembrī bija **4 146,5 milj. latu**.

2010.gadā **valsts ārējais parāds palielinājās par 885,2 milj. latu**, kas saistīts ar to, ka 2010.gada starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros saņemti aizdevumi no Eiropas Komisijas 700,0 milj. eiro apmērā, no SVF 300 milj. eiro un no Pasaules Bankas 100 milj. eiro apmērā.

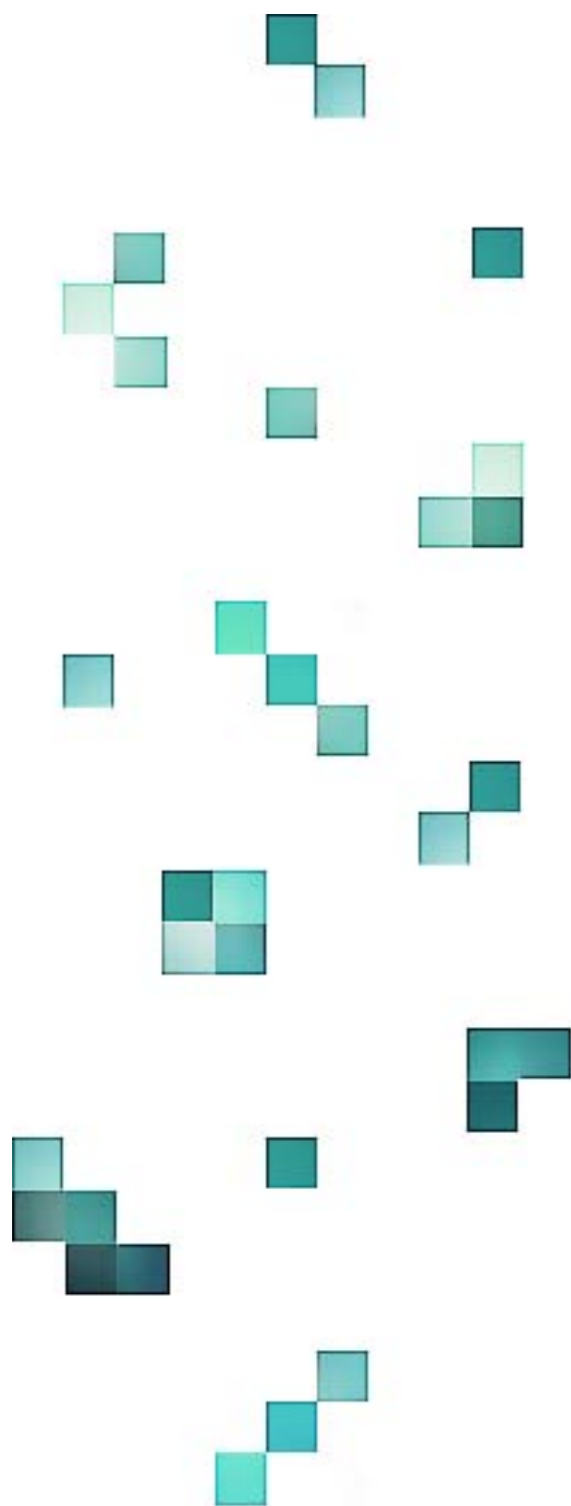
Lielāko daļu valsts ārējā parādā veido aizņēmumi no Eiropas Komisijas (49%). Nedaudz mazāku valsts ārējā parāda daļu veido SVF aizdevumi (22%) un aizņēmumi kapitāla tirgū (14%), kas ir eiro obligācijas ar dzēšanas termiņu 2014. un 2018.gads (sk. 5.attēlu).

Ārējie aizņēmumi

Starptautiskā aizņēmuma programma

Lai nodrošinātu valsts budžeta finansēšanu, Valsts kase arī līdz šim regulāri, ik gadu ir veikusi finanšu līdzekļu piesaisti gan iekšējā tirgū, emitējot iekšējā aizņēmuma vērtspapirus, gan arī aizņemoties ārējos finanšu tirgos. Tomēr globālās finanšu krīzes un Latvijas valsts kredītreitinga samazinājuma ietekmē 2008.gada otrajā pusē finanšu resursu pieejamība ļoti strauji samazinājās. Paralēli tika sniegts ievērojams likviditātes atbalsts banku sektora stabilizēšanas pasākumiem. Tādēļ valdība lēma vērsties pēc finansiālā atbalsta pie starptautiskajiem aizdevējiem.

Par finanšu atbalsta sniegšanu Latvijai 7,5 mljrd. eiro apmērā 2008.gada decembra beigās vienojās Eiropas Komisija, SVF, Pasaules Banka, ERAB un vairākas ES dalībvalstis. Finansējums starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros būs pieejams pa daļām līdz 2011.gada beigām, lai stabilizētu Latvijas finanšu sistēmu, pārstrukturizētu Latvijas tautsaimniecību, paaugstinot valsts konkurētspēju, kā arī mazinātu ekonomikas attīstību bremzējošo risku iedarbību, tādējādi radot stabilu pamatu ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei.

Par pamatu aizdevuma saņemšanai kalpo Saeimas un valdības apstiprinātās apņemšanās, kas formulētas gan nodomu vēstulē SVF, gan parakstītajā Saprāšanās memorandā ar Eiropas Kopienu, gan Saeimas pieņemtajā un 2009.gada jūnijā papildinātajā Latvijas Ekonomikas stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programmā.

Ar katru aizdevēju noslēgta atsevišķa vienošanās par aizdevuma finanšu nosacījumiem. Likme katrai aizdevuma daļai tiek noteikta individuāli, tiek fiksēts arī katras daļas atmaksas grafiks. Saskaņā ar noslēgtām vienošanām starptautiskā aizņēmuma programmas finansējums paredzēts valsts budžeta finansiālo saistību finansēšanai (t.sk. valsts budžeta deficīta un aizdevumu finansēšanai, valsts parāda pārfinansēšanai) un finanšu sektora stabilitātes nodrošināšanai.

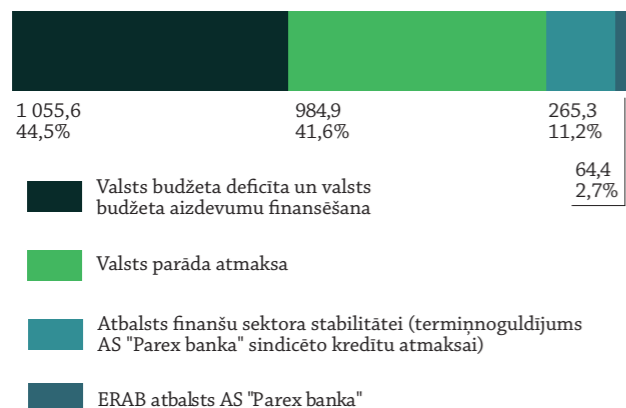
Starptautiskā aizņēmuma programmas apjoms 7,5 mljrd. eiro apmērā tika sākotnēji noteikts, balstoties uz pesimistisko notikumu attīstības scenāriju. Ņemot vērā, ka faktiskā situācija tomēr ir pozitīvāka, nekā sākotnēji tika prognozēts, Latvijai nav nepieciešams pilnā apmērā saņemt starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros pieejamo finansējumu.

Lai gan 2010.gadā starptautiskā aizņēmuma programmas finansējums joprojām bija nozīmīgākais kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanas avots, tomēr, uzlabojoties valsts makroekonomiskajiem rādītājiem un veicot pārrunas ar starptautiskajiem aizdevējiem, **2010.gadā starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros tika pieprasīts finansējums mazāka apjomā, nekā bija iespējams.** Latvijai 2010.gadā starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros bija pieejami 3,1 mljrd. eiro, taču par lielāko daļu no tiem – 1,9 mljrd. eiro, tika noslēgta vienošanās ar Ziemeļvalstīm, saskaņā ar kuru Latvijai ir tiesības pieprasīt aizņēmuma izmaksu nepieciešamības gadījumā. **Starptautiskā aizņēmuma programmas aizdevumu aizstāšana ar aizņēmumu veikšanas iespēju ļauj ierobežot valsts parāda un tā apkalpošanas izdevumu pieaugumu nākamajos gados, nepakļaujot valsts budžeta un saistību izpildi finansēšanas riskam ar nosacījumu, ka tiek nodrošināta programmas ietvaros noslēgto vienošanos konsekventa izpilde.**

2010.gadā starptautiskā finanšu aizņēmuma programmas ietvaros Latvija saņēma aizdevumus **1,1 mljrd. eiro apmērā, t.sk. no Eiropas Komisijas – 700 milj. eiro, no SVF – 300 milj. eiro un Pasaules Bankas – 100 milj. eiro.**

6.attēls. Starptautiskā aizņēmuma programmas resursu izlietojums (uz 2010.gada 31.decembri, milj. LVL)

milj. LVL; % no kopsummas

Avots: Valsts kase

No 2008.gada līdz 2010.gada beigām starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros kopā saņemti resursi 3 064,4 milj. latu apmērā (nedaudz vairāk par pusi no kopējā sākotnēji paredzētā programmas apjoma), no kuriem finansēšanas nepieciešamības segšanai kopā apgūti 2 370,2 milj. latu (sk. 6.attēlu). 455,9 milj. latu no saņemtā starptautiskā aizņēmuma atlikuma 702,7 milj. latu apmērā saskaņā ar aizdevēju prasībām ir iezīmēta iespējamiem finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem. Latvijai piešķirto starptautisko aizdevumu resursu atlikums Valsts kases kontos Latvijas Bankā izvietots termiņnoguldījumos Latvijas Bankā.

4.tabula

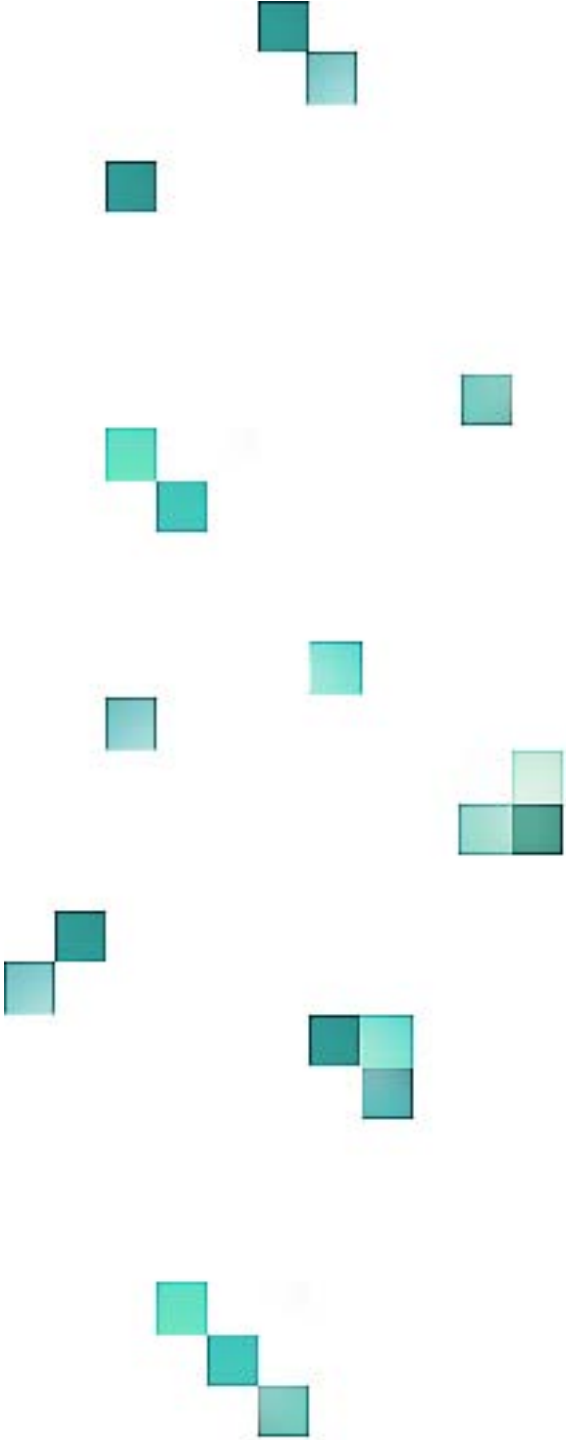
Starptautiskās aizņēmuma programmas ietvaros saņemtie un plānotie maksājumi (pa gadiem, milj. EUR)¹

milj. EUR	Gads	Saņemtais finansiālais atbalsts				Saskaņā ar programmu pieejamais finansējums	
		2008	2009	2010	2011	KOPĀ	
Aizdevējs							
ES			2 200	700	200		3 100
SVF		600	200	300	600		1 700
Pasaules Banka			200	100	100		400
ERAB			100				100
Ziemeļvalstis ²					1 900		1 900
Čehijas Republika, Polija					300		300
Kopā		600	2 700	1 100	3 100		7 500
Saņemts līdz 2010.gada beigām:				4 400			

Avots: Valsts kase

1 Summas noapaļotas uz augšu.

2 Noslēgts līgums par aizņemšanās iespēju līdz 2011.gada beigām.

Starptautiskā finanšu aizņēmuma programmas turpināšanās saskaņā ar noslēgtām vienošanām, un starptautisko aizdevēju klātbūtne Latvijā joprojām ir būtisks faktors investoru uzticības uzturēšanai un ekonomiskās izaugsmes atjaunošanai, kas, savukārt, ir priekšnosacījums valsts patstāvīgas aizņemšanās spējas atjaunošanai finanšu tirgos, lai nodrošinātu starptautiskā finanšu aizņēmuma programmas ietvaros saņemto aizdevumu atmaksu vai pārfinansēšanu finanšu tirgos saskaņā ar noteiktiem termiņiem.

Aizņēmumi no EIB un EPAB

2008.gada 30.oktobrī tika parakstīts līgums ar EIB par aizdevumu ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu valsts budžeta līdzfinansējuma nodrošināšanai 2007. līdz 2013.gada programmēšanas periodam. Līguma summa 2009.gada 26.februārī tika palielināta līdz 750 milj. eiro, no kuriem saņemti ir 225 milj. eiro. **Aizdevums paredzēts ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu līdzfinansēšanai 2007.-2013.gada plānošanas periodā**, un tas tiks izmantots projektiem uzņēmējdarbības veicināšanai, īpaši inovāciju veicināšanai, finanšu līdzekļi būs pieejami arī nodarbinātības attīstībai – augstākās izglītības, tālākizglītības un mūžizglītības veicināšanai, investīcijām infrastruktūras attīstībai – transporta sistēmas, informācijas tehnoloģiju, kā arī videi draudzīgu energoresursu attīstībai. Atbilstoši līgumam aizdevuma izmaksas pieprasījuma iesniegšanas termiņš ir 2011.gada 30.oktobris, un nākamo aizdevuma daļas izmaksu, kas nedrīkst pārsniegt 150 milj. eiro, būtu iespējams pieprasīt, sākot ar 2011.gadu. Tādējādi, ņemot vērā Valsts kases aizņemšanās stratēģiju vidējam termiņam, **aizņēmums no EIB uzskatāms par papildu resursu piesaistīšanas iespēju.**

2009.gada 30.aprīlī parakstīts līgums ar EPAB projektu līdzfinansēšanai izglītības sfēras, pilsētvides un lauku vides sakārtošanā 50 milj. eiro apjomā. Ir saņemta pirmā aizdevuma daļa – 25 milj. eiro. Lēmumi par turpmāku aizņēmuma izlietojumu tiks pieņemti pēc iepriekš saņemto līdzekļu izvietojuma informācijas iesniegšanas bankai, kas jāveic līdz 2011.gada beigām.

Latvija publiskajos kapitāla tirgos

Valsts CDS limenim ir būtiska loma jaunu aizdevumu resursu cenas noteikšanā no investoru puses, jo, ņemot vērā Latvijas eiroobligāciju relatīvi zemos tirdzniecības apjomus, tas atspoguļo augstāku riska pakāpi un nosacīti ietver tirgus gaidas par kreditriska izmaiņām nākotnē, kā arī ļoti ātri “reaģē” uz iekšpolitiskajiem notikumiem.

7.attēls. Latvijas emitēto eiroobligāciju peļņas likmes otrreizējā tirgū (bāzes punkti)

Avots: Bloomberg, Valsts kase

Gada gaitā notikušās svārstības finanšu tirgos atspoguļojās Latvijas eiroobligāciju otrreizējos tirdzniecības līmeņos, kā arī Latvijas CDS svārstībās.

Sakarā ar kopējo situācijas uzlabošanos starptautiskajos tirgos un iekšējā tirgū, ko veicināja budžeta konsolidācijas un ekonomikas stimulēšanas pasākumi, IKP pieauguma atgriešanās un kopējā paaugstinātā likviditāte vietējā tirgū, **kopš 2010.gada sākuma Latvijas CDS samazinājās par 50% un gada beigās atradās zem 300 bāzes punktu robežas.**

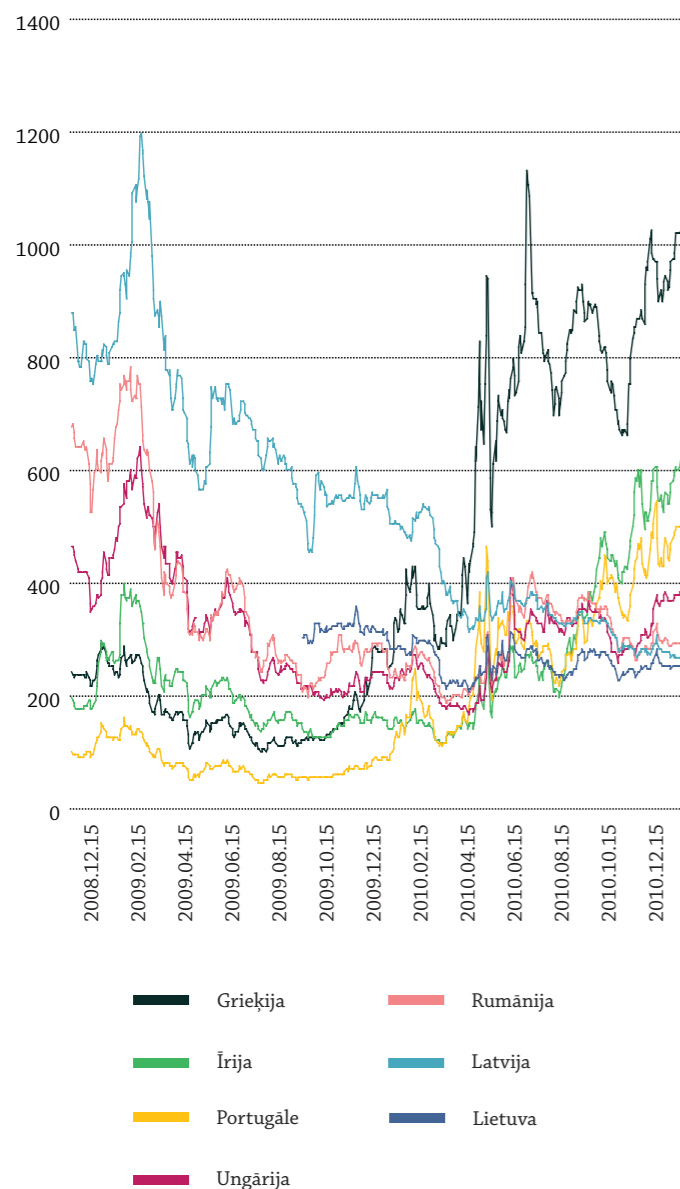
Turpinot 2009.gadā uzsāktās tikšanās ar investoriem klātienē (2009.gada decembrī Latvijas delegācija devās uz Eiropas un ASV galvenajiem finanšu centriem, lai prezentētu Latvijas progresu krīzes pārvarēšanā), arī 2010.gadā Latvijas delegācijai, t.sk. Valsts kases pārvaldniekam, virknē pasākumu bija iespēja informēt investorus par aktualitātēm Latvijas ekonomikā. Maijā Zagrebā ERAB pilnvarnieku gadskārtējā sanāksmē, kā arī oktobrī SVF/Pasaules Bankas pilnvarnieku ikgadējās tikšanās laikā **investori izteikuši atzinību par Latvijā īstenotajiem budžeta konsolidācijas pasākumiem, kā arī novērtējuši regulāri nodrošināto informāciju par aktuālajām norisēm Latvijas ekonomikā.** Par pakāpenisku investoru uzticības atjaunošanos liecina arī CDS samazinājums zem 300 bāzes punktiem no gandrīz 1200 bāzes punktiem 2009.gada martā. Vērojama arī **sadarbības banku pieaugoša interese par Latvijas atgriešanos starptautiskajā finanšu tirgū.**

Tomēr joprojām salīdzinoši augstā uzcenojuma dēļ investoru informēšanas pasākumi būs būtiski arī 2011.gadā. Klātienes tikšanās, piem., investoru prezentācija pirms emisijas vai prezentācija bez emisijas (*non-deal road-show*) joprojām ir viens no nozīmīgākajiem komunikācijas veidiem. Šādas klātienes tikšanās plānotas jau 2011.gada pirmajā pusē.

2.7. Valsts parāda portfeļa vadība

Valsts kase arī 2010.gadā pārskatīja Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju, t.sk. parāda portfeļa struktūras rādītāju atbilstību makroekonomiskajai un finanšu tirgus situācijai un prognozēm. Pamatojoties uz *Cost-at-Risk* modeļa rezultātiem, kas, ņemot vērā procentu likmju vēsturiskās svārstības, ļauj modelēt optimālo nākotnes

8.attēls. Piecu gadu CDS līmenis (Latvija, Lietuva, Ungārija, Rumānija, Portugāle, Grieķija, Īrija), bāzes punkti

Avots: Bloomberg

parāda struktūru, kā arī ņemot vērā finanšu tirgus un pasaules makroekonomikas perspektīvu novērtējumu, aktualizētajā stratēģijā palielināts valsts parāda portfeļa finanšu risku vadības **duration** (procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods) līmenis no 3,35 +/- 0,35 gadiem uz intervālu 3,40-4,00 gadi.

2010.gadā ievēroti visi Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktie parāda struktūras rādītāji.

Atkāpes no latu parāda minimālā īpatsvara rādītāja ir saistītas ar to, ka, ņemot vērā ievērojamos aizņemšanās apjomus no SVF, Eiropas Komisijas u.c. starptautiskajiem aizdevējiem, 2010.gadā nebija iespējams piesaistīt aizņēmumus latos tādā apmērā, lai kompensētu valsts parāda apjoma pieaugumu ārvalstu valūtās (sk. 5.tabulu).

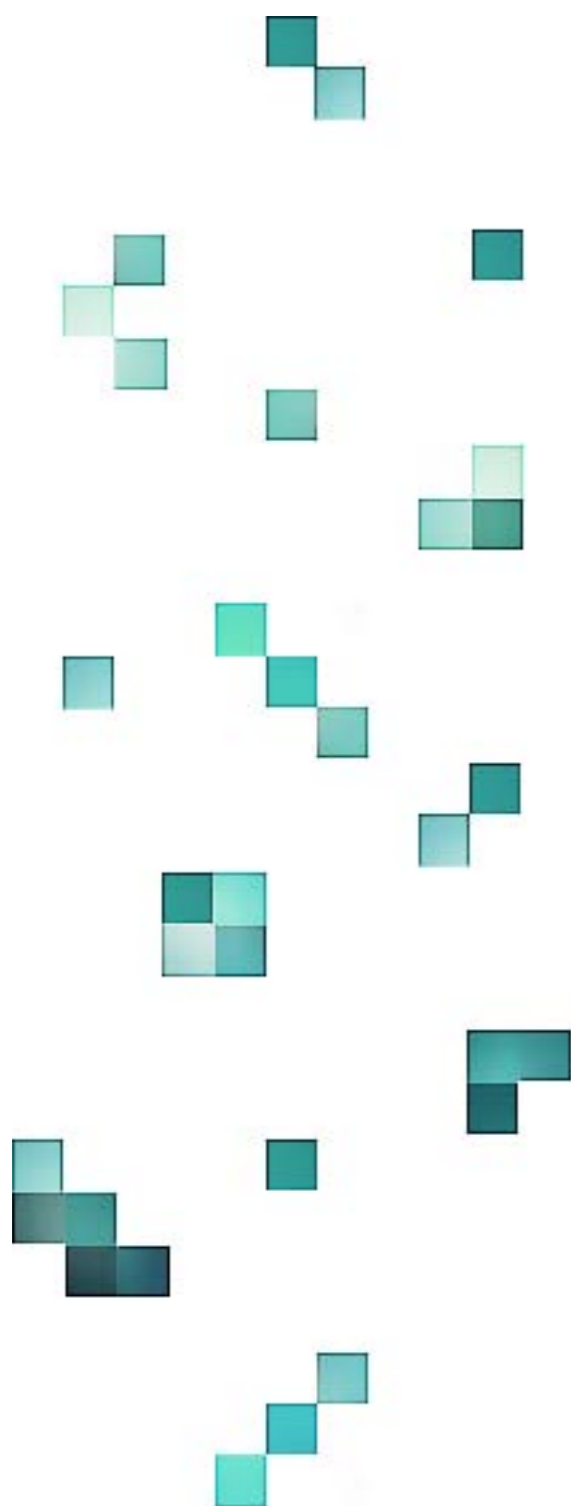
5.tabula

Valsts parāda struktūras rādītāju atbilstība Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajiem valsts parāda portfeļa struktūras rādītājiem

RĀDĪTĀJI	FAKTISKIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI 31.12.2009.		FAKTISKIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI 31.12.2010.		STRATĒGIJĀ NOTEIKTIE PARĀDA STRUKTŪRAS RĀDĪTĀJI	
	Latu parāda īpatsvars	19,7%		16,1%		>= 35% ³
Dzēšanas profils	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem	< 1 gadu	< 3 gadiem
	14,3%	24,3%	< 7,9%	< 24,7%	< 25%	< 50%
Fiksēto likmju īpatsvars	66,3%		75,6%		>= 60%	
Vidējais svērtais fiksētais periods gados	3,08		3,62		3,4 – 4,0 (3,35 (+/- 0,35))	
Valūtu kompozīcija tirajam valūtu parādam	EUR 100,04%		EUR 100,05%		EUR 100% (+/- 5%)	

Avots: Valsts kase

³ Stratēģijā ir noteikts, ka latu parāda īpatsvaram valsts parāda portfeli ir jābūt vismaz 35% ar nosacījumu, ka latu parāda īpatsvars vidējā termiņā jānodrošina vismaz 35% apmērā, ja tas atbilst Latvijas valsts makroekonomikas, kapitāla tirgus un visas finanšu sistēmas attīstības tendencēm un ja Valsts kases rīkotajās valsts iekšējā aizņēmuma vidēja un ilgtermiņa vērtspapīru sākotnējās izvietojuma izsolēs piedāvāto vidējo svērto ienesīguma likmju uzcelojums ir mazāks par 100 bāzes punktiem virs aizņemšanās iespēju eiro valūta līmeņa.

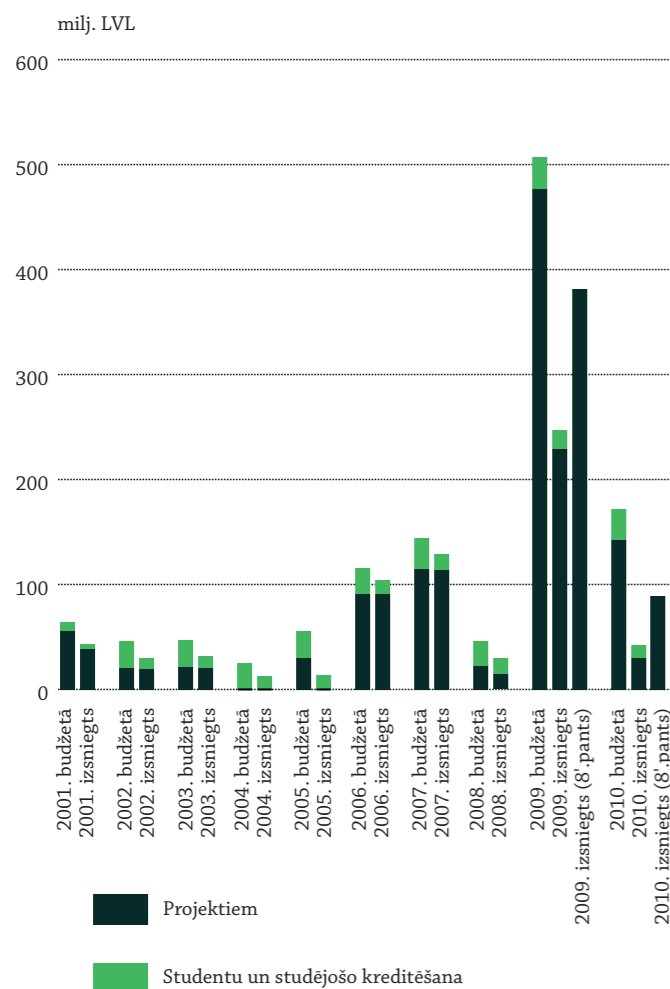

Šī rādītāja atkāpe atbilst Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā atrunātajam nosacījumam: latu parāda īpatsvaru vismaz 35% apmērā nodrošināt vidējā termiņā atbilstoši Latvijas valsts makroekonomikas, kapitāla tirgus un visas finanšu sistēmas attīstības tendencēm un, ja Valsts kases rīkotajās valsts iekšējā aizņēmuma vidēja un ilgtermiņa vērtspapīru sākotnējās izvietojšanas izsolēs piedāvāto vidējo svērto ienesīguma likmju uzcenojums ir mazāks par 100 bāzes punktiem virs aizņemšanās iespējas eiro valūtā līmeņa. Palielinoties pieprasījumam pēc iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem, varētu notikt arī lielāka apjoma vidēja termiņa vērtspapīru izsoles un tādējādi būs iespējams atsākt ilgtermiņa vērtspapīru izsoles iekšējā tirgū. Tā kā pēdējais Latvijas eiro aizņēmums publiskajā finanšu tirgū tika veikts 2008.gadā, novērtēt aizņemšanās likmju konvergenci ir grūti. Lai arī ir iespējams veikt teorētisku latu un eiro aizņēmumu likmju salīdzināšanas aprēķinu vidējam un ilgtermiņam, tomēr nevar apgalvot, ka likmju konverģence būtu vērtējama kā pilnvērtīga. Ierobežojošs apstāklis latu aizņēmumu palielināšanai būs arī latu tirgus kapacitāte.

Lai izpildītu Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju un ievērotu tajā noteiktos parāda vadības portfeļa rādītājus, 2010.gadā tīrā parāda valūtu atklātās pozīcijas samazināšanai, kopējā parāda portfeļa fiksēto likmju īpatsvara un *duration* rādītāja palielināšanai izmantoti valūtu un procentu likmju mijmaiņas darījumi – gan noslēgti jauni, gan pārtraukti iepriekš noslēgtie darījumi, kā arī mainīti jau noslēgto darījumu nosacījumi.

Tā kā 2010.gada I un II ceturksnī eirozonā bija novērojama ilgtermiņa un īstermiņa procentu likmju līmeņa samazināšanās tendence, kā arī 2010.gada III ceturksnī ilgtermiņa procentu likmes atradās vēsturiski zemākajos līmeņos, spēkā esošo procentu likmju mijmaiņas darījumu tirgus vērtība 2010.gada pirmajos trīs ceturkšņos palielinājās un sasniedza visaugstāko vērtību kopš šo darījumu noslēgšanas brīža. **Valsts kase**, lai palielinātu *duration* rādītāju, kā arī lai samazinātu darījuma partneru risku, nolēma pārtraukt atsevišķus procentu likmju mijmaiņas darījumus un tādējādi, veicot procentu likmju riska vadības pasākumus, **2010.gadā ir panākusi parāda apkalpošanas izmaksu samazinājumu.**

9.attēls. Valsts izsniegtie galvojumi
2001.-2010.gadā (milj. LVL)

Avots: Valsts kase

2.8. Valsts sniegtie galvojumi

Likuma par budžetu un finanšu vadību 37.pants nosaka, ka tikai finanšu ministram ir tiesības valsts vārdā gadskārtējā valsts budžeta likuma ietvaros sniegt galvojumus, kas uzliek saistības valsts līdzekļiem valsts investīciju projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai, kā arī studiju un studējošo kredīšanai.

2010.gadā **Valsts kase pārskatīja valsts vārdā sniedzamo galvojumu plānošanas un sniegšanas procesu**, izstrādājot jaunus Ministru kabineta noteikumus, kas:

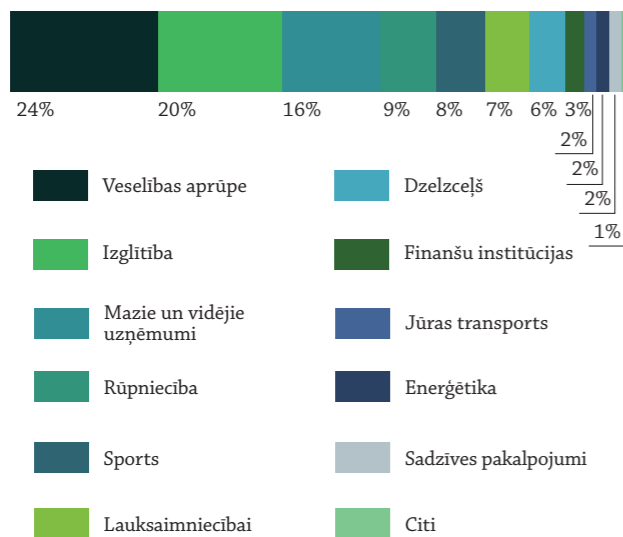
1. nosaka kārtību, kādā pretendenti var pieteikties valsts vārdā sniedzama galvojuma saņemšanai;
2. nosaka, kur un kādā veidā publicē informāciju par iespējam saņemt valsts vārdā sniedzamu galvojumu;
3. definē galvojumu sniegšanas pamatnosacījumus;
4. precizē normas par galvojumu galējo atmaksas termiņu un uzraudzību;
5. palielina galvojumu sniegšanas procesa caurspīdīgumu;
6. nosaka valsts galvoto kredītu pārkreditācijas kārtību.

Tādējādi tiek nodrošināts, ka **potenciālie valsts vārdā sniedzama galvojuma saņēmēji un viņu realizējamie projekti tiek izvērtēti pēc vienotiem kritērijiem pirms galvojumu iekļaušanas gadskārtējā valsts budžeta likumā**, jo iepriekšējie noteikumi paredzēja galvojumu izvērtēšanu tikai pēc galvojuma iekļaušanas gadskārtējā valsts budžeta likumā.

Gadskārtējā valsts budžeta likumā bija paredzēti galvojumi studentu un studējošo kredīšanai – 29,7 milj. latu apmērā, VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanas atbalsta programmas realizācijai 71 milj. latu apmērā un AS “Parex banka” Mazo un vidējo uzņēmumu atbalsta programmas realizēšanai 71 milj. latu apmērā. Faktiski 2010.gadā valsts galvojumi studentu un studējošo kredīšanai izsniegti 12,97 milj. latu apmērā. Papildus atbilstoši normatīvajam regulējumam 2010.gadā izsniegts galvojums ERAB par VAS „Privatizācijas aģentūra” saistībām 89 milj. latu apmērā.

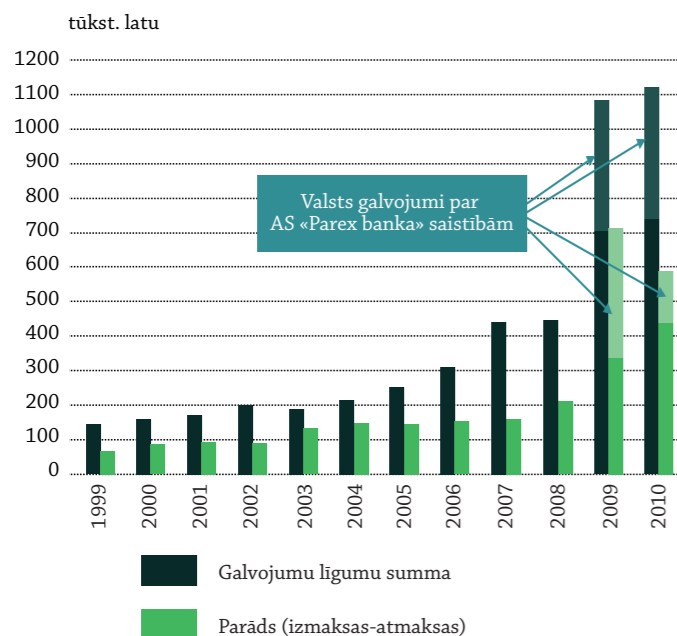

10.attēls. Vispārējā kārtībā sniegto valsts galvoto aizdevumu izlietojums pa nozarēm (%)

Avots: Valsts kase

11.attēls. Valsts galvoto aizdevumu atlikums (tūkst. LVL)

Avots: Valsts kase

Valsts galvotie aizdevumi izsniegti arī dažādu nozaru atbalstam: 16% – mazo un vidējo uzņēmumu attīstības veicināšanai, 24% – veselības aprūpei, 20% – izglītībai, 9% – rūpniecībai.

Saskaņā ar likuma “Par valsts budžetu 2011.gadam” 7.pantu plānots sniegt valsts vārdā sniedzamus galvojumus par kopējo summu 162 milj. latu, no kuriem lielākā daļa ir valsts uzņēmumu atbalstam – galvojums VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” 71 milj. latu apmērā un VAS „Valsts nekustamie īpašumi” – 30 milj. latu apmērā. Galvojumiem studiju un studējošo kreditēšanai paredzēti 28,7 milj. latu. Saskaņā ar likuma “Par valsts budžetu 2011.gadam” 11.pantu papildus 7.pantā minētajiem galvojumiem plānots sniegt valsts vārdā sniedzamu galvojumu par AS “Citadele banka” aizņēmumu no EIB 71 milj. latu apmērā atbilstoši Eiropas Komisijas saskaņotajam AS “Parex banka” Valsts atbalsta restrukturizācijas plānam.

2010.gada beigās **valsts galvoto aizdevumu atlikums** veidoja **597,12 milj. latu** (sk. 11.attēlu), kas attiecībā pret iepriekšējo gadu ir samazinājies par 116,681 milj.latu, jo 2010.gadā AS „Parex banka” atmaksāja sindicēto aizdevumu 217,868 milj. latu apmērā, turklāt 2011.gadā saskaņā ar aizdevuma līgumu plānots dzēst sindicēto aizdevumu pilnā apmērā.

2.9. Publiskās-privātās partnerības veicināšana

2010.gadā uzsākta 2009.gadā ieviestā PPP procesa uzraudzības un ieviešanas mehānisma piemērošana: Finanšu ministrijā un Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā iesniegti seši PPP projekti. Valsts kase atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumiem Nr.1152 “Kārtība finanšu un ekonomisko aprēķinu veikšanai, publiskās un privātās partnerības līguma veida noteikšanai un atzinuma par finanšu un ekonomiskajiem aprēķiniem sniegšanai” ir līdzdarbojusies PPP projektu izvērtēšanas un uzraudzības mehānismā, sniedzot viedokli gan par projektu finanšu un ekonomiskajos aprēķinos minēto nosacījumu precizēšanas nepieciešamību, gan arī par projektu paredzamo ietekmi uz valsts budžeta ilgtermiņa saistību apjomu un valsts parādu.

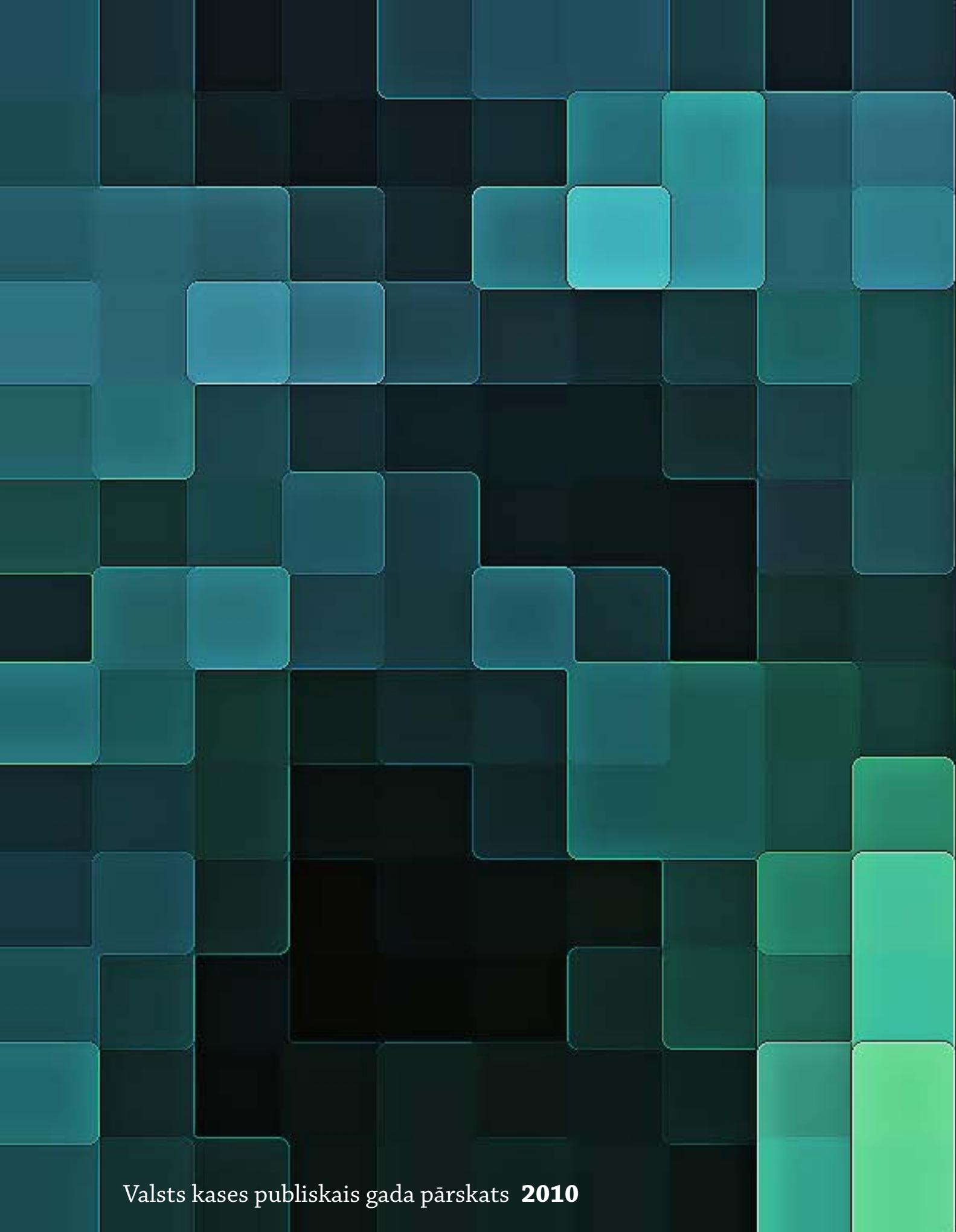
2.10. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā

6.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji valsts parāda vadībā

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2009.gads)	Plānotais 2010.gadā	Izpilde 2010.gadā
1.	Nodrošināti valsts budžeta izpildes finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamie finanšu resursi ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību.	1. Nodrošināta apstiprināto valsts parāda portfeļa vadības rādītāju ievērošana (%)	86,1	100	100
2.	Veikti investoru attiecību vadības programmas pasākumi (investoru tikšanās, telefonkonferences, videokonferences, informatīvu materiālu izstrādāšana un nosūtīšana)	1. Īstenoti Resursu piesaistīšanas plānā paredzētie investoru attiecību pasākumi (%)		100	100 ⁴
3.	Veikti pasākumi, kas orientēti uz Valsts kases kompetencē esošo Māstrihtas kritēriju ievērošanu.	1. Vispārējās valdības parāds gada beigās nepārsniedz Māstrihtas līgumā vispārējās valdības parāda līmenim noteikto kritēriju (% no IKP). 2. Ievērots ilgtermiņa procentu likmes kritērijs (valdības iekšējā aizņēmuma ~10 gadu obligācijas likmes nedrīkst pārsniegt 2% + trīs inflācijas ziņā labāko dalībvalstu vidējo rādītāju)	2008.gadā 19,5 (2009.gada oktobra notifikācija; tā kā Eiropas Savienības dalībvalstīm valsts budžeta deficīta un parāda notifikācija Eiropas Komisijai jāiesniedz līdz 1.aprīlim, dati par vispārējās valdības parāda apmēru 2009.gadā kļūst zināmi 2010.gada aprīlī)	atbilstoši kritērijam	Tā kā ES dalībvalstīm valsts budžeta deficīta notifikācija Eiropas Komisijai jāiesniedz līdz 1.aprīlim, dati par vispārējās valdības budžeta finansiālo bilanci 2010.gadā būs zināmi 2011.gada aprīlī. Operatīvais novērtējums – 42,4% no IKP (kritērijs – 60% no IKP). Uz 2010.gada decembri Māstrihtas kritērijs - valsts ilgtermiņa vērtspapīru likmei ir 5,20%. Valsts kases izpilde ir 10,34%, kas saistīta ar to, ka Māstrihtas kritērijam - valsts ilgtermiņa vērtspapīru likmes aprēķiniem tiek izmantots Latvijas 12 mēnešu vidējais rādītājs (tiek uzskatīts par katras valsts Māstrihtas ilgtermiņa likmi). Rezultatīvā rādītāja izpildes līmenis katru turpmāko mēnesi tuvosies kritērija līmenim sakarā ar sekmīgu 10 gadu obligāciju emisiju.

⁴ Saskaņā ar Resursu piesaistīšanas pasākumu plānu 2010.gadā Valsts kases pārvaldnieks piedalījās vairākos pasākumos, kuros investori tika informēti par aktualitātēm Latvijas ekonomikā. Investori izteikuši atzinību par Latvijā īstenotajiem budžeta konsolidācijas pasākumiem, kā arī novērtējuši regulāri nodrošināto informāciju par aktuālajām norisēm Latvijas ekonomikā. Papildu informāciju sk. 2.3. un 2.6.nodaļā.

Valsts kases darbība 2010.gadā

3. Naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība

3.1. Naudas līdzekļu vadība

Finanšu ministra apstiprinātā **Valsts kases naudas līdzekļu vadības stratēģija** nosaka Valsts kases mērķus, uzdevumus, pamatprincipus un atbildību, **veicot savlaicīgu un efektīvu tās pārvaldībā esošo naudas līdzekļu vadību, ievērojot likviditātes prasības un ierobežojot finanšu riskus.**

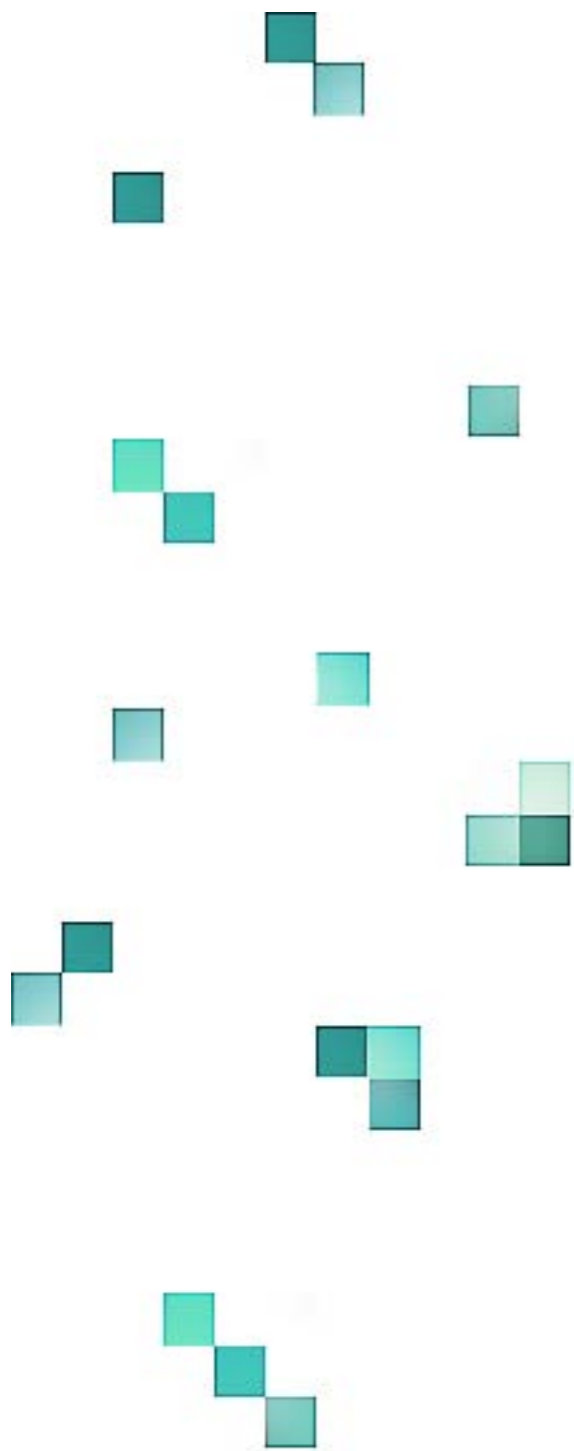
Valsts kase uz laiku brīvo naudas līdzekļu vadības ietvaros organizē finanšu resursu izvietojumu sadarbībā gan ar vietējiem, gan ārvalstu darījumu partneriem. Lai nodrošinātu koordinētāku likviditātes vadību saspringtos finanšu tirgus apstākļos, **Valsts kase resursus 2010.gadā izvietoja tikai Latvijas Bankā, ievērojot aizdevēju nosacījumus starptautiskā finanšu aizņēmuma programmas ietvaros.**

3.2. Valsts aizdevumu izsniegšana un apkalpošana

Saskaņā ar finanšu ministra deleģējumu Valsts kase nodrošina valsts aizdevumu izsniegšanu un apkalpošanu gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktajos apmēros. Valsts aizdevumu izsniegšanas procesu **regulē Likums par budžetu un finanšu vadību, gadskārtējais valsts budžeta likums**, kā arī 2010.gada 19.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.63 “**Valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas kārtība**”, kas vienkāršo valsts aizdevumu izsniegšanas procedūru, nodrošinot augstu pakalpojuma kvalitāti, izpildes ātrumu, nepieļaujot risku, kas saistīti ar valsts aizdevumu neatgūšanu, palielināšanos.

Valsts aizdevumi **paredzēti šādiem mērķiem:**

1. budžeta un finanšu vadībai;
2. pašvaldību finanšu stabilizācijai;
3. investīcijām;
4. komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai;
5. ES līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai;
6. ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošanai.

Valsts aizdevumu **saņēmēju loks** definēts Likuma par budžetu un finanšu vadību 36.pantā. Aizdevumu atmaksas valsts pamatbudžetā plāno atbilstoši aizdevumu līgumā noteiktajiem atmaksu termiņiem un apjomiem.

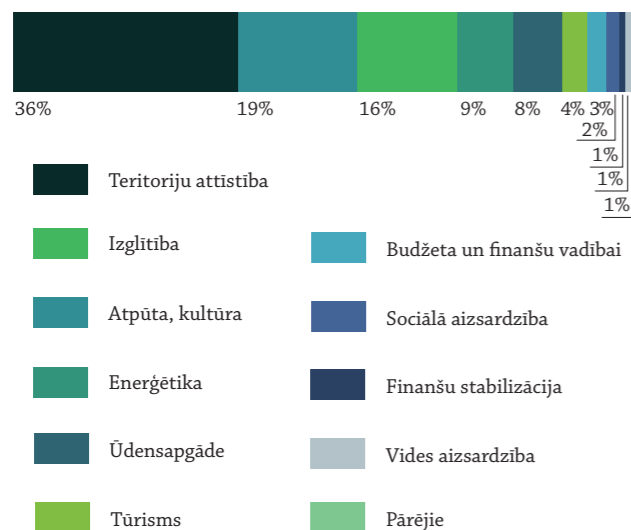
Valsts kase veic aizdevumu uzraudzību un gadījumos, kad komercsabiedrības nepilda saistības saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, **veic parāda piedziņas darbības** – piesaka pretenzijas aizņēmējam par aizdevuma atmaksu vai sniedz prasību tiesā par parāda piedziņu un pieteikumu par prasības nodrošinājumu. Gadījumos, kad komercsabiedrību likvidē un parāda piedziņa vairs nav iespējama, Valsts kase saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 15.jūlija noteikumiem Nr.389 **“Kārtība, kādā finanšu ministrs dzēš valsts aizdevumus”** noraksta likvidētās komercsabiedrības dzēstās parādsaistības. Attiecīgajā budžeta gadā likvidētajām komercsabiedrībām parādsaistības dzēš atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā paredzētajam.

Kopējais 2010.gadā izsniedzamo valsts aizdevumu apjoms tika noteikts 245 milj. latu apmērā, kas ietver gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto valsts aizdevumu kopējo palielinājumu 208 milj. latu apmērā un iepriekšējos gados izsniegto valsts aizdevumu atmaksas 2010.gadā – 37 milj. latu apmērā.

2010.gadā vislielākais valsts aizdevumu apjoms izsniegts pašvaldībām – 86,6 milj. latu jeb 74% no kopējā valsts izsniegto aizdevumu apjoma. **Valsts struktūru kontrolētiem un finansētiem komersantiem** (VAS “Latvijas Valsts ceļi”) **izsniegts valsts aizdevums 22,6 milj. latu jeb 19%** no kopējā izsniegto valsts aizdevumu apjoma. Lai nodrošinātu savlaicīgu finanšu resursu pieejamību ES projektu realizācijai, tādējādi nekavējot ES fondu apguvi, kā arī ņemot vērā valdības definēto ES fondu apgūšanas prioritāti, veikti grozījumi normatīvajos aktos un **2010.gadā paplašināts valsts aizdevumu saņēmēju loks, iekļaujot tajā ostu pārvaldes, zinātniskos institūtus un augstskolas, kam ir noteikts atvasinātās publiskās personas statuss**. Līdz ar to 2010.gadā **valsts aizdevumus 4,2 milj. latu apmērā jeb 4% no kopsummas saņēma arī virkne nefinanšu komersantu ES līdzfinansēto projektu īstenošanai**. Atlikušais valsts aizdevumu apjoms izsniegts VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” (4,0 milj. latu apmērā jeb 3% no kopsummas).

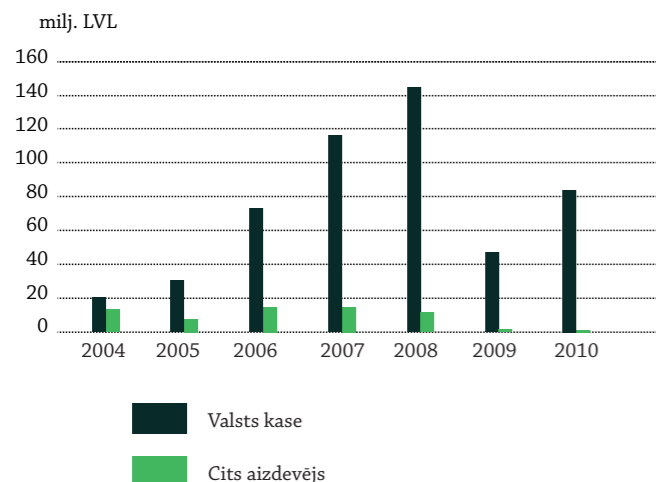
Tā kā pirms projektu īstenošanas uzsākšanas valsts aizdevumu saņēmējiem ir jāveic gan iepirkuma procedūras, kas ilgst vairākus mēnešus, gan līgumu saskaņošana un slēgšana, kā arī daļa aizņēmēju projektu īstenošanu uzsāka tikai 2010.gada otrajā pusē un turpināja arī 2011.gadā, grozot sākotnēji plānotos valsts aizdevumu saņemšanas grafikus, kā arī tas, ka finansējuma piešķiršanu ir atsākušas arī kredītiestādes, valsts aizdevuma limits 2010.gadā pilnā apmērā apgūts netika.

12.attēls. 2010.gadā pašvaldībām izsniegtie valsts aizdevumi pa mērķiem (%)

Avots: Valsts kase

13.attēls. Pašvaldībām izmaksātie aizdevumi laika posmā no 2004.-2010.gadam (milj. LVL)

Avots: Valsts kase

Papildus saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 36.panta sesto daļu minētā likuma 8.¹panta pirmajā daļā noteikto mērķu (samazināt vispārējos ekonomiskos riskus, izvairīties no sociālekonomiskas krīzes vai mazināt tās ietekmi un nodrošināt finanšu līdzekļu pieejamību ārkārtas situācijas gadījumā) realizācijai, nepārsniedzot 10% no gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktā IKP apjoma, izsniegts valsts aizdevums VAS „Privatizācijas aģentūra” 144 milj. latu apmērā.

Pašvaldības no cita aizdevēja var saņemt aizdevumu tikai ar finanšu ministra atļauju un ja cita aizdevēja aizdevuma nosacījumi ir izdevīgāki nekā Valsts kases piedāvātie. 2010.gadā pašvaldības no kopējā saņemto aizdevumu apjoma (gan no Valsts kases, gan cita aizdevēja) tieši **no Valsts kases saņēmušas aizdevumus 99%** apmērā. **Pašvaldību kopējais parāds** 2010.gada 31.decembrī bija **534,9 milj. latu**, t.sk. pašvaldību parādsaistību apmērs Valsts kasei veidoja 396,6 milj. latu.

2011.gadā valsts aizdevumus plānots izsniegt 208 milj. latu apmērā Likuma par valsts budžetu 36.pantā noteiktajiem valsts aizdevumu saņēmējiem.

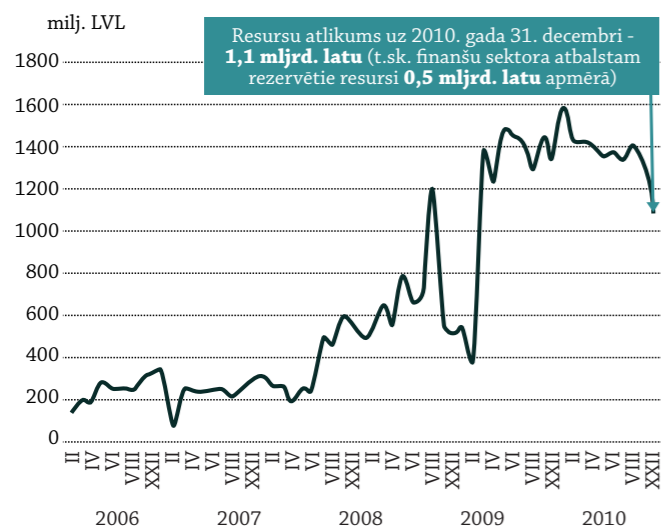
3.3. Likviditātes vadība

Likviditātes vadības **mērķis** ir savlaicīgi un pilnā apmērā **nodrošināt naudas līdzekļus finansiālo saistību izpildei**. Lai realizētu kvalitatīvu likviditātes vadību, Valsts kase nosaka naudas līdzekļu **likviditātes nodrošināšanas prasības** un **likviditātes prasību izpildes kārtību**.

Likviditātes nodrošināšanas prasību ievērošanai Valsts kase veic šādas darbības:

1. uzrauga likvīdo naudas līdzekļu nodrošinājumu, kā arī likviditātes limitu un likvīdo naudas līdzekļu rezerves apjoma ievērošanu;
2. savlaicīgi apzina situācijas, kuras var pasliktināt naudas līdzekļu likviditāti un radīt likviditātes krīzi;
3. izvieta uz laiku brīvos naudas līdzekļus tā, lai uzturētu pietiekamu likvīdo naudas līdzekļu apjomu, kas nodrošinātu likvīdo naudas līdzekļu rezerves un likviditātes limitu izpildi attiecīgajā periodā.

14.attēls. Likvido resursu atlikums Valsts kasē (milj. LVL)

Avots: Valsts kase

Valsts kase, vadot finanšu resursus, ievēro likviditātes nodrošināšanas prasības, novēršot likviditātes krīzes iestāšanās risku. Balstoties uz 2009.gadā noteikto likviditātes prasību izpildes analīzes rezultātiem, kā arī ņemot vērā likviditātes vadības praksi, likviditātes vadības lēmumu pieņemšanas atvieglošanai 2010.gadā **optimizēta un vienkāršota likviditātes rādītāju aprēķināšanas un noteikšanas kārtība.**

2010.gadā, pamatojoties uz finansēšanas nepieciešamību un situāciju finanšu tirgos, Valsts kase nodrošinājusi nepieciešamo likvido naudas līdzekļu apjomu, kā arī izvietojusi uz laiku brīvos naudas līdzekļus tikai Latvijas Bankā. 2010.gadā likviditātes nodrošināšanai izmantoti galvenokārt Latvijai piešķirtā starptautiskā aizņēmuma programmas resursi, kā arī pieejamie līdzekļu atlikumi Valsts kases kontos un iekšējā finanšu tirgū piesaistītie resursi.

2010.gada beigās **Valsts kases kontos pieejamo resursu atlikums sasniedza 1,1 mljrd. latu** (t.sk. finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem iezīmētie resursi ~ 456 milj. latu).

Valsts kases kontos uzturētā finanšu resursu rezerve radīja investoros papildu pārliecību par Latvijas spēju segt saistības, par ko liecināja iekšējā finanšu tirgus likmju konsekventa samazināšanās un stabilizēšanās 2010.gadā, valsts vērtspapīru likmēm sasniedzot vēsturiski zemākos līmeņus. Turpmāk, nosakot finanšu resursu rezerves apjomu un tās uzturēšanas nepieciešamību, lielākā uzmanība tiks pievērsta fiskālo risku analīzei, ņemot vērā šo risku vērtību un iestāšanās varbūtību.

AS "Parex banka" likviditātes nodrošināšanas atbalsta pasākumi

2010.gadā AS "Parex banka" likviditātes nodrošināšanas atbalsta pasākumu ietvaros Valsts kase saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu izvietojusi akciju sabiedrībā "Parex banka" vienu jaunu termiņnoguldījumu uz konkrētu termiņu ar tiesībām pēc termiņa beigšanās šo noguldījumu pagarināt, kā arī pagarinājusi 2008. un 2009.gadā izvietotos termiņnoguldījumus un pārtraukusi divus 2008.gadā izvietotos noguldījumus.

2010.gadā veikti AS „Parex banka” restrukturizācijas pasākumi, sadalot to divās bankās un izveidojot AS „Citadele banka”. Vienlaicīgi ar AS „Parex banka” restrukturizāciju, veikta arī Valsts kases termiņnoguldījumu

pārstrukturēšana. Uz 2010.gada 31.decembri spēkā ir 16 Valsts kases veiktie termiņnoguldījumi 635 milj. eiro jeb 446 milj. latu (ekvivalents) apmērā ar pakāpeniskiem dzēšanas termiņiem līdz 2015.gada 5.augustam.

2010.gadā joprojām ir spēkā AS "Parex banka" likviditātes atbalsta pasākumu ietvaros izsniegtie galvojumi par bankas saistībām pret sindicēto kredītu devējiem (sk. 2.8.nodaļu), kā arī tika veikta kapitāla palielināšana.

Pēc AS „Parex banka” restrukturizācijas 2010.gada 1.augustā tika izveidota AS „Citadele banka”, kurā pārstrukturēta daļa no Valsts kases līdz šim izvietotajiem termiņnoguldījumiem AS „Parex banka”, izvietojot AS „Citadele banka” astoņus termiņnoguldījumus, no kuriem jau četri 12 milj. latu (ekvivalents) apmērā 2010.gadā ir dzēsti. Uz 2010.gada 31.decembri spēkā ir četri Valsts kases termiņnoguldījumi 186 milj. eiro jeb 131 milj. latu (ekvivalents) apmērā.

3.4. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

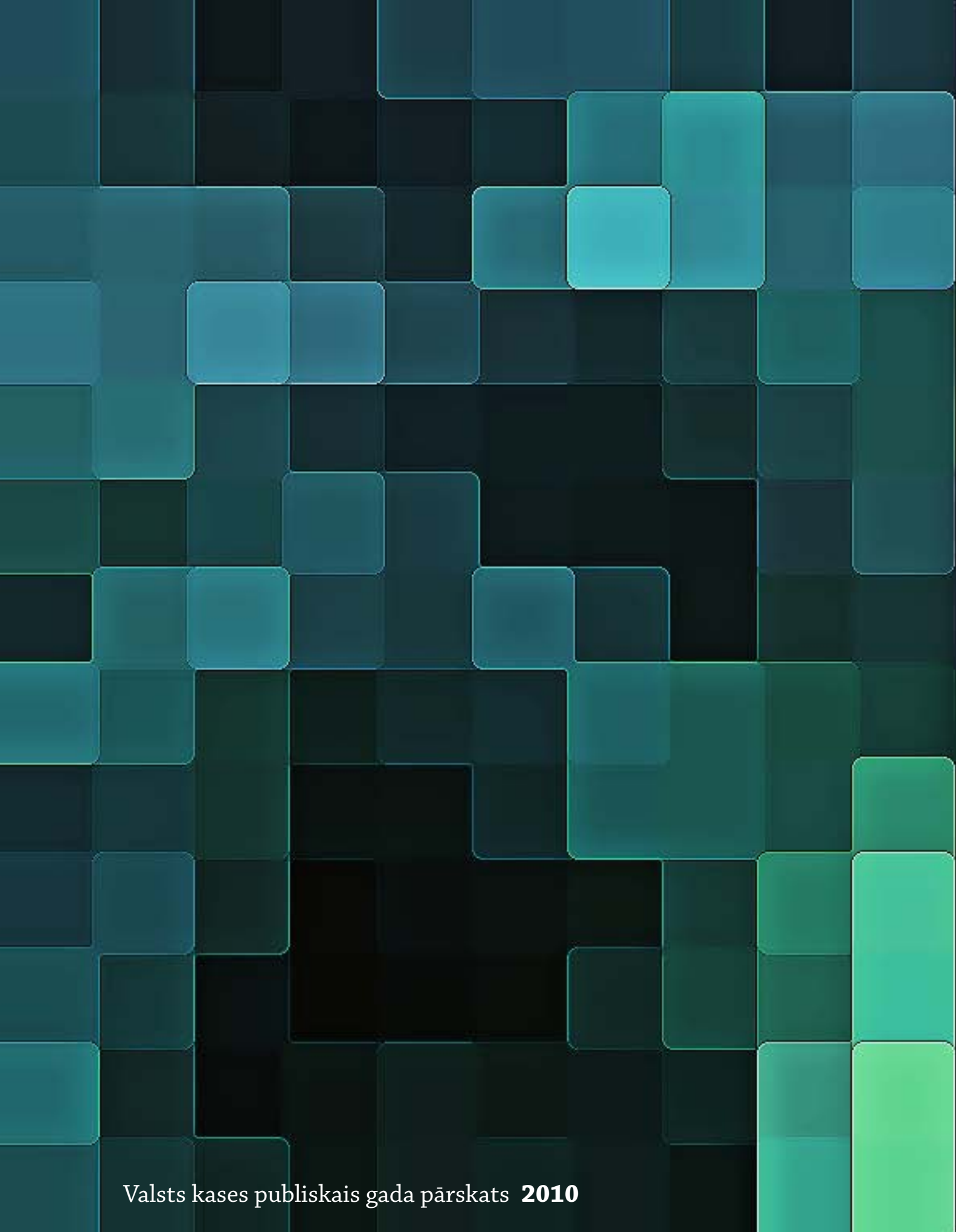
7.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadībā

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības)		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2009.gads)	Plānotais 2010.gadā	Izpilde 2010.gadā
1.	Efektīva un droša naudas līdzekļu vadība.	1. Nodrošināti ieņēmumi no valsts budžeta līdzekļu ieguldīšanas gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktajā apmērā (izpilde % no gada plāna).	113,7	100	100 ⁵

⁵ Saskaņā ar Valsts kases operatīvajiem datiem 2010.gadā procentu ieņēmumi no depozītiem un kontu atlikumiem veidoja 40,7 milj.latu jeb 146% no likumā „Par valsts budžetu 2010.gadam” plānotā.

Valsts kases darbība 2010.gadā

4. ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācija

4.1. Maksājumu iestādes funkcija 2004.-2006.gada plānošanas periodā

Saskaņā ar ES regulās noteikto **maksājumu iestāde ir viena vai vairākas valsts, reģionālās vai vietējās iestādes vai struktūras, ko izraugās dalībvalsts, lai tā apliecinātu veiktos izdevumus, iesniegtu maksājuma pieprasījumus un izdevumu deklarācijas, kā arī saņemtu maksājumus no Eiropas Komisijas**. Maksājumu iestādei, tāpat kā citām ES politiku instrumentu ieviešanā iesaistītajām iestādēm, ir jānodrošina instrumentu darbība saskaņā ar Eiropas Kopienas interesēm, kā arī efektīva struktūrfondu vadība un uzraudzība saskaņā ar ES regulām un vadlīnijām.

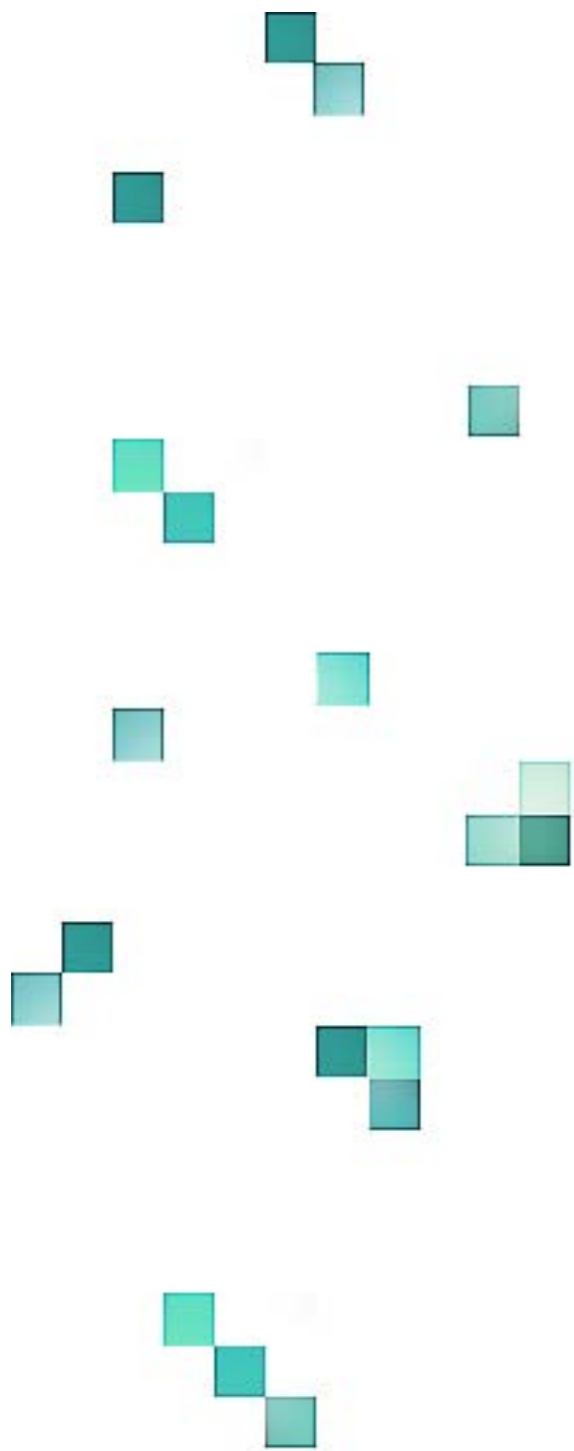
Maksājumu iestādes funkcijas ir saņemt līdzekļus no Eiropas Komisijas un veikt maksājumus fondu atbalsta saņēmējiem iespējami īsākā termiņā un pilnā apjomā.

Valsts kase maksājumu iestādes funkcijas sāka pildīt 2004.gada 1.maijā.

Valsts kase veic **šādu ES politiku instrumentu** maksājumu iestādes funkcijas:

1. **ES struktūrfondu** – ERAF, ESF, ELVGF un ZVFI;
2. **Kohēzijas fonda**;
3. **Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL**.

Apliecinot ES politiku instrumentu maksājumu pieprasījumos un izdevumu deklarācijās iekļautos izdevumus, **maksājumu iestādes uzdevums ir pārliecināties par projektu ietvaros veikto izdevumu pareizību, pamatotību un atbilstību ES regulu noteikumiem, kā arī par starpniekinstitūciju/vadošās iestādes izveidoto vadības kontroles sistēmu vai pārbaužu pietiekamību**. Lai to nodrošinātu, maksājumu iestādei ir **tiesības lūgt vadošajai iestādei ieviest papildu kontroles starpniekinstitūcijās/vadošajā iestādē, kā arī veikt finanšu kontroles un auditus starpniekinstitūcijās/vadošajā iestādē**.

Lai nodrošinātu ES struktūrfondu noslēguma izdevumu deklarāciju iesniegšanu Eiropas Komisijai slēguma procesa grafikā noteiktajā termiņā, maksājumu iestāde pēc aktuālās informācijas no starpniekinstitūcijām un vadošās iestādes saņemšanas precizē noslēguma izdevumu deklarāciju dokumentāciju un iesniedz to neatkarīgai struktūrvienībai atzinuma sniegšanai. Pēc neatkarīgās struktūrvienības atzinuma par noslēgumu izdevumu deklarācijām saņemšanas Valsts kase 2010.gada 28.jūnijā to kopā ar noslēguma izdevumu deklarācijām nosūtīja Eiropas Komisijai. **Kopumā par 2004.-2006.gada plānošanas periodu Valsts kase deklarējusi Eiropas Komisijai kopienas izdevumus 656 708 tūkst. eiro apmērā, kas ir 105% no pieejamā ES struktūrfondu finansējuma piešķiruma.**

Līdz ar noslēguma dokumentācijas iesniegšanu Eiropas Komisijai uzsākts 2004.-2006.gada plānošanas perioda ES struktūrfondu slēguma process un Eiropas Komisija pārskaitīs Latvijai vēl nesaņemto kopienas finansējuma summu.

8.tabula
2004.-2006.gada plānošanas periodā deklarētie kopienas izdevumi un saņemtās atmaksas, tūkst. EUR

Fonds	Struktūrfondu piešķirums	Deklarētie kopienas izdevumi	Pieprasīts EK kopā	Summa, kas pieprasīta kā noslēguma maksājums	Saņemts ⁶
ERAF	382 044	408 392	382 044	19 103	362 941
ESF	127 342	127 763	127 342	6 367	120 975
ELVGF	91 848	95 373	91 848	4 592	87 256
ZVFI	24 335	25 180	24 335	1 217	23 118
Kopā	625 569	656 708	625 569	31 279	594 290

Avots: Valsts kase

Kohēzijas fonda ietvaros 2010.gadā Eiropas Komisijai iesniegtas **12 izdevumu deklarācijas**, no tām **piecas noslēguma izdevumu deklarācijas**, kopā **pieprasot** Eiropas Komisijai **30 711 tūkst. eiro**. Atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumos par projekta apstiprināšanu noteiktajam Kohēzijas fonda projektu izdevumu attiecināmības periods noslēdzās 2010.gada 31.decembrī un Valsts kase no Kohēzijas fonda līdzekļiem 2010.gadā finansējuma saņēmējiem **izmaksāja 45 074 tūkst. eiro jeb 31 678 tūkst. latu**.

⁶ No Eiropas Komisijas saņemtie maksājumu avansa un starpposma maksājumu veidā.

Eiropas Komisijai iesniedzamo Kohēzijas fonda izdevumu deklarāciju skaits turpina samazināties, jo tuvojas programmas noslēgums, kā arī lielākajai daļai šobrīd īstenojamo projektu pieprasītā summa (avansa un starpposma maksājumu veidā) ir sasniegusi 80% (vairākiem projektiem atbilstoši Eiropas Komisija pēc atbilstoša pamatojuma no dalībvalsts saņemšanas, likmi ir palielinājusi līdz 90%), kas saskaņā ar Eiropas Padomes Regulu 1265/99, kas groza II pielikumu Regulā (EK) Nr.1164/94 par Izlīdzināšanas fonda izveidi 4.punktu, ir maksimālā avansa un starpposma maksājumos izmaksājamā summa. Līdz ar to šādiem projektiem starpposma izdevumu deklarācijas vairs netiek iesniegtas. Ņemot vērā, ka Kohēzijas fonda izdevumu attiecināmības periods noslēdzās 2010.gada 31.decembrī, Valsts kase 2011.gadā veiks nepieciešamās pārbaudes, lai nodrošinātu noslēgumu izdevumu deklarāciju iesniegšanu Eiropas Komisijai normatīvajos aktos noteiktajā termiņā vēl par 17 projektiem.

Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL ietvaros 2010.gada 20.oktobrī no Eiropas Komisijai **saņemts noslēguma maksājums par Eiropas Komisijai iesniegto noslēguma izdevumu deklarāciju** 400,4 tūkst. eiro apmērā. Kā pozitīvu faktu jāmin, ka Eiropas Komisija ir pārskaitījusi Latvijai pieprasīto summu pilnā apmērā, kas liecina par to, ka Eiropas Komisija ir akceptējusi veiksmīgu programmas ieviešanu.

9.tabula
2010.gadā Eiropas Komisijai sertificēto izdevumu salīdzinājums ar 2009.gada datiem

ES politiku instruments	2009	Deklarētie izdevumi, tūkst. EUR	2010	Deklarētie izdevumi, tūkst. EUR
	Nosūtītās deklarācijas		Nosūtītās deklarācijas	
Kohēzijas fonds	18	113 279	12	71 803
Struktūrfondi	1	12 950	4	95 469
EQUAL	1	119	0	0
Kopā	20	126 348	16	167 272

Avots: Valsts kase

Valsts kase ir maksājumu iestāde arī Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas valdības divpusējam finanšu instrumentam.

Finanšu instrumentu ietvaros apstiprināti 68 individuālie projekti, trīs programmas (vides politikas integrācija Latvijā, PPP veicināšana, pārrobežu sadarbība) un sešas grantu shēmas (pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un sabiedrības integrācija, akadēmiskie pētījumi, nevalstisko organizāciju fonds, stipendiju grantu shēma, projektu sagatavošanas fonds, īstermiņa ekspertu fonds) par kopējo summu – 50,5 milj. eiro jeb 35,5 milj. latu apmērā. 2010.gadā turpinājās aktīva projektu ieviešana un līdzekļu apguve, par ko liecina iesniegto starpposma pārskatu skaita un pieprasīto maksājumu apjoma pieaugums (sk. 10.tabulu). Seši projekti tika pabeigti un par tiem iesniegtie nosléguma maksājuma pieprasījumi apstiprināti Finanšu instrumentu birojā, šo projektu ietvaros ir saņemti arī nosléguma maksājumi. Ņemot vērā, ka atbilstoši Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta komitejas izstrādātajām vadlīnijām finanšu instrumentu ietvaros veikto izdevumu attiecināmības periods noslēdzas 2011.gada 30.aprīlī, Valsts kasei atbilstoši minēto vadlīniju nosacījumiem līdz 2011.gada oktobra beigām ir jānodrošina saņemto pārskatu pārbaude un iesniegšana Finanšu instrumentu birojam par visiem vēl nenoslēgtajiem projektiem.

10.tabula

2010.gadā Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros pieprasītais un saņemtais finansējums, salīdzinājumā ar 2009.gadu, tūkst. EUR

Maksājuma veids	Nosūtīto pārskatu skaits		Pieprasītā summa		Saņemtā summa	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Avansa	22	10	1 210	711	1 210	711
Starpposma/nosléguma	68	142	7 330	16 621	6 916	16 885
Kopā	90	152	8 540	17 332	8 126	17 596

Avots: Valsts kase

Nemot vērā, ka 2009.gadā tika noslēgti pieci līgumi Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros, 2010.gadā uzsākta projektu īstenošana. Maksājumu iestāde pārbaudīja un Šveices kompetentajām iestādēm iesniedza pirmos projektu starpposma pārskatus un līdzekļu pieprasījumus, par kuriem saņēma maksājumus. 2010.gadā pārbaudīts un iesniegts Šveices kompetentajām iestādēm arī avansa maksājums lielākā projekta „Pašvaldību aktivitāšu īstenošana, lai nodrošinātu skolnieku pārvadāšanu un ar to saistītos atbalsta pasākumus” ietvaros, pieprasot 3 000 tūkst. Šveices franku.

11.tabula

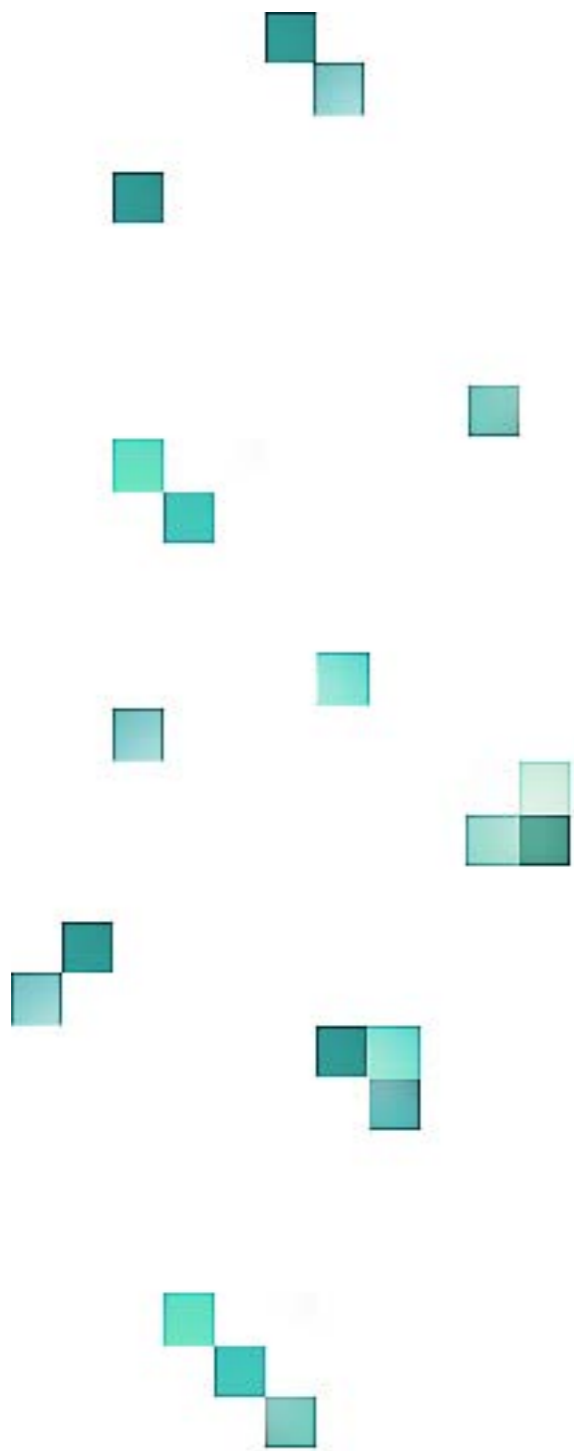
2010.gadā Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros pieprasītie un saņemtie maksājumi, tūkst. CHF

Maksājuma veids	Nosūtīto pārskatu skaits	Pieprasītā summa	Saņemtā summa
	2010	2010	2010
Avansa	1	3 000	3 000
Starpposma/noslēguma	10	3 072	3 058
Kopā	11	6 072	6 058

Avots: Valsts kase

4.2. Sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcija 2007.-2013.gada plānošanas periodā

Saskaņā ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumu Valsts kase pilda ERAF, ESF un Kohēzijas fonda **sertifikācijas iestādes un maksājumu iestādes funkcijas** 2007.-2013.gada plānošanas periodā. **Sertifikācijas iestādes funkcijas ir sagatavot un iesniegt Eiropas Komisijai apstiprinātas izdevumu deklarācijas un maksājumu pieteikumus un apstiprināt, ka deklarētie izdevumi atbilst spēkā esošajiem Eiropas Kopienas un dalībvalsts noteikumiem. Maksājumu iestādes funkcijas ir nodrošināt no Eiropas Komisijas saņemto un izlietoto ES fondu līdzekļu uzskaiti un veikt maksājumus ES fondu finansējuma saņēmējiem iespējami īsākā termiņā.**

2010.gadā **ES fondu ietvaros 2007.-2013.gada plānošanas periodam** maksājumu iestādē **apmaksāti 5673 maksājumu uzdevumi, tai skaitā pārbaudīti un apmaksāti 1282 avansa maksājumi. No ES fondu līdzekļiem** Maksājumu iestāde **atmaksājusi finansējuma saņēmējiem 268 049 tūkst. latu** (378 041 tūkst. eiro). Avansos ES fondu projektu ietvaros Valsts kase izmaksājusi 172 294 tūkst. latu.

2010.gadā **pēc Valsts kases ierosinājuma veikti grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumos Nr.418 “Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi Eiropas Savienības fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”**, paredzot, ka projektiem, kuru ietvaros tiek sniegts komercdarbības atbalsts, maksājumus finansējuma saņēmējam veic, negaidot līdzekļu saņemšanu no Eiropas Komisijas, tādējādi tika **saisināts termiņš, kādā finansējuma saņēmēji saņem līdzekļus par projekta ietvaros veiktajiem izdevumiem.**

Ministru kabineta 2010.gada 9.novembra noteikumos Nr.1041 “Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība” (aizstāj noteikumus Nr.418) paredzēts, ka **pēc ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas funkcionalitātes izdevumu deklarāciju sagatavošanai nodrošināšanas, sertifikācijas iestāde gatavos izdevumu deklarācijas sistēmā un sadarbības/atbildīgās iestādes vairs nebūs iesaistītas izdevumu deklarāciju sagatavošanas procesā, tādējādi optimizējot šo procesu.**

2010.gadā sertifikācijas iestāde no sadarbības un atbildīgajam iestādēm saņēma un normatīvajos aktos noteiktajā termiņā **pārbaudīja 195 izdevumu deklarācijas un Eiropas Komisijai iesniedza 40 izdevumu deklarācijas.**

12.tabula

2010.gadā Eiropas Komisijai sertificētie izdevumi un saņemtās atmaksas salīdzinājumā ar 2009.gadu, tūkst. EUR

ES politiku instruments	Iesniegto izdevumu deklarāciju skaits		Deklarētie attiecināmie izdevumi		Pieprasīts Eiropas Komisijai		Saņemts	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
1. Darbības programma (ESF)	6	13	23 592	176 728	19 868	143 699	19 868	135 187
2. Darbības programma (ERAF)	8	8	219 108	55 214	167 232	35 594	160 623	41 156
3. Darbības programma	9	19	156 210	207 202	123 856	174 198	63 254	234 800
t.sk. ERAF	5	10	40 365	105 567	34 301	92 110	28 348	98 063
t.sk. Kohēzijas fonds	4	9	115 845	101 635	89 555	82 088	34 906	136 737
Kopā	23	40	398 910	439 144	310 956	353 591	243 745	411 143

Avots: Valsts kase

2010.gadā veikti grozījumi Eiropas Padomes regulā (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par ERAF, ESF un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, un noteikti papildu avansi ESF un Kohēzijas fonda ietvaros, līdz ar to 2010.gadā tika saņemti avansa maksājumi no Eiropas Komisijas 52 822 tūkst. eiro apmērā.

13.tabula

2010.gadā no Eiropas Komisijas saņemtie avansa maksājumi

ES politiku instruments	2010.gadā saņemtie avansa maksājumi, tūkst. EUR
1. Darbības programma (ESF)	22 026
2. Darbības programma (ERAF)	0
3. Darbības programma	30 796
t.sk. ERAF	0
t.sk. Kohēzijas fonds	30 796
Kopā	52 822

Avots: Valsts kase

2010.gadā Finanšu ministrija provizoriski noteica atbildīgās iestādes, kas nodrošinās 2009.-2014.gada plānošanas perioda EEZ finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ieviešanu. Atbilstoši šim lēmumam Valsts kase veiks iepriekš minēto instrumentu sertifikācijas iestādes funkcijas. Ņemot vērā, ka ieviešanas prasības no piešķirēj institūcijas ir nedaudz mainījušās, 2011.gadā Valsts kase piedalīsies instrumentu ieviešanai nepieciešamās normatīvās bāzes un kvalitātes vadības sistēmas dokumentu izstrādē.

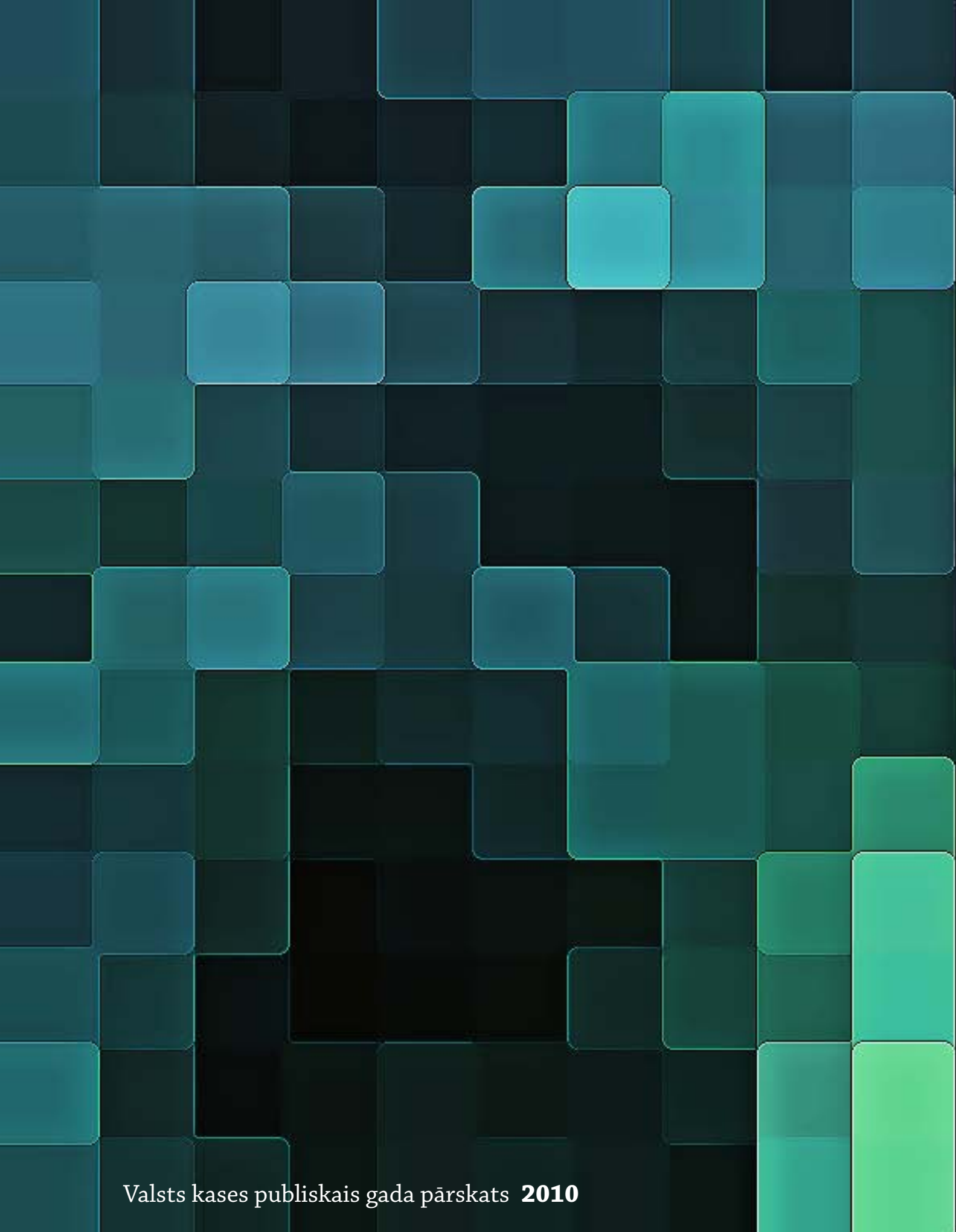
4.3. Valsts kases darbības stratēģijā noteikto darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

14.tabula

Darbības rezultātu rezultatīvie rādītāji ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rezultatīvie rādītāji	Rādītāji (skaitliskās vērtības) ⁷		
			Pēdējais zināmais precīzais mērījums (2009.gads)	Plānotais 2010.gadā	Izpilde 2010.gadā
1.	Pilnā apmērā apmaksāti sertificētie izdevumi.	1. No Eiropas Komisijas saņemtie izdevumi, % no Eiropas Komisijai pieprasītajiem izdevumiem.	99,62	100	100

⁷ Netiek ņemti vērā gadījumi, kad Eiropas Komisija piemēro finanšu korekciju vai veic citas iestādes nesavlaicīgi samaksāto debitoru prasību ieturēšanu.

Valsts kases darbība 2010.gadā

5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums

Valsts kases finansējumu veido:

1. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
2. maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi:
  - ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu,
  - ieņēmumi par valsts galvojumu apkalpošanu.

Valsts kase 2010.gadā īstenojusi šādas **pamatbudžeta programmas un apakšprogrammas**:

1. programmu “Budžeta izpilde un valsts parāda vadība”:
  - apakšprogrammu “Budžeta izpilde”;
  - apakšprogrammu “Valsts parāda vadība”;
2. apakšprogrammu “Iemaksas starptautiskajās organizācijās”;
3. apakšprogrammu “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem”;
4. programmu “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana”;
5. programmu “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam”.

Apakšprogrammas “Budžeta izpilde” mērķis ir valsts kopbudžeta izpilde un uzraudzība, kas orientēta uz efektīvu un saimniecisku budžeta izpildes procesa nodrošināšanu un Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši labākajai finanšu vadības praksei.

Apakšprogrammas “Valsts parāda vadība” mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus, tai skaitā publiskajos kapitāla tirgos, ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus, kā arī iespējami veicinot valsts finanšu interešu nodrošināšanu valsts galvojumu sniegšanas procesā, ņemot vērā valsts makroekonomiskās stabilitātes faktoros un kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību, kas vērsta uz eiro valūtas ieviešanu vidējā termiņā.

Apakšprogrammas “Iemaksas starptautiskajās organizācijās” mērķis ir laicīgi un pilnā apmērā veikt Latvijas Republikas ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veikt maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

Apakšprogrammas “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem” mērķis ir nodrošināt kompensāciju izmaksu rehabilitētajiem pilsoņiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Programmas “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana” mērķis ir saskaņā ar attiecīgu budžeta apropriāciju nodrošināt valsts budžeta aizdevumu izsniegšanu, piedāvājot projektu realizētājiem atbilstošākos finanšu resursus, nodrošināt aktuālu informāciju par izsniegto valsts budžeta aizdevumu portfeli, veikt nepieciešamās darbības kavēto maksājumu piedziņas procesā.

Programmas “Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam” mērķis ir nodrošināt dotācijas no valsts budžeta ieskaitīšanu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

15.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
(kopsavilkums pa visām programmām, LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	233 749 752	254 536 693	253 438 068
1.1.	dotācijas	231 842 443	252 920 218	251 029 871
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 907 309	1 616 475	2 408 197
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	220 190 749	254 536 693	252 151 594
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	219 129 676	254 198 922	251 878 936

2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 843 656	8 037 977	6 561 235
2.1.2.	procentu izdevumi	198 473 804	233 941 697	233 180 357
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	220 969	168 551	167 351
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	5 438 350	2 197 800	2 117 096
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	7 152 897	9 852 897	9 852 897
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 061 073	337 771	272 658

Avots: Valsts kase

16.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Budžeta izpilde un valsts parāda vadība" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	220 727 681	242 310 231	241 300 724
1.1.	dotācijas	218 820 372	240 693 756	238 892 527
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 907 309	1 616 475	2 408 197
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	207 370 889	242 310 231	240 007 720
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	206 309 816	241 972 460	239 735 062
2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 836 012	8 030 763	6 554 705
2.1.2.	procentu izdevumi	198 473 804	233 941 697	233 180 357
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 061 073	337 771	272 658

Avots: Valsts kase

17.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Budžeta izpilde" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 531 993	3 742 258	4 533 023
1.1.	dotācijas	3 624 684	2 125 783	2 124 826
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 907 309	1 616 475	2 408 197
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	4 787 543	3 742 258	3 240 019
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 726 470	3 404 487	2 967 361
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 726 470	3 404 487	2 967 361
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 061 073	337 771	272 658

Avots: Valsts kase

18.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Valsts parāda vadība" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Resursi izdevumu segšanai (kopā)	215 195 688	238 567 973	236 767 701
1.1.	dotācijas	215 195 688	238 567 973	236 767 701

1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	202 583 346	238 567 973	236 767 701
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	202 583 346	238 567 973	236 767 701
2.1.1.	kārtējie izdevumi	4 109 542	4 626 276	3 587 344
2.1.2.	procentu izdevumi	198 473 804	233 941 697	233 180 357
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

19.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Iemaksas starptautiskajās organizācijās" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 611 380	2 197 800	2 117 096
1.1.	dotācijas	5 611 380	2 197 800	2 117 096
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	5 438 350	2 197 800	2 117 096
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 438 350	2 197 800	2 117 096
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-

2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	5 438 350	2 197 800	2 117 096
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

20.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	250 000	168 551	167 351
1.1.	dotācijas	250 000	168 551	167 351
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	220 969	168 551	167 351
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	220 969	168 551	167 351
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	220 969	168 551	167 351
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	250 000	168 551	168 551
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	250 000	168 551	168 551
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

21.tabula

Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta programmai "Dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	7 152 897	9 852 897	9 852 897
1.1.	dotācijas	7 152 897	9 852 897	9 852 897
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	7 152 897	9 852 897	9 852 897
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	7 152 897	9 852 897	9 852 897
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	7 152 897	9 852 897	9 852 897
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem			

Avots: Valsts kase

22.tabula

Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	7 794	-	-
1.1.	dotācijas	7 794	-	-
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-

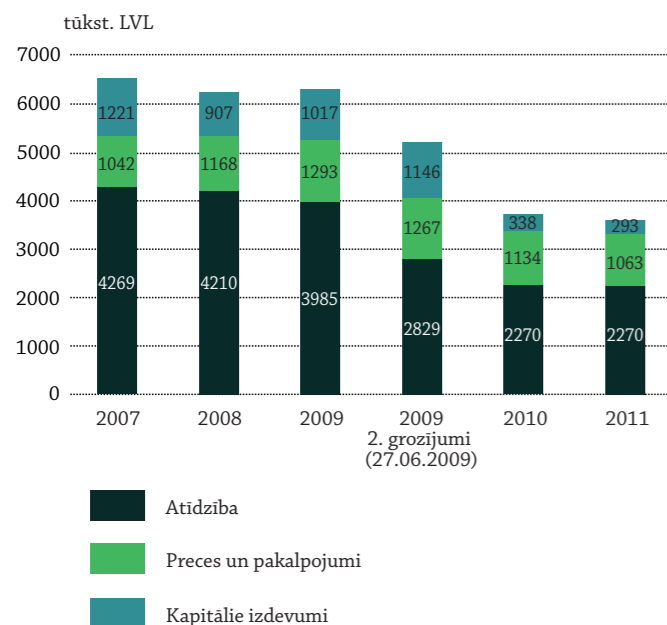
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	7 644	-	-
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	7 644	-	-
2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 644	-	-
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

23.tabula
Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums
pamatbudžeta apakšprogrammai "Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana (2007-2013)" (LVL)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	7 214	6 530
1.1.	dotācijas	-	7 214	6 530
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	-	7 214	6 530
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	-	7 214	6 530
2.1.1.	kārtējie izdevumi	-	7 214	6 530
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-

15.attēls. Valsts kases izdevumu dinamika 2007.-2011.gadā (tūkst. LVL)

Avots: Valsts kase

2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

Avots: Valsts kase

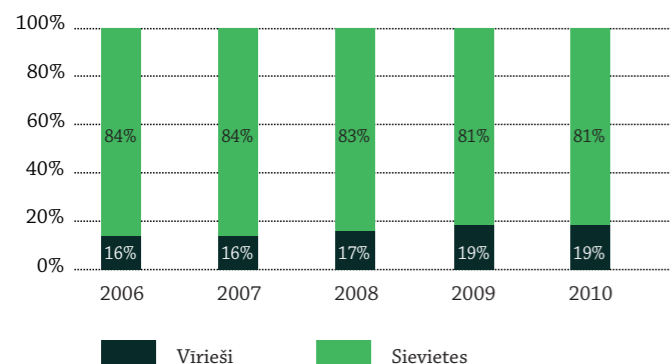
Valsts kases izdevumu dinamika

Kopumā Valsts kases strukturālās reformas un resursu optimizācijas procesa rezultātā (Valsts kases sniegto pakalpojumu pilnveidošana un pilnīga pāreja uz elektronisko norēķinu sistēmu un ekonomiskā situācija valstī), t.sk. optimizējot resursus reģionos, samazinot 87 (33%) amata vietas, kā arī attiecīgi samazinot saimnieciskās izmaksas (telpu noma, komunālie maksājumi, sakaru pakalpojumi, kancelejas preces, transporta līdzekļi u.tml.), 2010.gada budžeta līdzekļi atlīdzībai, preču un pakalpojumu iegādei, salīdzinot ar 2008.gadu, ir samazināti par ~1,97 milj. latu, bet kopējā dotācija 2010.gadam, salīdzinot ar 2008.gadu, ir samazināta par ~56%.

Valsts un pašvaldību iepirkumi

Valsts kasē iepirkumus veic saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, piemērojot atklātu konkursu, sarunu procedūru un iepirkumu procedūru saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.¹ pantu. Iepirkuma veikšanai Valsts kases pārvaldnieks izveido iepirkuma komisiju, kura ir kompetenta tā iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Iepirkumus reģistrē un līgumus kontrolē grāmatvedības programmā "Horizon". 2010.gadā Valsts kase veikusi 21 iepirkumu (neskaitot iepirkumus līdz 3000 latiem) un noslēgusi līgumus par 1 225 094,00 latiem bez pievienotās vērtības nodokļa.

16.attēls. Valsts kases personāla sadalījums pēc dzimuma pa gadiem 2006.-2010.gadā (%)

Avots: Valsts kase

17.attēls. Valsts kases personāla sadalījums pēc vecuma pa gadiem 2006.-2010.gadā (%)

Avots: Valsts kase

5.2. Personāls un personāla vadība

2010.gadā pabeigta 2008.gadā uzsāktā Valsts kases strukturālā reforma – sākot ar 2010.gada decembri, Valsts kase pārtrauca klientu apkalpošanu atlikušajās reģionālajās pārstāvniecībās Daugavpilī, Kuldīgā, Madonā un Valmierā (sakarā ar Valsts kases sniegto pakalpojumu pilnveidošanu un pilnīgu pāreju uz elektronisko norēķinu sistēmu kā arī pamatojoties uz Administratīvi teritoriālo reformu un ekonomisko situāciju valstī), tādējādi no 1.decembra viss Valsts kases personāls ir nodarbināts Rīgā.

Amatu skaits Valsts kasē 2010.gadā palicis nemainīgs – **182 amata vietas**. Mainījies amatu sadalījums pēc amata statusa: gada sākumā Valsts kasē bija **164 ierēdņu** un **18 darbinieku amati**, bet gada beigās – **165 ierēdņu** un **17 darbinieku amati**. **Vidējais nodarbināto skaits**, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos darbiniekus, 2010.gadā bija – **188**, t.sk. **170 ierēdņi** un **18 darbinieki**.

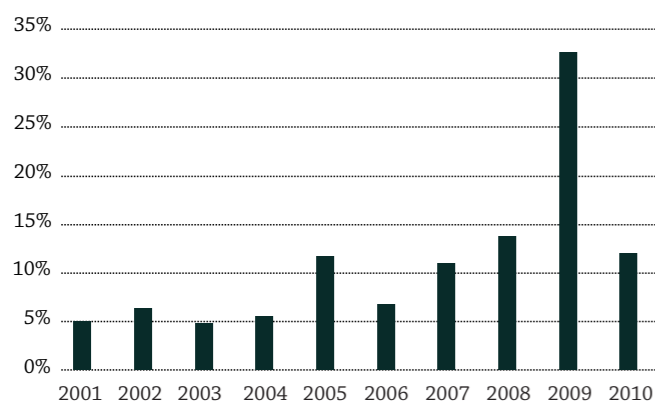
Valsts kases **personālsastāva** procentuālie rādītāji pēc vecuma un dzimuma 2010.gadā nav būtiski mainījušies (sk. 16. un 17.attēlu).

2010.gadā **atbrīvoti 27 ierēdņi un darbinieki** jeb **14,36 %** (sk. 18.attēlu).

Pārskata gadā Valsts kasē uz vakantajām amata vietām izsludināti 24 pretendentu atlases konkursi. Personāla atlases procesā civildienesta vai darba tiesiskās attiecības ar Valsts kasi nodibinājuši 17 speciālisti. Lai piesaistītu interesentus un atlasītu piemērotākos kandidātus, Valsts kase turpina sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem, augstākajām mācību iestādēm un darba meklēšanas un personāla atlases uzņēmumiem. Profesionāla un objektīva personāla atlases procesa nodrošināšanai tiek organizētas vairākas konkursa pretendentu atlases kārtas, izmantojot punktu vērtējumu sistēmu un organizējot praktiskos pārbaudes uzdevumus un pārrunas.

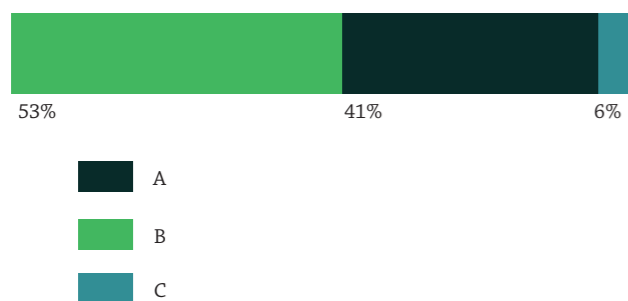
Valsts kase turpina ieviestu praksi – veicināt savu speciālistu karjeru – astoņiem darbiniekiem dota iespēja veidot karjeras izaugsmi, pārceļot viņus citos – augstāka līmeņa amatos, savukārt, sešiem darbiniekiem – pārceļot amatos citās struktūrvienībās.

18.attēls. Atbrīvotie darbinieki Valsts kasē pa gadiem (2001.-2010.gads) (%)

Avots: Valsts kase

19.attēls. 2009./2010.gada darba izpildes novērtēšanas rezultāti (%)

- A** – darba izpilde visās jomās pārsniedz prasības attiecīgajā nozarē
- B** – darba izpilde atsevišķās jomās pārsniedz prasības, bet pārējās jomās noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- C** – darba izpilde noris saskaņā ar prasībām attiecīgajā nozarē
- (D)** – darba izpilde ne visās jomās sasniedz prasības attiecīgajā nozarē, darba izpildē nepieciešami uzlabojumi
- E** – darba izpilde nesaskan ar prasībām attiecīgajā nozarē, visās jomās nepieciešami būtiski un tūlītēji uzlabojumi

Avots: Valsts kase

Valsts kase pievērš īpašu uzmanību jauno darbinieku iepazīstināšanai ar amata pienākumiem un iestādes darbību, sagatavojot jaunā darbinieka pārbaudes laika darba plānu un iepazīstinot ar Valsts kases funkcijām un kolektīvu. Pārbaudes laika beigās vērtēta 13 jauno darbinieku darba izpilde, 92% no viņiem saņēmuši pozitīvu vērtējumu, attiecīgi turpinot darbu Valsts kasē.

Pēc veiksmīgi izturēta pārbaudes laika un pozitīva novērtējuma Valsts kase astoņiem ierēdņiem ierēdņa amata pretendentiem piešķirusi ierēdņa statusu.

Ikgadējā **darba izpildes novērtēšana** Valsts kasē veikta septiņo reizi. Darba izpildes rezultāti tiek izmantoti, lai motivētu personālu turpmākam darbam, plānotu un vadītu darbinieku profesionālo izaugsmi un karjeras attīstību, kā arī mācību vajadzības. Darba izpildes rezultāti novērtēti 162 ierēdņiem un darbiniekiem.

Pozitīvie darba izpildes novērtēšanas rezultāti (neviens darbinieks nav saņēmis novērtējumu “D” vai “E”) liecina, ka Valsts kases darbinieki ir sasnieguši augstu profesionalitātes līmeni un attīstījuši savas prasmes, efektīvi pildot darba uzdevumus un iesaistoties iestādes kopējo mērķu sasniegšanā (sk. 19.attēlu).

Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls. **97% darbinieku ir augstākā izglītība** (t.sk. 44% darbinieku ir maģistra grāds).

Neskatoties uz ierobežotajiem finanšu līdzekļiem, darbinieku profesionālo un personības attīstības veicināšana ir svarīga personāla vadības joma Valsts kasē un 2010.gadā **mācību procesa organizēšanā** tika turpināta prakse meklēt risinājumus darbinieku profesionālajai attīstībai un kompetences paaugstināšanai dažādos bezmaksas semināros un pieredzes apmaiņas pasākumos. Līdzīgi kā 2009.gadā aktuālas bija arī pašu darbinieku savas kompetences ietvaros organizētās un kolēģiem pasniegtās mācības tādās jomās kā iekšējā kontrole, eKases telefonatbalsts, informācijas sistēmu resursu īpašnieku loma, risku vadības teorija un prakse Valsts kasē, Valsts kases kvalitātes vadības sistēma, datu noliktava, ugunsdrošības prasību ievērošana un rīcība ugunsgrēka gadījumā. Tika turpināta arī sadarbība ar iepriekšējos gados piesaistītajiem mācību speciālistiem, piem., mācības par izmaiņām starptautiskajos grāmatvedības un starptautiskajos publiskā sektora grāmatvedības standartos.

Valsts kase ik gadu nosaka ierēdņu un darbinieku mācību vajadzības un apstiprina mācību plānu kārtējam gadam. Mācību vajadzības nosaka, ņemot vērā iestādes stratēģisko virzību, struktūrvienību funkcijas u.c. kritērijus, kas pamato mācību nepieciešamību konkrētu amatu pienākumu veikšanai.

5.3. Kvalitātes un risku vadība

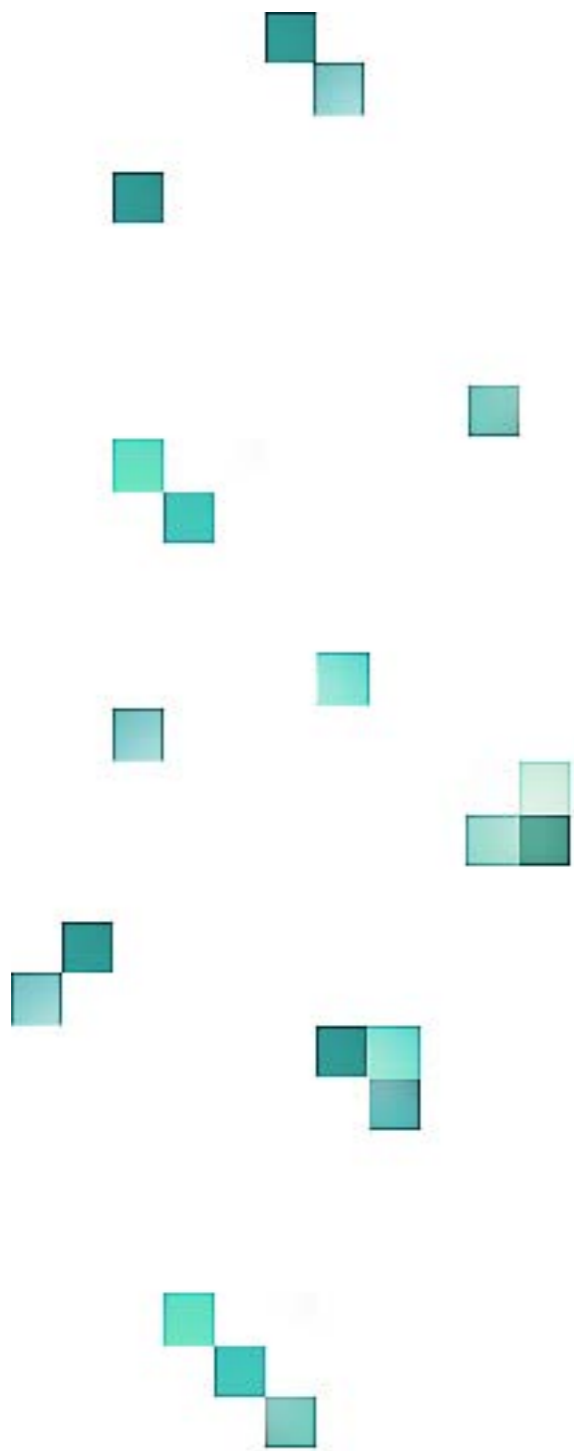
Kvalitātes vadības sistēma Valsts kasē ir izveidota, lai nodrošinātu Valsts kases sniegto pakalpojumu atbilstību valsts un iedzīvotāju, kā arī klientu interesēm un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, izmantojot Valsts kases pilnveidošanās iespējas un pieejamos resursus.

Valsts kase kopš 2006.gada ir ISO sertificēta iestāde. Kopš 2009.gada Valsts kases kvalitātes vadības sistēma ir sertificēta atbilstoši ISO 9001:2008 standarta prasībām. 2010.gadā notika Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas pirmais uzraudzības audits atbilstoši ISO 9001:2008 standarta prasībām. Sertificējamā kvalitātes vadības sistēmas darbības sfēra ir valsts budžeta izpilde, valsts parāda vadība, naudas līdzekļu un valsts budžeta aizdevumu vadība, maksājumu, sertifikācijas iestādes un Nacionālā fonda vadības funkciju realizācija, kas ir Valsts kases pamatdarbības procesi. Arī 2011.gadā ir plānots Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas otrais uzraudzības audits, lai nodrošinātu pārlicību par Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas pastāvīgu atbilstību standarta prasībām.

2010.gadā Valsts kase sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu uzsāka ESF projektu “LR Valsts kases sniegto pakalpojumu pilnveidošana un attīstība”, lai veicinātu Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu, attīstību un pieejamību visā Latvijas teritorijā. 85% no projekta finansē ES ar ESF starpniecību, bet 15% finansē Latvijas valsts.

Projekts tiek īstenots Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.5.prioritātes „Administratīvās kapacitātes stiprināšana” 1.5.1.pasākuma „Labāka regulējuma politika” 1.5.1.3.aktivitātes „Publiskovaru realizējošo institūciju darbības kvalitātes un efektivitātes paaugstināšana” 1.5.1.3.2.apakšaktivitātes „Publisko pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī” ietvaros.

Sniegto pakalpojumu pilnveidošanu un attīstību Valsts kase plāno veicināt, izmantojot projekta ietvaros veiktā socioloģiskā pētījuma rezultātus par Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību, kā arī Valsts kases tēlu kopumā (pētījuma izmaksas 3981,25 lati bez pievienotās vērtības nodokļa).

Projekta īstenošanas laikā no 2010.gada 2.augusta līdz 2011.gada 1.augustam paredzētas šādas galvenās aktivitātes:

1. socioloģiskā pētījuma veikšana, aptaujājot Valsts kases klientus visā Latvijas teritorijā par Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību (sk. nodaļu „Komunikācija ar sabiedrību”);
2. pamatojoties uz veiktā pētījuma rezultātiem, Valsts kases un tās sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanas un attīstības plāna izstrāde;
3. metodiskā materiāla izstrāde par Valsts kases esošo pakalpojumu pilnveidošanu un attīstību un izglītojošā semināra organizēšana Valsts kases darbiniekiem.

Projekta ieviešana nodrošinās:

1. ieguldījumu Latvijas teritorijas līdzsvarotai attīstībai, nodrošinot Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā, attīstot un pilnveidojot kvalitatīvus un daudzveidīgus pakalpojumus, kā arī mazinot administratīvo slogu un izmaksas gan esošajiem, gan topošajiem klientiem;
2. ieguldījumu informācijas sabiedrības veicināšanā, nodrošinot Valsts kases informācijas tehnoloģiju resursu lietotājus un klientus visā Latvijas teritorijā ar efektīviem, ekonomiskiem, ērti lietojamiem un pieejamiem pakalpojumiem, vienlaicīgi augstā līmenī uzturot noteiktās informācijas drošības un konfidencialitātes vispārpieņemtās prasības;
3. pozitīvu iespēju uz vienlīdzīgu iespēju horizontālās politikas ievērošanu, ka ikvienam ir iespēja saņemt pakalpojumus un informāciju sev piemērotā veidā neatkarīgi no personas dzimuma, vecuma vai invaliditātes.

Valsts kase pastāvīgi pilnveido kvalitātes vadības sistēmu, lai nodrošinātu tās atbilstību ne tikai piemērojamajām likumdošanas, normatīvo aktu un ISO 9001:2008 standarta prasībām, bet arī nodrošinātu līdzsvaru starp klientu vajadzību apmierināšanu un Valsts kases nodrošināmajām kontroles funkcijām atbilstoši valsts un iedzīvotāju interesēm, kā arī radītu pārliecību klientiem par Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitāti.

5.4. Iekšējās kontroles sistēma

Valsts kases **iekšējās kontroles sistēma** ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildes novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju.

Kontroles vides kultūru Valsts kase ir izveidojusi, nodrošinot darbības atbilstību kvalitātes vadības sistēmai un ētikas kodeksam, ieviešot un periodiski uzraugot Valsts kases funkciju stratēģiskos virzienus, plānus un darba izpildes rezultātus, nodrošinot visaptverošu risku vadības procesu un veicinot darbinieku iesaistišanos iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanā. Valsts kasē ir ieviesta tāda organizatoriskā struktūra, kas skaidri nosaka atbildību, pilnvaras, pienākumu sadali un atskaitīšanās kārtību.

Valsts kasē **risku vadība** un kvalitātes vadība ir integrētas ikdienas darbībās, projektu vadībā, informācijas sistēmu vadības procesos, kas virza Valsts kases **kontroles aktivitātes** no korektīvām uz preventīvām, tādējādi samazinot iespējamo zaudējumu varbūtību un nodrošinot darbības nepārtrauktību. Valsts kases procesi un to īstenošanā realizējamās kontroles ir noteiktas iekšējos kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošos dokumentos.

Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzību Valsts kase veic caur procesu vadību, mērot procesu darbības kvalitātes kritērijus, caur stratēģiskās vadības procesu, analizējot darbības rezultātus, veicot kontroli pašnovērtējumus risku vadības, neatbilstību novēršanas procesos, ieviešot auditu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai.

2010.gadā veiktie **auditi un novērtējumi sniedz pārliecību, ka Valsts kasē izveidotā iekšējās kontroles sistēma veicina stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu.** Valsts kase izvirzītos uzdevumus pilda atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem, saskaņā ar apstiprinātajiem plāniem un kvalitātes vadības sistēmas dokumentos noteiktajām prasībām, strādā efektīvi, pilnībā ievērojot normatīvajos aktos noteiktās prasības, pastāvīgi uzrauga un novērtē darbības riskus un nodrošina tās rīcībā esošos resursus pret iespējamiem zaudējumiem. Valsts kase pastāvīgi pilnveido iekšējās kontroles sistēmu, ņemot vērā ne tikai likumdošanas prasības, bet arī labākās prakses piemērus un finanšu sektora organizāciju pieredzi.

Komunikācija ar sabiedrību

Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Pilnvērtīga sadarbība starp Valsts kasi un sabiedrību iespējama, nodrošinot efektīvu informācijas apmaiņu. Valsts kase regulāri informē plašsaziņas līdzekļus par tās kompetencē esošajiem jautājumiem: sagatavo un izplata preses relīzes, sniedz atbildes uz plašsaziņas līdzekļus interesējošiem jautājumiem.

Tāpat kā 2009.gadā, arī 2010.gadā Valsts kases komunikācijas procesus būtiski ietekmējuši valsts sociālpolitiskie un ekonomiskie apstākļi: Valsts kase turpinājusi būt notikumu epicentrā, **joprojām aktuāla ir plašsaziņas līdzekļu un sabiedrības interese par Valsts kases darbu, funkcijām un atbildību.**

Atbilstoši 2010.gadā apstiprinātajai **Valsts kases komunikācijas stratēģijai 2010.-2012.gadam**, lai nodrošinātu operatīvas un sekmīgas darbības plānojumu, lai radītu un uzturētu Valsts kasē labvēlīgu iekšējo komunikācijas sadarbības vidi un ar papildu aktivitātēm ārējā komunikācijā attīstītu Valsts kases tēlu, izstrādāts un izpildīts **Valsts kases 2010.gada komunikācijas plāns.**

Kopš 2002.gada Valsts kase uztur interneta mājas lapu (**www.kase.gov.lv**), kurā pieejama informācija par iestādi un tās funkcijām. Mājas lapā regulāri tiek ievietota un atjaunota informācija par Valsts kases aktualitātēm, nodrošināta iespēja elektroniski uzdot jautājumus, kā arī iesniegt iesniegumus. Mājas lapas apmeklētājiem tā ir iespēja saņemt operatīvu atbildi uz savu jautājumu, bet Valsts kasei – iespēja iepazīties ar sabiedrību un klientus interesējošiem jautājumiem, nepieciešamības gadījumā sagatavojot plašāku informāciju ievietošanai gan interneta mājas lapā, gan izplatīšanai klientiem, kā arī identificēt un novērst potenciālās problēmas.

Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai par apmierinātību ar Valsts kases darba kvalitāti un to rezultāti

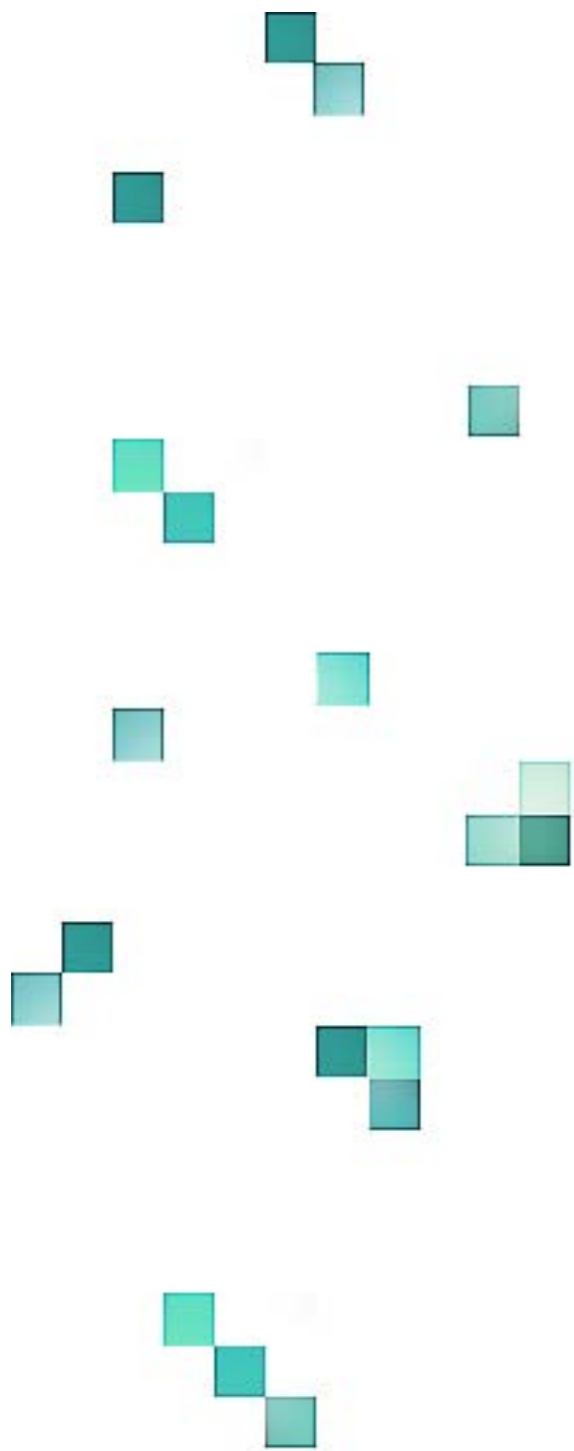
2010.gada nogalē ar pētījumu centra SIA „SKDS” starpniecību veikta Valsts kases klientu aptauja, kurā noskaidrots klientu viedoklis par Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un Valsts kases tēlu kopumā.

Valsts kases klienti ir budžeta finansētas institūcijas, pašvaldības, budžeta nefinansētas iestādes, kā arī kapitālsabiedrības, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldību kapitāla daļa, kurām ir atvērti konti Valsts kasē un kuras saņem Valsts kases pakalpojumus. Valsts kase nesniedz pakalpojumus fiziskām personām. Projekta aptaujas ietvaros laika periodā no 2010.gada 5. līdz 19.oktobrim tika aptaujāta daļa Valsts kases klientu – 512 respondentu, kas izmanto Valsts kases pakalpojumus – nozaru ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā esošās mācību iestādes, Kultūras ministrijas padotībā esošās valsts kultūras iestādes, novadu pašvaldības, kā arī ES fondu 2007.- 2013.plānošanas perioda sadarbības iestādes. Respondentu loks tika izvēlēts pēc nejauša izlases principa.

SIA „SKDS” noskaidroja klientu viedokli par tādiem Valsts kases sniegtajiem pakalpojumiem kā valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu apkopošana, asignējumu piešķiršana, kontu apkalpošanu, budžeta izpilde, aizdevumu apkalpošana un citi pakalpojumi.

Aptaujas rezultāti sniedz pārliecību, ka kopumā Valsts kases klienti ir apmierināti ar Valsts kases darbu, kā arī vairākums aptaujāto uzskata, ka pēdējo divu gadu laikā Valsts kases darbs ir uzlabojies. Analizējot klientu viedokli par Valsts kases pakalpojumiem, lielu nozīmi un pozitīvu vērtējumu Valsts kases klienti piešķirušī iestādes darbības operatīvitātei – 83% no visiem aptaujātajiem, darbinieku attieksmei – 81%, pakalpojumu pieejamībai – 79%, pakalpojumu lietošanas ērtumam – 76% un izsmeļošai informācijai par pakalpojumu – 69%.

Viena no Valsts kases stratēģiskajām prioritātēm ir panākt, lai visa regulārā informācijas apmaiņa starp Valsts kasi un tās klientiem notiek elektroniski, nodrošinot Valsts kases sniegto pakalpojumu pieejamību augstā, attīstības tendencēm atbilstošā informācijas tehnoloģiju līmenī un izmantojot to sniegtās administratīvo, laika un citu resursu optimizācijas iespējas. Arī vairākums aptaujāto Valsts kases klientu (79%) par ļoti nozīmīgu

uzsvēra iespēju saņemt pakalpojumus attālināti jeb e-pakalpojumus. Uz aptaujas ietvaros uzdoto jautājumu „Kas Jums šķiet pozitīvs Valsts kases darbībā?” tieši pāreja uz e-pakalpojumiem vērtēta kā pozitīvākais aspekts Valsts kases darbībā, pamatojot ar pakalpojumu procesa ātrumu, kā arī laika un finanšu resursu ietaupījumu.

Par būtisku nosacījumu Valsts kases un tās klientu sadarbībā aptaujātie atzina iespēju saņemt individuālas konsultācijas – 53% aptaujāto. Neskatoties uz e-pakalpojumu un informācijas sistēmu modernizāciju, klientiem joprojām ir svarīga iespēja sazināties ar Valsts kases darbiniekus, saņemt konsultācijas neskaidrību vai jautājumu gadījumos. Aptaujātie pozitīvi novērtējuši laipno Valsts kases darbinieku attieksmi un iespēju saņemt konsultācijas. Vairākums aptaujāto arī turpmāk vēlas saņemt izsmeļošu informāciju par Valsts kases darbu no Valsts kases tiešajiem informācijas kanāliem: interneta mājas lapas, zvanot uz Valsts kasi, Valsts kases informācijas sistēmu informācijas lapās, kā arī Valsts kases rīkotajos semināros.

Veiktā aptauja palīdzēs Valsts kasei arī turpmāk attīstīt un pilnveidot kvalitatīvus un daudzveidīgus pakalpojumus, mazinās administratīvo slogu un izmaksas gan esošajiem, gan potenciālajiem Valsts kases klientiem, tādējādi veicinot un panākot būtiskus ietaupījumus valsts budžetā.

Valsts kases 2011.gada attīstības prioritātes

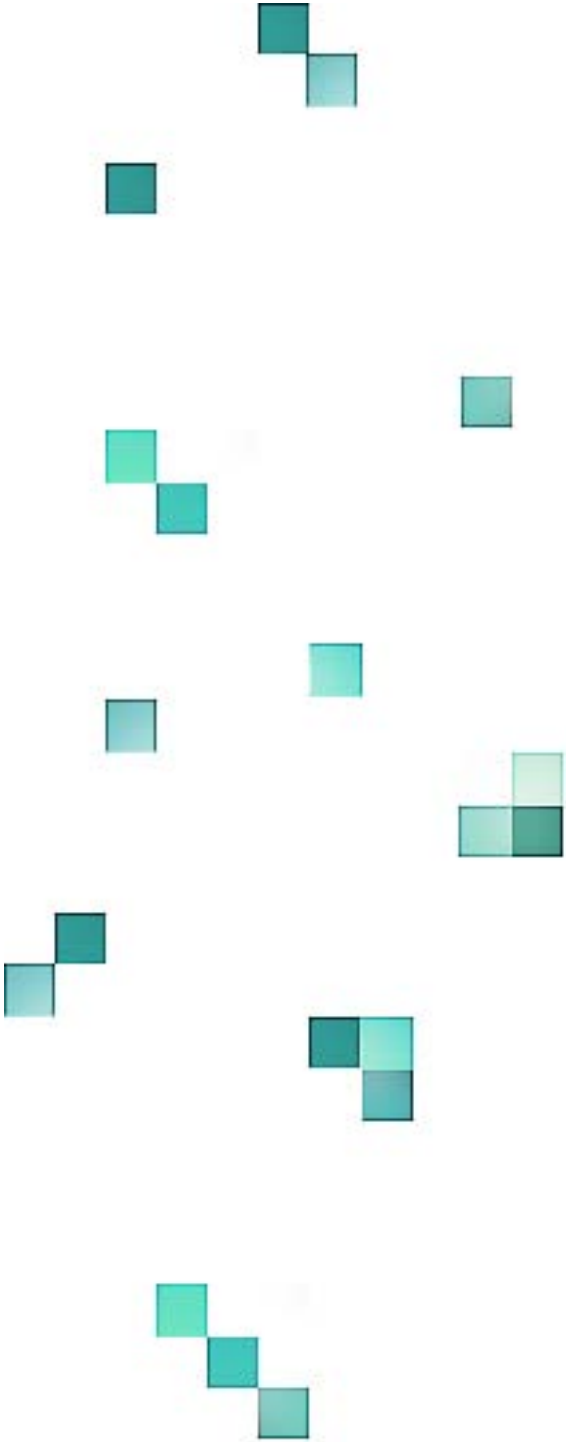
Valsts budžeta izpildē

1. Organizēt efektīvu valsts budžeta izpildes procesu, standartizējot budžeta finanšu vadības procedūras.
2. Attīstīt Valsts kases sniegtos pakalpojumus un tiešsaistes informācijas apmaiņu ar Valsts kases klientiem, izmantojot tehnoloģiju sniegtās resursu optimizācijas iespējas:
  - pilnveidot *eKases* sistēmu, paplašinot elektronisko informācijas apriti ar klientiem, kā rezultātā regulārās informācijas apmaiņa ar klientiem 100% notiek elektroniski;
  - nodrošināt iespēju iestādēm saņemt operatīvu (tiešsaistes režīmā) informāciju par valsts budžeta kontos ieskaitītajiem maksājumiem;
  - pilnveidot Finansēšanas plānu apstrādes informācijas sistēmu, nodrošinot tās izmantošanu ministrijas padotības iestāžu līmenī;
  - pilnveidot Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmu, lai valsts budžeta iestādes izmantotu to budžeta un grāmatvedības datu salīdzināšanai publiskajā sektorā.
3. Pilnveidot Valsts kases sniegto pakalpojumu klāstu, nodrošinot iespēju pašvaldībām budžeta izpildi pilnā mērā veikt Valsts kasē.

Valsts parāda vadībā

Valsts parāda portfeļa vadībā

1. Parāda portfeļa vadības pasākumus balstīt uz Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajiem pamatprincipiem un īstenot tos, ievērojot finanšu risku hierarhiju, par primārajiem riskiem uzskatot pārfinansēšanas, likviditātes risku un valūtu risku.

-
2. Pārskatīt parāda portfeļa rādītāju aktualitāti, tādējādi meklējot vislabākās iespējas ilgtermiņā mazināt parāda vadības izdevumu slogu uz valsts budžetu.
  3. Uzturēt aktīvu komunikāciju ar sadarbības partneriem, lai paplašinātu darījumu partneru loku un palielinātu sadarbības apjomu.

Aizņēmumu vadībā

1. Atgriezties starptautiskajos finanšu tirgos ar publisko emisiju, nodrošinot Latvijai aizņēmuma pieejamību starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros no Eiropas Komisijas un SVF, kā arī saglabājot aizņemšanās iespēju no Ziemeļvalstīm.
2. Turpināt rīkot regulāras valsts vērtspapīru izsoles, galvenokārt piesaistot resursus ar sešu un 12 mēnešu parādzīmēm, un atsākt 10 gadu obligāciju izsoles.

Valsts galvojumu apkalpošanā un uzraudzībā

1. Izstrādāt valsts galvojumu sniegšanas pamatprincipus, ņemot vērā citu valstu pieredzi tāda valsts atbalsta instrumenta kā valsts galvojumu izmantošanā.
2. Izvērtēt valsts galvojumu portfeļa risku pārapirošināšanas iespējas.

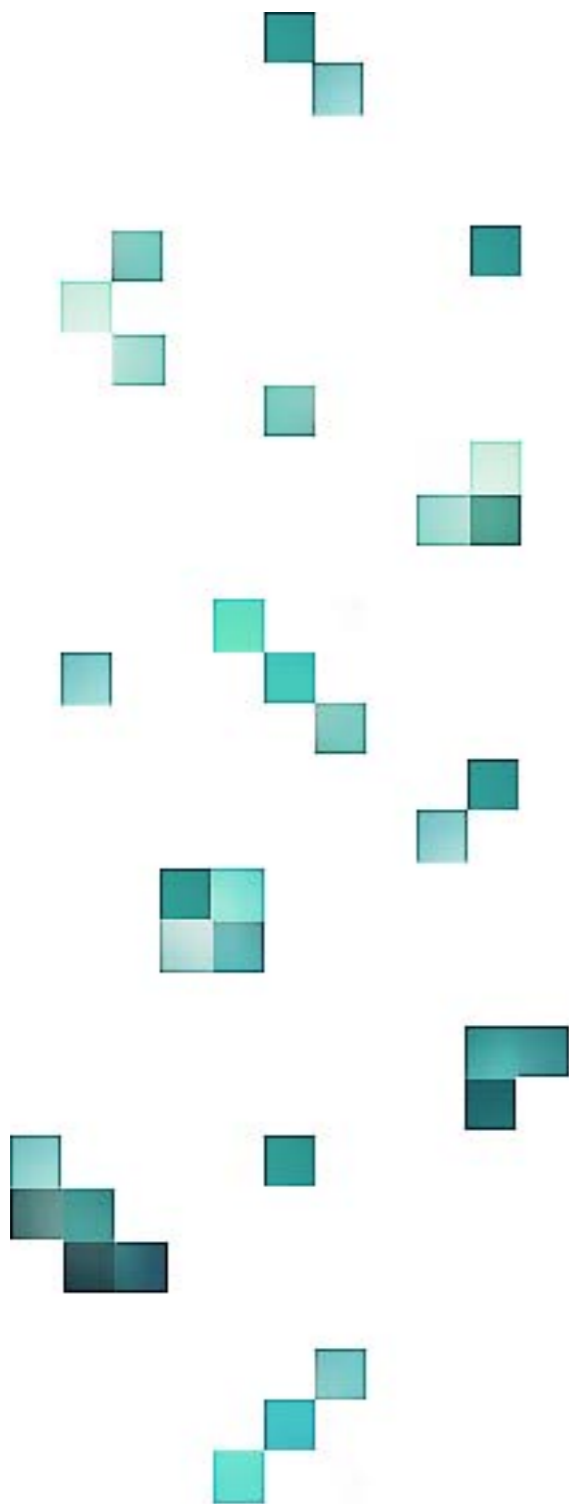
Naudas līdzekļu un valsts aizdevumu vadībā

Naudas līdzekļu vadībā

Aktualizēt naudas līdzekļu vadību reglamentējošos Valsts kases iekšējos dokumentus.

Likviditātes vadībā

Izmantot jaunus finanšu instrumentus likviditātes vadības efektivitātes paaugstināšanai.

Valsts aizdevumu izsniegšanā un apkalpošanā

1. Izstrādāt valsts aizdevumu sniegšanas pamatprincipus, ņemot vērā citu valstu pieredzi tāda valsts atbalsta instrumenta kā valsts aizdevums izmantošanā.
2. Izstrādāt valsts aizdevumu plānošanas procesu, nosakot kārtību, kādā gadskārtējā valsts budžetā iekļauj valsts aizdevumus.

ES politiku instrumentu maksājumu un sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā

1. Sniegt nepieciešamo atbalstu vadošajai iestādei normatīvo aktu par 2009.-2014.gada plānošanas perioda Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumentu ieviešanu izstrādē. Nodrošināt sertifikācijas iestādes vadības kontroles sistēmas izveidi.
2. Sniegt atbildīgajām un sadarbības iestādēm skaidrojumus par apliecinājuma izdevumu deklarācijas sagatavošanai aizpildīšanu.
3. Sniegt nepieciešamo atbalstu vadošajai iestādei ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas funkcionalitātes pilnveidošanai, izslēdzot atbildīgās un sadarbības iestādes no izdevumu deklarācijas sagatavošanas procesa un uzsākt izdevumu deklarāciju sagatavošanu, izmantojot sistēmas datus.

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldībā

1. Uzturēt Valsts kases kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši ISO 9001:2008 standarta prasībām.
2. Ieviest centralizētu Finanšu ministrijas un tās padotības iestāžu finanšu vadības, grāmatvedības un personāla uzskaites risinājumu.
3. Veikt pasākumus ERAF finansējuma piesaistei un projekta „Klientu attiecību vadības sistēmas ieviešana Valsts kasē” īstenošanai.